

23.02.2017.

LVMI "Silava"

Sugas aizsardzības plāna atjaunošana vilkam, lūsim un brūnajam lācim Latvijā – otrā apspriede

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu veic lielo plēsēju, īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu Latvijā – Eirāzijas lūša, vilka un brūnā lāča – sugu aizsardzības plānu (SAP) atjaunošanu.

SAP atjaunošanas 2. apspriede-seminārs notiks 2017. gada 22. februārī no plkst. 10:00 līdz 17:00.

Norises vieta: Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", Rīgas ielā 111, Salaspilī.

Semināra darba valoda – angļu.

Pieteikties dalībai apspriedē var, līdz 15. februārim nosūtot e-pastu uz guna.bagrade@silava.lv.

Vairāk informācijas par apspriedi relīzes pielikumā.

Prezentācijas un dokumentācija (relīzes pielikumā):

- Guna Bagrade, Jānis Ozoliņš: Large carnivore conservation actions for Latvia – an update of national species conservation plans
- Linas Balčiauskas: Large carnivores in Lithuania
- Alistair Bath: Beyond insights for managers and towards resolving conflicts and creating conservation
- John Linnell: Large carnivore management in Norway: Lessons relevant for Latvia
- Peep Männil: Status and management of large carnivores in Estonia
- SAP otrās apspriedes protokols relīzes pielikumā.

Priekšlikumus Eirāzijas lūša, vilka un brūnā lāča sugas aizsardzības plāna atjaunošanas izstrādei iesūtīt līdz šā gada 31. martam uz e-pastiem: guna.bagrade@silava.lv; janis.ozolins@silava.lv.

Guna Bagrade
LVMI Silava vadošā pētniece, apspriedes koordinatore
guna.bagrade@silava.lv

TV3: par lielo plēsēju aizsardzības plānu un lāču populāciju Latvijā

25. februāra TV3 Ziņu raidījumā sižets par lielo plēsēju aizsardzības plānu un lāču populāciju Latvijā. LVMI "Silava" Medniecības un faunas menedžmenta virziena vadošais pētnieks Jānis Ozoliņš stāsta par aptauju, kas plānota, lai noskaidrotu, vai sabiedrība būtu gatava dzīvot blakus lāčiem. Sižetu skatiet [šeit](#).

LR1: Latvijā atjauno lielo plēsēju aizsardzības plānu

24. februāra LR1 raidījumā "Labrīt" LVMI "Silava" Medniecības un faunas menedžmenta virziena vadošais pētnieks Jānis Ozoliņš stāsta par lielo plēsēju – Eirāzijas lūša, vilka un brūnā lāča – aizsardzības plānu atjaunošanu. Raidījumu klausies [šeit](#).

Sugas aizsardzības plāna atjaunošana vilkam, lūsim un brūnajam lācim Latvijā – otrā apspriede

Sugas aizsardzības plāns (SAP) ir attiecīgās sugas ekspertu veidots stratēģisks dokuments, kurā tiek pamatota sugas aizsardzības nepieciešamība un paredzēti risinājumi sugas aizsardzības turpmākai nodrošināšanai.

Uzsākot SAP atjaunošanu, šā gada 17. janvārī notika pirmā apspriede. Tās laikā tika prezentēts datu apkopojums par lielo plēsēju populāciju stāvokli kopš SAP iepriekšējās aktualizācijas, veikts iepriekš plānoto pasākumu izpildes izvērtējums un apzināti turpmāk risināmie jautājumi un veicamie aizsardzības pasākumi.

SAP otrajā apspriedē tiks turpināta diskusija par atjaunojamajā SAP iekļautajiem sugas aizsardzības pasākumiem, kā arī iespējām iestrādāt saņemtos ierosinājumus. Tā kā lielākā daļa līdzšinējo un no jauna ierosināto aizsardzības pasākumu attiecināma uz visiem trijiem lielajiem plēsējiem, līdz ar to otrās apspriedes norise, atšķirībā no pirmās apspriedes, netiks sadalīta atbilstoši sugām. Tādēļ lūdzam rezervēt laiku dalībai visā apspriedes gaitā.

Lai veicinātu SAP atjaunošanas procesa norisi atbilstoši starptautiskajiem dokumentiem par lielo plēsēju aizsardzības jautājumiem Eiropā (galvenais uzsvars uz sugas aizsardzības pasākumiem populācijas līmenī un cilvēku un lielo plēsēju līdzāspastāvēšanu), apspriedē piedalīsies arī ārvalstu eksperti: Peep Männil, vadošais lielo plēsēju speciālists Igaunijā, IUCN LCIE eksperts un Linas Balčiauskas, vadošais zīdītāju speciālists Lietuvā. Lai nodrošinātu pēc iespējas neitrālāku SAP izvērtēšanu un diskusiju gaitu, pieaicināti arī divi eksperti no valstīm ārpus Eiropas Savienības: John Linnell, IUCN LCIE eksperts no Norvēģijas un Alistair Bath, IUCN LCIE eksperts no Kanādas. Ārvalstu ekspertu uzdevums būs izvērtēt SAP izstrādātāju ierosināto pasākumu piemērotību sugas aizsardzības mērķiem un sabiedrības interešu grupu viedokļu pamatotību, nepieciešamību un iestrādāšanas iespējas SAP.

Apspriedes norises laiks: 2017. gada 22. februāris no plkst. 10.00 līdz 17.00.

Norises vieta: Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”, Rīgas iela 111, Salaspils (<http://www.silava.lv/main/par-institutu/kontakti.aspx>).

Darba valoda: angļu

Lūgums apstiprināt dalību apspriedē līdz 15. februārim, nosūtot e-pastu uz guna.bgrade@silava.lv

Ar pirmās apspriedes materiāliem (prezentācijas, SAP pasākumu novērtējums un ieteikumi) un galvenajiem starptautiskajiem dokumentiem, uz kuriem tiek balstīti atjaunojamo SAP uzdevumu pamatojumi, iespējams iepazīties LVMI “Silava” interneta vietnē: <http://www.silava.lv/73/section.aspx/627>

Ar esošajiem SAP iespējams iepazīties Dabas aizsardzības pārvaldes interneta vietnē:

- Vilka aizsardzības plāns: www.daba.gov.lv/upload/File/DOC/SAP_Vilks-08_LV.pdf
- Eirāzijas lūša aizsardzības plāns: www.daba.gov.lv/upload/File/DOC/SAP_Lusis-07_LV.pdf
- Brūnā lāča aizsardzības plāns: www.daba.gov.lv/upload/.../SAP_Brunais-lacis_09_LV.pdf

Large carnivore conservation actions for Latvia – an update of national species conservation plans

Contractor: Wildlife Management research group
LSFRI Silava

Addresses for proposals:

guna.bagrade@silava.lv; janis.ozolins@silava.lv

Public discussions on Conservation Plan drafts

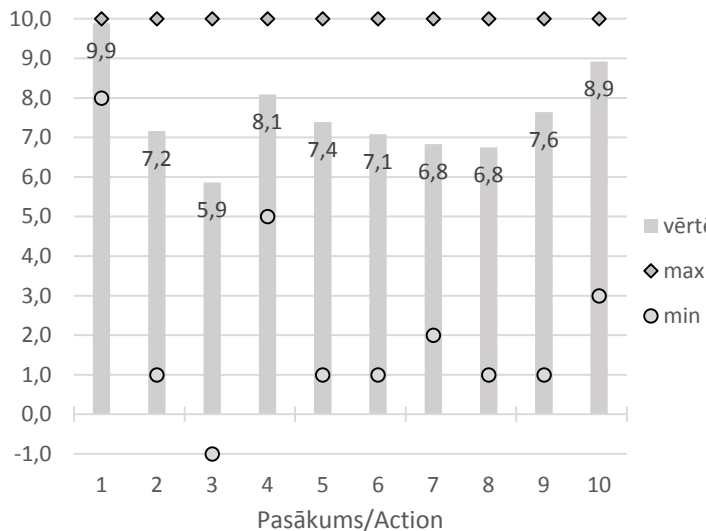
Three trials of public discussions were planned.

The first discussion took place on the 17th January 2017. All stake holders supposedly connected to the conservation of wolves, lynx or brown bears in Latvia are addressed (**27 governmental institutions and NGOs**). Majority confirmed participation by January 9. The list of the stake holder bodies that actually responded is available upon request. All proposals and comments were recorded.

Second meeting takes place on February 22. It is attended by international experts invited to facilitate discussions and to review the conservation goals and actions according to the best experience at the international level. Leading experts from Estonia and Lithuania are involved. Key specialists are invited from non-EU countries (Canada and Norway) for more independent expertise.

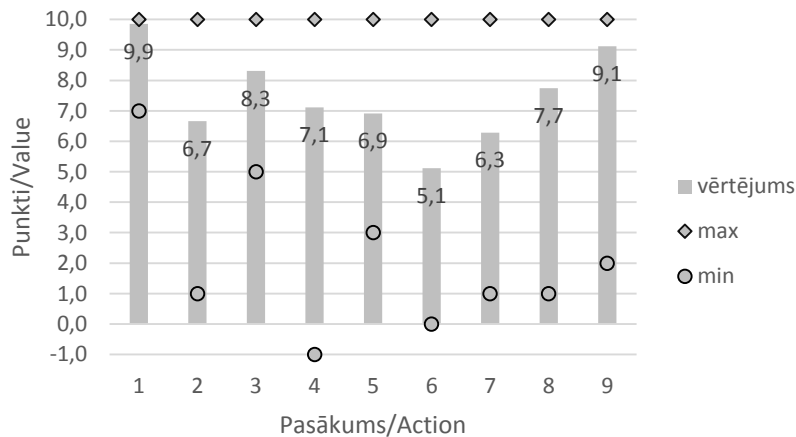
Final meetings will be organised after the complete compilation of the updated Conservation Plans. The terms and agendas will be appointed for each species separately and sent to addresses of all contributors.

Vilku SAP līdzšinējo pasākumu
 vērtējums/Evaluation of current actions for Wolf
 conservation

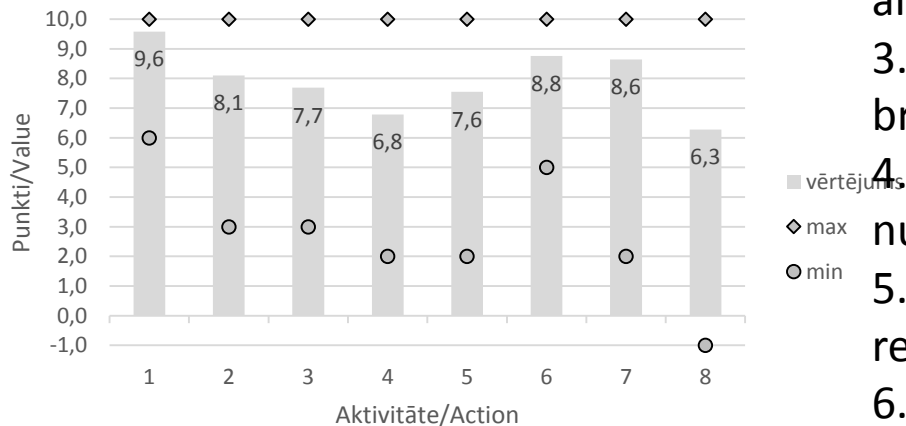
1. Monitoring of the population status
2. Elaboration of the compensation system for the wolf-caused damage where funding would be obtained from structural funds for rural support
3. Inspections of taxidermy workshops and fur processing workshops
4. Wolf diet research and assessment of wolf impact on prey populations
5. Information work on livestock protection from wolf attacks, based on the experience from other countries
6. Telemetry project with the aim of finding out the home range size and wolf territorial behaviour
7. Anonymous opinion poll among hunters on wolf numbers, unregistered cases of wolf mortality and the attitude to the hunting control system
8. To introduce a more user-friendly and fool-proof system of reporting wolves that were hunted and found dead due to other reasons
9. Seminars for specialists from relevant fields on wolf (large carnivore) conservation news in the country
10. Public education and awareness raising

Lūšu SAP līdzšinējo pasākumu
vērtējums/Evaluation of current actions for Lynx
conservation

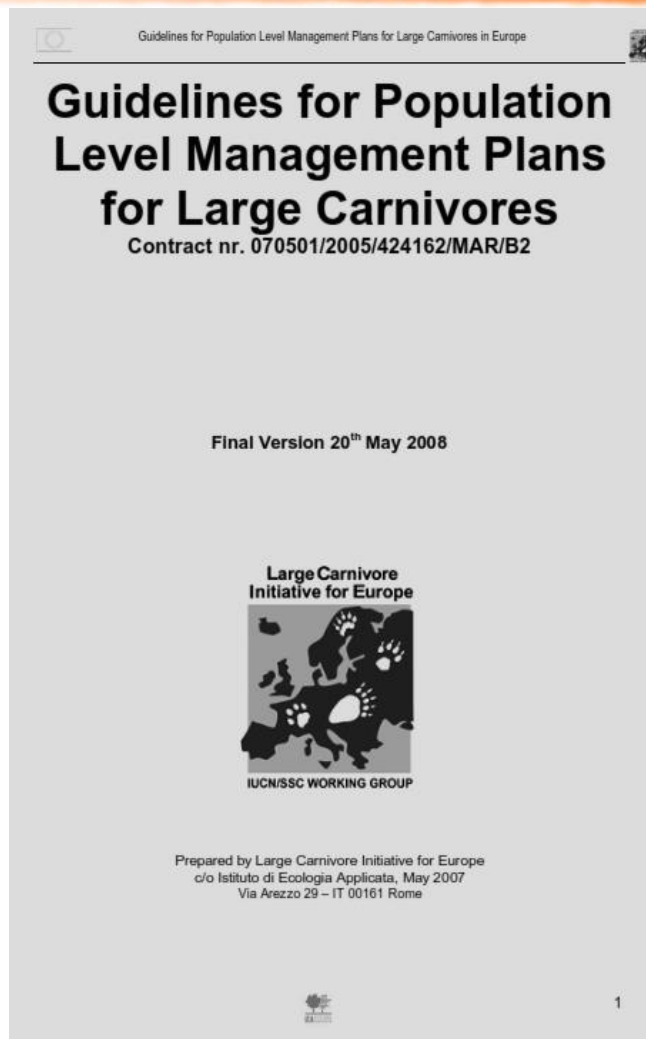
1. Population status monitoring
2. Control of taxidermy and pelt workshops
3. Diet studies and assessment of lynx impact on prey populations
4. Continuation of the telemetry project and data analysis with the aim to find out about lynx habitat use.
5. Anonymous hunters' survey about lynx number, non-registered lynx deaths and attitude towards the control system of lynx hunting
6. Amendments in the Council of Ministers Regulations on calculating losses caused by game species to agriculture
7. To introduce a more user-friendly and fault-resistant system of reporting hunted and dead lynx
8. Workshops (for experts) on lynx (large carnivores) conservation status in the country.
9. Public information about research results

Lāču SAP līdzšinējo aktivitāšu vērtējums/ Evaluation of current actions for Brown bear conservation

1. Population status monitoring
2. To promote experience from other countries regarding prevention of bear attacks on beehives and livestock
3. Education events for schoolchildren regarding brown bears and their conservation in Latvia
4. Anonymous survey of hunters about bear numbers and unregistered cases of bear mortality
5. Seminars (for experts and representatives of relevant fields) on bear conservation news in Latvia
6. Spreading research results and public education work
7. To agree on the procedure how to solve situations in relation to “problem bears” and bears that are killed or injured illegally
8. Telemetry project with the aim to find out the size of the home range and its use by Latvian bears

Conservation goal –
people carnivore coexistence,
a favourable population status,
no population target in terms of
maximal numbers.

A manifesto for large carnivore conservation in Europe (ver. 20.06.2013)

Prelude

Since its creation in 1995 the Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE)¹ has worked towards the achievement of a vision *“To maintain and restore, in coexistence with people, viable populations of large carnivores as an integral part of ecosystems and landscapes across Europe”*. Now we are firmly in the 21st century and the context of large carnivore conservation in Europe has developed considerably due to many expansions and some contractions in carnivore distributions and massive changes in social, economic and political situations across the continent. We therefore see a clear need to make the details of this vision more explicit. This builds on the series of policy support statements that have been made over the last 10 years, and the principles for population level management² that were developed in 2008, as well as other policies developed by other IUCN specialist groups such as the IUCN Policy on Sustainable Use of Wild Living Resources.

Agreement to participate in the EU Platform on Coexistence between People and Large Carnivores

In recognition of the challenges arising from the conservation of large carnivores in the European Union, the European Commission has established a Large Carnivore Initiative. Following discussions with stakeholders, it has been decided to establish a dedicated EU Platform on Large Carnivores in order to provide a framework for structured dialogue among stakeholders on the issues arising from co-existence of people and large carnivore. This will be a voluntary grouping of main stakeholder organizations with an interest in large carnivore issues. The species of concern are the brown bear, the wolf, the Eurasian lynx and the wolverine: the highly endangered Iberian lynx is not part of this initiative.

The mission of the platform is to PROMOTE WAYS AND MEANS TO MINIMIZE, AND WHEREVER POSSIBLE FIND SOLUTIONS TO, CONFLICTS BETWEEN HUMAN INTERESTS AND THE PRESENCE OF LARGE CARNIVORE SPECIES, BY EXCHANGING KNOWLEDGE AND BY WORKING TOGETHER IN AN OPEN-ENDED, CONSTRUCTIVE AND MUTUALLY RESPECTFUL WAY.

The organizations listed below agree to the following core principles:

1. Working within the EU legal framework: *The EU's Habitats Directive (92/43/EEC) is the overarching legal instrument for the conservation and sustainable management of Large Carnivore species at a favourable conservation status in the EU.*
2. Ensuring the necessary knowledge base: *Any management of large carnivores must be determined on the basis of sound scientific evidence using best available and reliable data.*
3. Recognition of socio-economic and cultural considerations and concerns: *Human societies have the right to use their natural resources and preserve cultural heritage in a sustainable way within multifunctional landscapes, of which large carnivores are an integral part. The contribution of economic activities to the values of those landscapes has to be recognised. The need to ensure public safety should also be recognised.*
4. Solutions to conflicts through constructive dialogue among stakeholders: *Finding solutions arising from conflicts with large carnivores and facilitating human-large carnivore coexistence is best achieved through constructive dialogue among key stakeholders at local, national and EU levels. These solutions should be adapted to local and regional conditions.*
5. Engagement in trans-boundary cooperation: *The vast majority of the populations of large carnivore species in the EU have ranges that cross national borders. Therefore national solutions will not work in isolation without meaningful stakeholder dialogue involving trans-boundary cooperation within the EU, and where appropriate, with neighbouring countries, taking into account, inter alia, the Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores.*

The undersigning organizations commit themselves to the EU Platform on Large Carnivores. By doing so, they undertake to work together to find solutions to conflicts arising from the coexistence of humans and large carnivores by

- 1) sharing their experiences and expertise in addressing the challenges of human and large-carnivore coexistence;
- 2) listening to, and discussing other stakeholders' experiences and views;
- 3) engaging in dialogue for consensus seeking and accepting that solutions may at times involve compromise;
- 4) being open to accept examples of good practices for successful coexistence of humans and large carnivores;
- 5) expressing willingness to transfer and test those examples of good practices;
- 6) ensuring their capacity to fully engage in the work of the platform.

Bernard Lozé, President
CIC – The International Council
for Game and Wildlife Conservation

Pekka Pesonen, Secretary General
COPA-COGECA
European Farmers and European Agri-cooperatives

Brussels, 10 June 2014

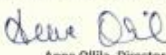
Christoph Büren, President
ELO – European Landowners' Organization

Thomas Hansson, President
EUROPARC Federation

Gilbert de Turckheim, President
FACE – The European Federation of
Associations for Hunting and Conservation

Anne Ollila, Director
Joint representative of Finnish and Swedish
Reindeer herders

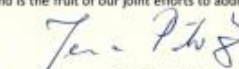

Luc Bas, Director
IUCN – International Union for Conservation
of Nature, European Union Representative Office

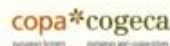

Tony Long, Director
WWF – World Wide Fund for Nature
European Policy Office

I would like to convey my appreciation for and extend my warm congratulations to the organizations listed above on the signature of this important Agreement, which I wholeheartedly welcome. This represents a major step forward in the EU Large Carnivore Initiative, which the Commission has promoted for the past two years, and is the fruit of our joint efforts to address issues arising from the coexistence of humans and large carnivores in the EU in a constructive spirit of cooperation and dialogue.

Janez Potočnik
European Commissioner for the Environment

Key actions for Large Carnivore populations in Europe

January, 2015

This document is the final product of:

Task 1 of contract ENV.B.3/SER/2013/003

Support to the European Commission's policy on Large Carnivores under the Habitats Directive – Phase 2

Coordination: Luigi Boltani

Sections coordinated by: Henrik Andren (5), Luigi Boltani (3), Djuro Huber (2), John Linnell (1), Urs Breitenmoser and Manuela Von Arx (4).

Contributions by: Francisco Alvarez, Ole Anders, Henrik Andren, Elisa Avanzinelli, Vaidas Balyš, Juan Carlos Blanco, Luigi Boltani, Urs Breitenmoser, Guillaume Chapron, Paolo Clucchi, Aleksander Dutsov, Claudio Groff, Djuro Huber, Ovidiu Ionescu, Felix Knauer, Ilpo Kojola, Jakub Kubala, Miroslav Kutal, John Linnell, Aleksandra Majic, Peep Mannil, Ralph Manz, Francesca Marucco, Dime Melovski, Anja Molinari, Harri Norberg, Sabina Nowak, Janis Ozolins, Santiago Palazon, Hubert Potocnik, Pierre-Yves Quenette, Ilka Reinhardt, Robin Rigg, Nuria Selva, Agnieszka Sergiel, Maryna Shkvyria, Jon Swenson, Aleksander Trajce, Manuela Von Arx, Manfred Wolf, Ulrich Wotschikowsky, Diana Zlatanova.

Contract management in DG Environment: András Demeter and Marco Cipriani

Suggested citation: Boltani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andren, E. Avanzinelli, V. Balyš, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Clucchi, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kutal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolf, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/054446/SER/B3

This document has been prepared for the European Commission, however it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Cover: Photo composition by Alessandro Montemaggiore

Lynx

3. Baltic population

Specific actions:

1. Working group for transboundary cooperation
2. Trade surveillance

Key actions for Large Carnivore populations in Europe

January, 2015

Wolf

2. Baltic population

Specific actions:

1. Establishing an International Baltic wolf population Working Group
2. Comparing impact of different wolf management regimes in countries sharing the population

This document is the final product of:

Task 1 of contract ENV.B.3/SER/2013/003

Support to the European Commission's policy on Large Carnivores under the Habitats Directive – Phase 2

Coordination: Luigi Boitani

Sections coordinated by: Henrik Andren (5), Luigi Boitani (3), Djuro Huber (2), John Linnell (1), Urs Breitenmoser and Manuela Von Arx (4).

Contributions by: Francisco Alvarez, Ole Anders, Henrik Andren, Elisa Avanzinelli, Vaidas Balys, Juan Carlos Blanco, Luigi Boitani, Urs Breitenmoser, Guillaume Chapron, Paolo Ciucci, Aleksander Dutsov, Claudio Groff, Djuro Huber, Ovidiu Ionescu, Felix Knauer, Ilpo Kojola, Jakub Kubala, Miroslav Kutal, John Linnell, Aleksandra Majic, Peep Mannil, Ralph Manz, Francesca Marucco, Dime Melovski, Anja Molinari, Harri Norberg, Sabina Nowak, Janis Ozolins, Santiago Palazon, Hubert Potocnik, Pierre-Yves Quenette, Ilka Reinhardt, Robin Rigg, Nuria Selva, Agnieszka Sergiel, Maryna Shkvyria, Jon Swenson, Aleksander Trajce, Manuela Von Arx, Manfred Wolfi, Ulrich Wotschikowsky, Diana Zlatanova.

Contract management in DG Environment: András Demeter and Marco Cipriani

Suggested citation: Boitani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andren, E. Avanzinelli, V. Balys, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Ciucci, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kutal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolfi, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3

This document has been prepared for the European Commission, however it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Cover: Photo composition by Alessandro Montemaggiori

Key actions for Large Carnivore populations in Europe

January, 2015

This document is the final product of:

Task 1 of contract ENV.B.3/SER/2013/003

Support to the European Commission's policy on Large Carnivores under the Habitats Directive – Phase 2

Coordination: Luigi Boitani

Sections coordinated by: Henrik Andren (5), Luigi Boitani (3), Djuro Huber (2), John Linnell (1), Urs Breitenmoser and Manuela Von Arx (4).

Contributions by: Francisco Alvarez, Ole Anders, Henrik Andren, Elisa Avanzinelli, Vaidas Balys, Juan Carlos Blanco, Luigi Boitani, Urs Breitenmoser, Guillaume Chapron, Paolo Ciucci, Aleksander Dutsov, Claudio Groff, Djuro Huber, Ovidiu Ionescu, Felix Knauer, Ilpo Kojola, Jakub Kubala, Miroslav Kutal, John Linnell, Aleksandra Majic, Peep Mannil, Ralph Manz, Francesca Marucco, Dime Melovski, Anja Molinari, Harri Norberg, Sabina Nowak, Janis Ozolins, Santiago Palazon, Hubert Potocnik, Pierre-Yves Quenette, Ilka Reinhardt, Robin Rigg, Nuria Selva, Agnieszka Sergiel, Maryna Shkvyria, Jon Swenson, Aleksander Trajce, Manuela Von Arx, Manfred Wolff, Ulrich Wotschikowsky, Diana Zlatanova.

Contract management in DG Environment: András Demeter and Marco Cipriani

Suggested citation: Boitani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andren, E. Avanzinelli, V. Balys, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Ciucci, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kutal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolff, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3

This document has been prepared for the European Commission, however it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Cover: Photo composition by Alessandro Montemaggiori

Brown bear

4. Baltic population

Specific actions:

1. Establish and implement measures to facilitate the expansion of the population range to the south
2. Bear occurrence outside permanent range: GIS data base, suitability of possible range

Guidelines to prioritize proposed conservation actions into three categories:

I – crucial actions – non-fulfilment could lead to species extinction from recent range and habitats or jeopardize international obligations;

apzīmē vissvarīgāko(ās) darbību(as), kuras(u) neveikšana tieši apdraud sugas saglabāšanu esošajās dzīvesvietās vai starptautisko saistību neizpildi;

II – important actions – fulfilment helps to achieve conservation goal within current reference period of the Action Plan, however its missing does not endanger species survival within recent range or habitat;

apzīmē svarīgu darbību, kuras veikšana palīdz mērķu sasniegšanai plāna darbības periodā, taču tās neveikšana tieši neapdraud sugas saglabāšanu esošajās dzīvesvietās;

III – significant action that is commendatory yet does not impact population survival at national level crucially.

apzīmē būtisku darbību, kuras veikšana ir ieteicama, taču kas nav vitāli nepieciešama sugas dzīvotspējīgas populācijas(u) saglabāšanai valstī).

Unmixed priority I – monitoring

Two goals:

- adaptive management
- reporting to EC

Missing index – hunting effort

Diet research, interaction with prey populations

Passages across roads and railways

Summarization of bear evidences

? – comparability within range of Baltic population

Assessment and reporting under Article 17 of the Habitats Directive – example on Wolf

Reporting Formats for the period 2007-2012

2.9 Conclusions (atbilstoši General Evaluation matrix) (assessment of conservation status at end of reporting period)		LV eksperta atbilde/vērtējums	Paskaidrojums, kāda informācija/datu avoti izmantoti novērtējumos, kā dati interpretēti u.tml.
2.9.1. Range Izplatība	a) Favourable (FV) / Inadequate (U1) / Bad (U2) / Unknown (XX) b) If CS is U1 or U2, use of qualifiers is recommended	Favourable (FV)	
2.9.2. Population Populācijas lielums	a) Favourable (FV) / Inadequate (U1) / Bad (U2) / Unknown (XX) b) If CS is U1 or U2, use of qualifiers is recommended ⁵	Favourable (FV)	
2.9.3 Habitat for the species Piemērots biotops	a) Favourable (FV) / Inadequate (U1) / Bad (U2) / Unknown (XX) b) If CS is U1 or U2, use of qualifiers is recommended ⁵	Favourable (FV)	
2.9.4 Future prospects Nākotnes perspektīvas	a) Favourable (FV) / Inadequate (U1)/ Bad (U2) / Unknown (XX) b) If CS is U1 or U2, use of qualifiers is recommended ⁵	Favourable (FV)	
2.9.5 Overall assessment of Conservation Status	Favourable (FV) / Inadequate (U1) / Bad (U2) / Unknown (XX)	Favourable (FV)	
2.9.6 Overall trend in Conservation Status	If overall CS is U1 or U2, use of qualifier '+' (improving), '-' (declining), '=' (stable) or 'x' (unknown) is obligatory		

Priority II – elaboration of the compensation/prevention system for damages

A note by the stakeholders: Implementation of compensatory mechanisms may enhance society's tolerance toward wolves. Moreover, there may be more reports (and data) concerning depredation on livestock.

Notes by the stakeholders:

Compensations should be provided from **structural funds for rural support**, especially for preventive activities, because wolves are hunted quite intensively and are not strictly protected.

However, wolf caused damage to livestock and other loss may be compensated from funds for nature conservation. Compensations should be reserved from nature conservation funds because controlling the numbers and setting the hunting quotas are conducted according to concerns of nature conservation.

Priority II - strengthen surveillance of turn-over in game trophies and products (example on Lynx)

ACTION 2	
Title of the Action:	Trade surveillance
Objective:	To ensure the highest level of expert support to authorities and custom service dealing with surveillance of trade with fur and fur products.
Description of activities:	<p>A consolidated surveillance system required by the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES).</p> <p>Activities:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organise workshops, trainings, reference collections, awareness campaigns; 2. Ensure case-to-case consultations of authorities with experts enabling inerrable identification of Eurasian lynx fur and skulls; 3. Ensure turn-over of hunting trophies to be monitored in accordance with issued hunting quotas and permits.
Expected results:	<ul style="list-style-type: none"> • Effective law enforcement network where inspectors and custom service can promptly intercommunicate with zoologists and fur experts; • Origin of legally obtained hunting trophies easily traceable and provable by surveillance authorities.
Principal responsibility for implementation:	Responsible agencies for CITES in all countries.
Timing of the activities:	1 year to establish, continued.
Level of urgency:	3
Benefit:	2–3 depending on species status (protected or game)

- Should be specified according interest groups and stakeholders – school children, farmers, tourists, hunters etc., however part of the information can be shared by general public (e.g. safety issues)
- Means of information: lectures, a variety of leaflets, articles, interviews, movies, home pages, a book etc.
- Ensure English version of information (SAP, home pages etc.)
- Science involvement

Notes by the stakeholders:

It is essential to inform the hunters in order not to evaluate the lynx as an exclusive trophy or a threat to roe-deer (taking into account that lynx self-regulate their population well).

Obligatory instruction on preventive activities for livestock holders should be introduced.

Educational work should focus both on general public and hunters.

Educational work should also focus on middle-aged people living outside of cities, which frequently go to pick berries and mushrooms. There is a great concern about a proper behaviour when encountering a bear (how to behave, where to report).

Notes by the stakeholders:

What will occur, when the population size will exceed its carrying capacity?

Population size is determined by monitoring the population condition. When assessing the population status, indices of hunting effort should be elaborated and applied for reducing the hunting intensity.

The 4th activity (a telemetry project) should also include genetic research.

Research on potential competitors for food (medium-sized carnivores).
Research on allele exchange between populations of western and eastern Latvia.

Impact assessment of Rail Baltica.

Priority III – a social survey

- Should repeat previously performed inquiry for comparability
- Results are guiding, not necessarily uncritically considered in management
- Apart from general public, the key interest groups should be surveyed specifically

Notes by the stakeholders:

Developing a web-based questionnaire for hunters Medniekiem.lv was suggested.

The 5th (anonymous opinion poll among hunters) and 7th activity (reporting system of hunted and accidentally killed wolves) should be combined as a single activity.

Priority ??? - hunting

Maintain restricted hunting of wolves and lynx for ensuring human–large carnivore coexistence unless hunting aggravates favourable conservation status of populations and contradicts to generally accepted code of ethics. Changes in legal acts?

Saglabāt vilku (lūšu) ierobežotas medības, kā plēsēju un cilvēku līdzāspastāvēšanu veicinošu saimniecisku darbību, ja populācijas tiek uzturētas labvēlīgā aizsardzības stāvoklī un medību procesā tiek ievēroti nosacījumi, kas tās padara atbilstošas sabiedrībai būtiskām vispāratzītām ētiskām vērtībām. Vai nepieciešams papildināt normatīvos aktus?

- Legalised, well regulated hunting of large carnivores at sustainable levels can be a useful tool in responding to conflict, through slowing their increase to socially acceptable levels, engaging local populations in management, increasing their perceived local value, and decreasing illegal killing.
- Legalizētas, labi uzraudzītas un uz ilgtspējības principiem balstītas lielo plēsēju medības var būt noderīgs ceļš uz konfliktu mazināšanu, jo tās aizkavē populācijas pieaugumu līdz sociāli pieļaujamam līmenim, iesaista populāciju apsaimniekošanā vietējos iedzīvotājus, veicina izpratni par dabas vērtībām un samazina nelikumīgas medības.

By accession to European Union in 2004, Latvia had to implement new restrictions to ensure species conservation in conformity with EU Habitat Directive 92/43/EEC, as well as with Bern Convention and Washington Convention – CITES (both ratified in 1997).

Local point of view - restrictions for lynx harvesting are appointed not because of identified threats to populations but rather to establish a system for diminishing or banning hunting as soon as any threat would appear.

Since 2004, lynx hunting became subject to derogations from the Habitat Directive. The lynx is harvested in accordance with SMP: monitoring – annual quotas.

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

CONVENTION ON THE CONSERVATION
OF EUROPEAN WILDLIFE AND NATURAL HABITATS

European Charter on Hunting and Biodiversity

In cooperation with:

Prepared by:
Mr. Scott Brainerd, Wildlife Biologist,
Norwegian Association of Hunters & Anglers

*Adopted by the Standing Committee of the Bern Convention at its 27th meeting in Strasbourg,
26-29 November 2007*

*You can download the full document from the website of the Council of Europe at:
http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/conventions/Bern/Recommendations/tps07erev_2007.pdf*

3.10 Principle 10: Minimise avoidable suffering by animals

3.10.1 Rationale:

For practices to be socially sustainable, avoidable suffering needs to be minimised.

3.10.2 Guidelines:

Conservation will be enhanced if

3.10.2.1 Regulators and managers:

- a) Adopt rules, regulations and incentives that promote methods and equipment that minimise avoidable suffering for animals;
- b) Communicate to hunters the need to treat game animals with respect;
- c) Recognise and promote best practices.

- and -

3.10.2.2 Hunters and hunting tour operators:

- a) Show respect for game animals and strive to reduce or eliminate avoidable suffering where possible:
- b) Learn about animal physiology and the most efficient way to kill game while inflicting minimal suffering;
- c) Promote measures which ensure proficiency in the use of hunting techniques and implements;
- d) Strive to efficiently track down and dispatch wounded game;

Lynx diet (subadults)

Note: photos are taken in laboratory of LSFRI Silava and do not represent the same individual but characterize condition of orphan lynx

Options to reduce hunting pressure if needed:

Medību intensitātes samazināšanas iespējas:

- Shorter season (autumn vs. spring)

Īsāks termiņš (rudens vai pavasaris)

- Diminishing quota

Mazāks limits

- Splitting of quota in parts according territorial division without opportunity for redistribution

Limita sadalījums pa teritorijām bez pārdales iespējas

- Ban of hunting across certain areas

Teritoriju noteikšana, kurās nemedī

- To set one season without harvest

Gads bez medīšanas

- To issue individual shooting permits with limited validity

Terminētas medību atļaujas pirms sezonas sākuma

- Restricted use of weapons and ammunition

Ieroču un munīcijas ierobežojums

Priority III – develop non- consumptive use

Nature tourists and large carnivores – a challenge for rural small scale economy?

Large carnivores in Lithuania

Linus Balčiauskas

LC species status

Brown bear: Red data book, category 0(Ex) – extinct*

Lynx: Red data book, category 1(E) – endangered

Wolf: big game species, protected with hunting limits and limited season

International conventions apply (same as in LV, clause in the Bern Convention, Annex V in Habitat directive)

* - not according IUCN categories

New Red data book is under preparation now

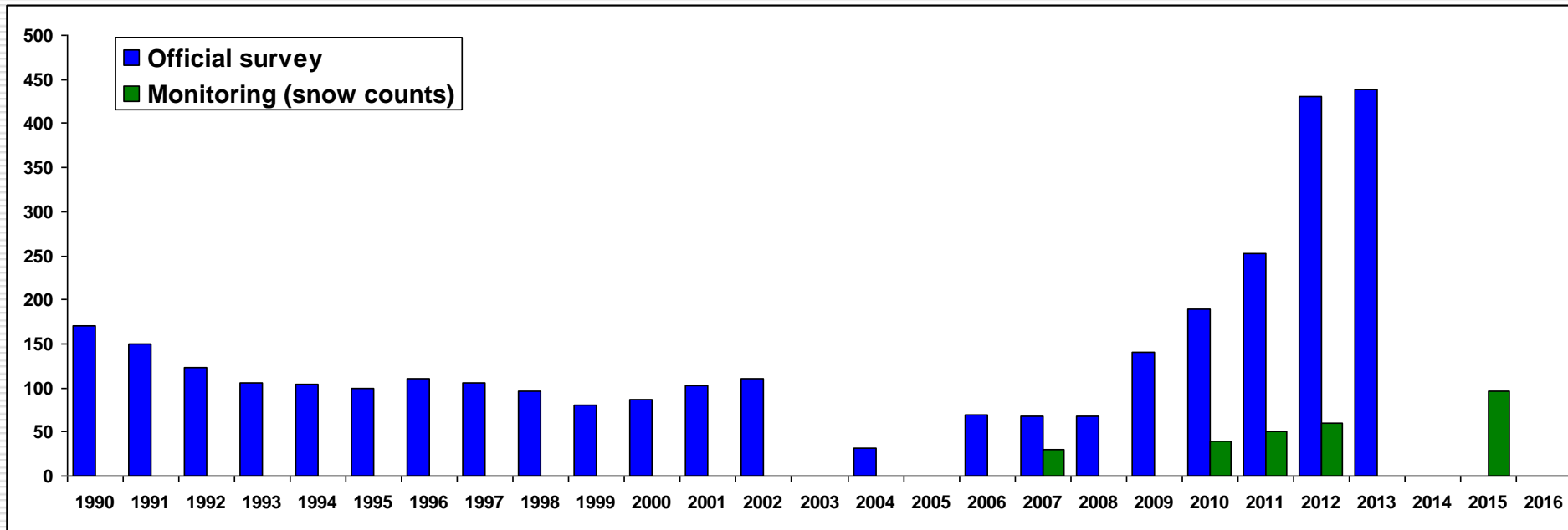
Latest LC population trends

Brown bear: not permanent, visiting occasionally

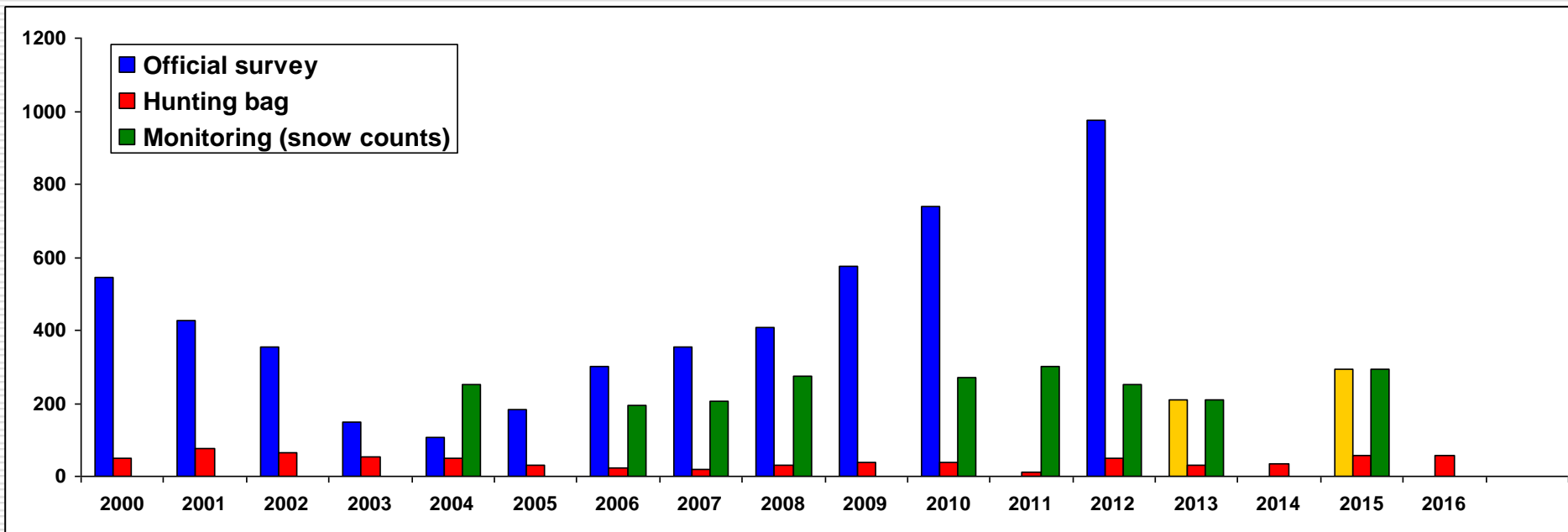
Lynx: population is recovering

Wolf: population is increasing

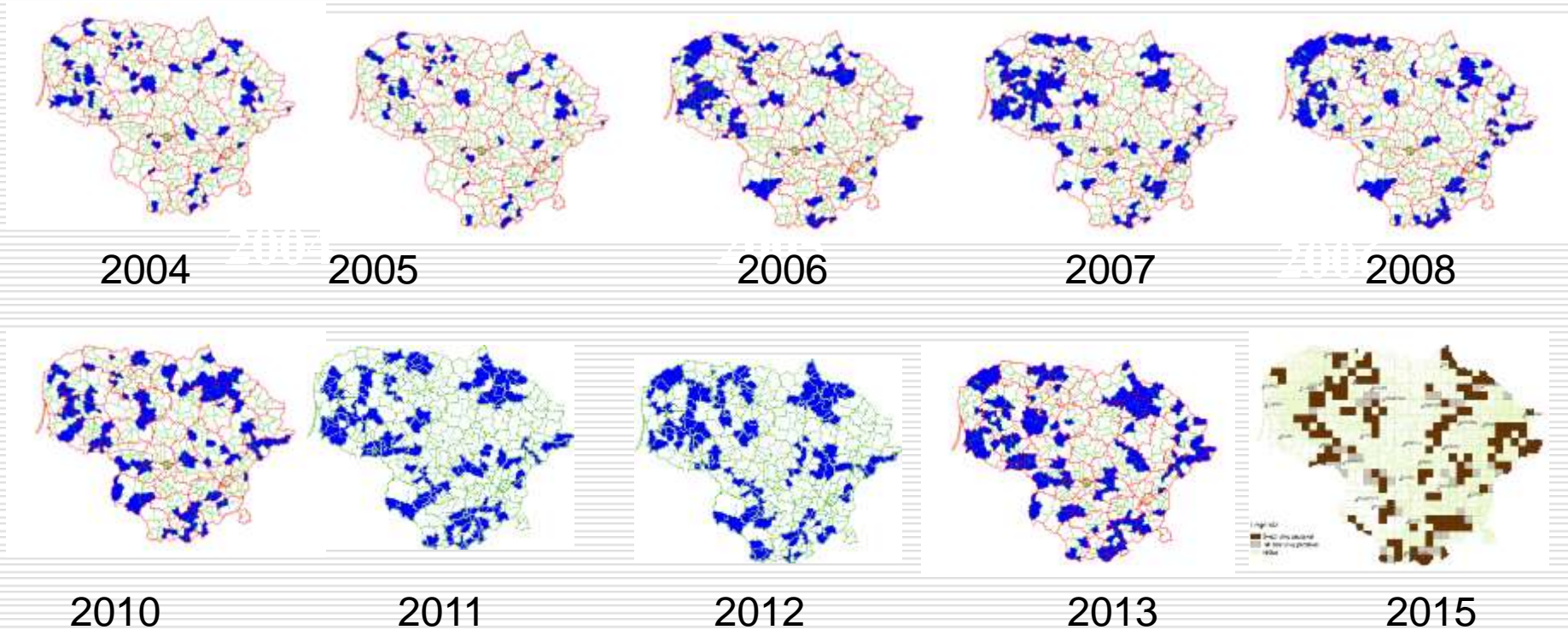
LC population changes (lynx, official data)

LC population changes (wolf, official data)

Wolf distribution (Nordic project, snow counts)

Lynx distribution (Nordic project, snow counts)

2000-2002

2003-2004

2005

2006

2007

2008

2010

2011

2015

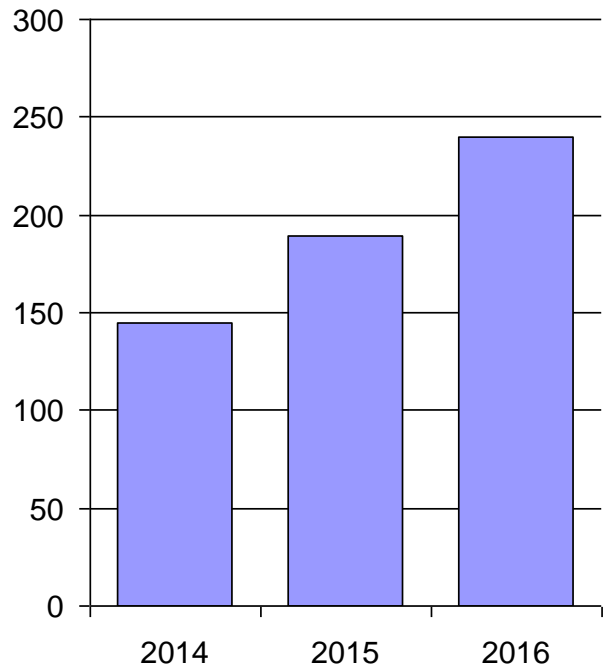
2006

2007

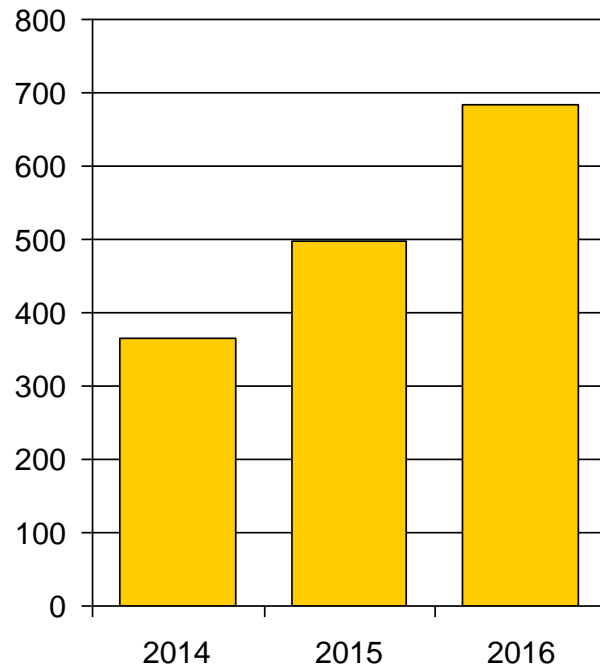
2008

Wolf damage: cases and compensation

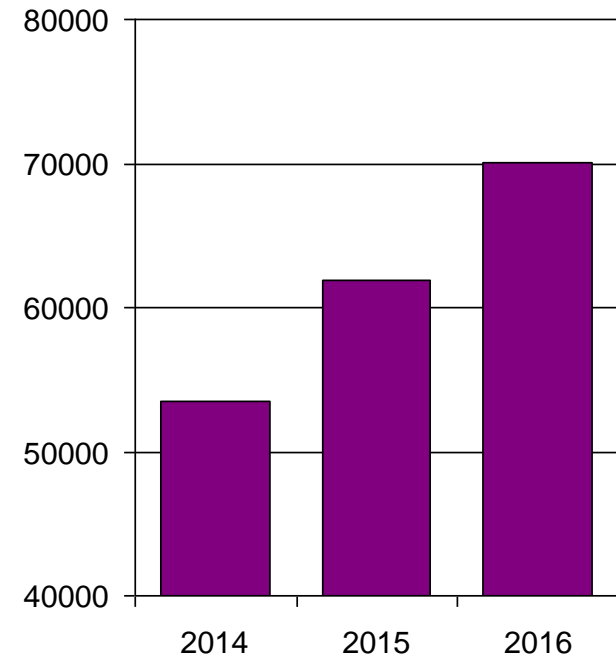
Number of cases

Number of killed livestock

Compensation, Eur

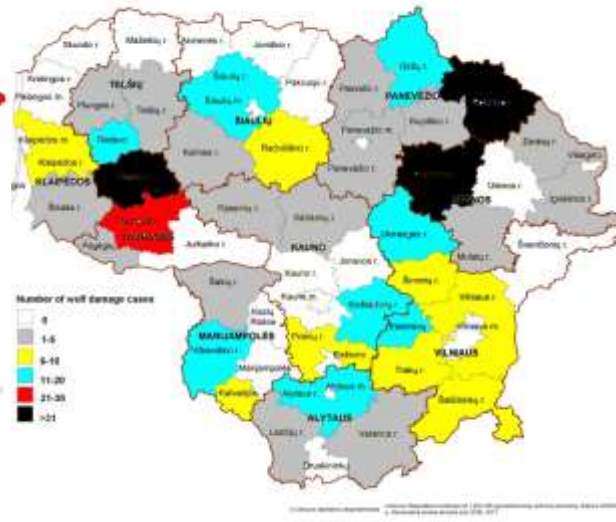

Wolf damage: territorial aspects (number of cases)

2014

2015

2016

Wolf hunt

Season:

- 1st of August – 1 of April (2000–2004)
- 1st of December – 1 of April (2005–2010)
- 15th of October till 1 of April (2011)
- 10th of November till 1 of April (2012)
- 15th of October till 1 of April (from 2013)

Quota first set for 2005/2006 season

Quota used: 2008/9 season – 2009.01.11	2010/11 – 2011.02.17
2011/12 – stopped 11.09	2013/14 – 2014.02.05
2014/15 – 2014.12.28	2015/16 - 2015.12.27
2016/17 – 2017.01.12	

Wolf number regulation plan, 2012.02.17, Nr. D1-154

Minimum viable population size – 250 individuals

Minimum population size – 100 individuals

Maximum acceptable population size – 400 individuals

Management measure – hunting

If population size 250 – 400 ind., quota = 20% from snow count, or 10% from hunter's estimated population

If population size >400, quota x2

If population size 100 – 250 ind., quota /2; further decrease stops hunting

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

33. Favourable species status is based on criteria:

33.1. population is stable (no less than 250 ind.) or increasing, and exploitation do not pose threat to long-term survival;

33.2. species distribution in the country is not decreasing nor expected to decrease, and wolves are regularly registered in no less than 60% of Lithuanian territory;

33.3. habitat for species is wide enough, its fragmentation, disturbance and other specific characteristics guaranty long term viability of the species, and it is not likely worsening of these specific characteristics in the future.

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

- 34. Management of population – by hunting, quota for every hunting season
- 35. Population is not managed in SNR and their buffer zones; in the NP, telmological, ornithological, botanical and zoological reserves, Žuvintas biosphere reserve and Vištytis NP special permission is needed
- 36. Hunting quota is set by MoE, every season (till 15th of October), according surveyed wolf number, results of scientific investigations and recommendations of scientists, with respect to following:
 - 36.1 – if wolf population is <100, no hunt;
 - 36.2 – if population is between 100-250, management is planned to ensure its growth till 250 ind. Quota is set up to 20% of survey, divided to regions according survey and damage data;

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

36.3 – if population is between 250-500, management is planned to ensure long term stability in this range. Quota is set up to 20% of population number, dividing to regions is possible. Quota correction is possible according size and distribution of the wolf damage, however, under separate decision;

36.4 – if population is >500, management is planned for gradual reduction and maintaining wolf numbers in the range of 250-500 individuals;

36.5 – if there is no survey in the current year and former information shows population size 250-500 individuals, last year quota remains or is proportionally reduced according data of partial survey and/or reduction of wolf damage;

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

36.6 – individuals lost due other means than hunting are included to quota;

36.7 – usage of quota is controlled by MoE, if quota is over, hunting is stopped;

36.8 – epizootic conditions allow regulation of the wolf population with no respect to quotas and season;

36.9 – outside hunting season wolves may be taken from their habitats (hunted) with special permission only.

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

40. Main long-term aim of population management and conservation is to ensure favourable situation of the species with its ecological role in natural habitats, in the same time preserving peaceful coexistence of these carnivores with humans in the maximum extent.

41. To ensure genetic diversity and ecological effectiveness wolves should be allowed to occupy maximum possible area of suitable habitats; their distribution should be limited only in the areas where conflicts are unavoidable and not tolerable. Means of the population management should not exterminate wolves locally. Uniform distribution should be endeavored as well as connections with populations in other countries.

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

Aim	Actions	Priority
Protection of species population	Control of regulation of wolf population numbers	A
	Poaching control	A
Protection of species habitats	Prevention of disturbance	B
	Wildlife passages in the habitat-fragmenting roads	C
Damage management and conflict resolution	Protection of livestock and damage prevention	A
	Compensations for damage	A
	Hunting in exceptional cases	A

A – high priority
B – medium priority
C – low priority/not necessary

Aplinkos ministras turėtų stabdyti vilkų apskaitą [vilkų apskaita šiemet nebuvo sustabdyta – LRT.lt]. Reikėjo tos apskaitos nevykdyti, nes skaičiai bus iškreipti.

Wolf conservation plan, 2014.08.28, Nr. D1-699

Aim	Actions	Priority
Monitoring and research	Monitoring of the population status	A
	Monitoring of the habitat quality	C
	Monitoring of the public opinion	A
	Collection and publishing of data on hunted and found dead animals	A
	Collection of the data on damages	A
	Scientific investigations	A
Education and awareness	Public information on population status and protection	A
	Education programs for specific target groups	A
Coordination of actions	International coordination	A
	International cooperation	A

A – high priority, B – medium priority, C – low priority/not necessary

Citizen science project, 2014.12.16 - now

Citizen science (crowd science, crowd-sourced science, civic science, volunteer monitoring or networked science):

scientific research conducted, in whole or in part, by amateur or nonprofessional scientists. Formally, citizen science has been defined as "the systematic collection and analysis of data; development of technology; testing of natural phenomena; and the dissemination of these activities by researchers on a primarily avocational basis."

Citizen science is sometimes included in terms such as "public participation in scientific research" and "participatory action research"

Citizen science project, 2014.12.16 - now

Why hunters, and why carnivores?

Carnivore survey history

Damage and quota problems

Flawed methodology of survey across hunting grounds (overestimation)

Insufficient accuracy of winter track survey (underestimation)

One of the biggest stakeholders ignored in population management

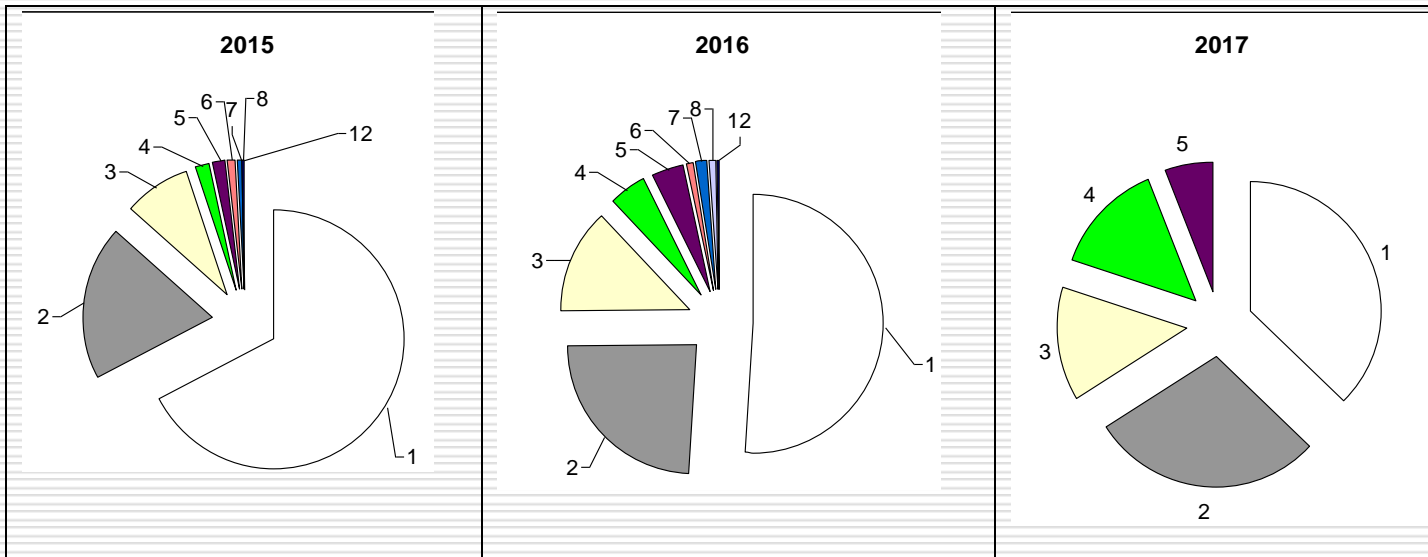
The only EU country, where Minister of environment cancelled his order due to NGO pressure?

Citizen science project, 2014.12.16 - now

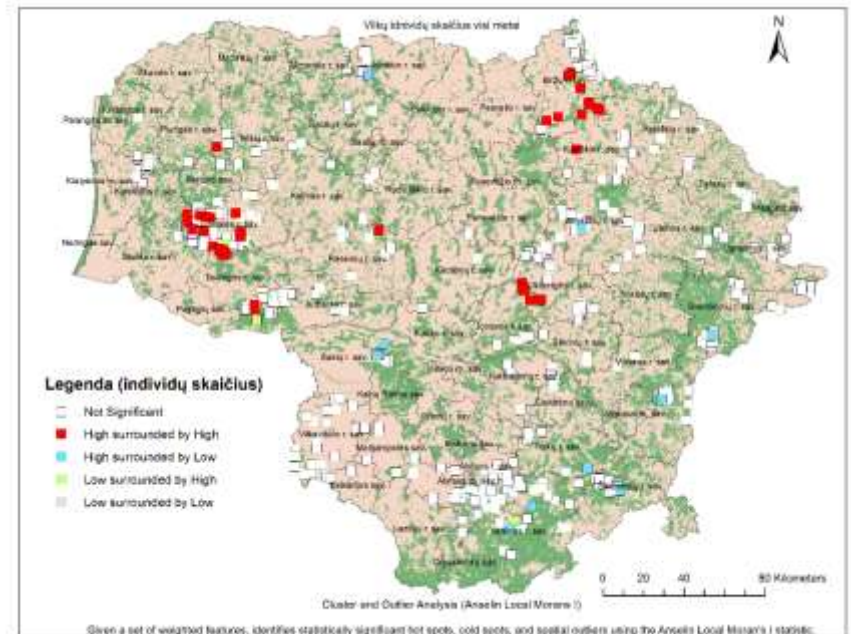
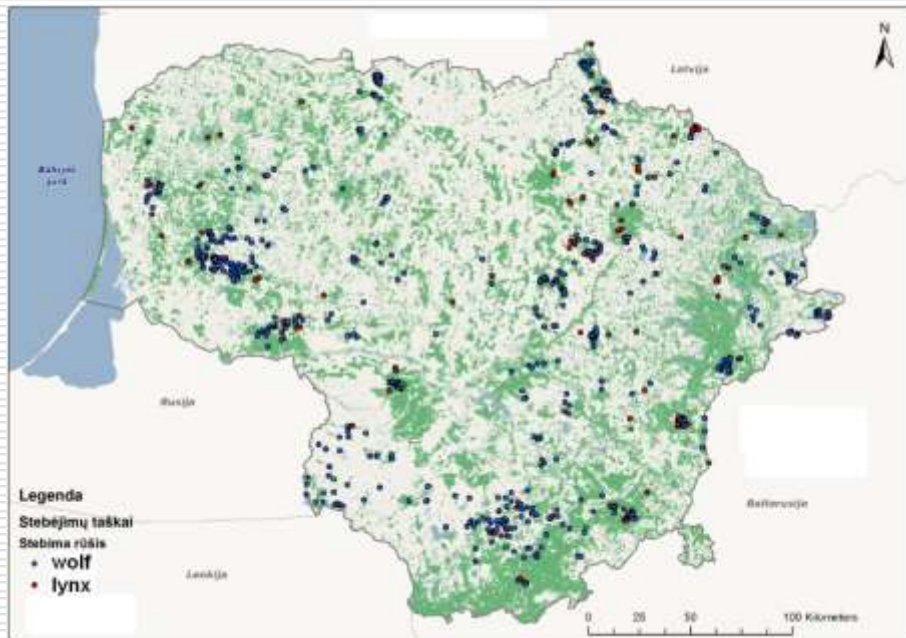
Nearly 900 observations: 700 wolf, 200 lynx, 9 brown bears

Nearly 900 photo/video evidences

Increase of the wolf group size:

Citizen science project, 2014.12.16 - now

Citizen science project, 2014.12.16 - now

STEALTH CAM

023F 01-24-2017 05:05:00

Beyond insights for managers and toward resolving conflicts and creating conservation

Dr. Alistair Bath
Memorial University
Salaspils, Latvia 2017

On the need to quantify the benefits from conservation

“One of the fundamental causes underlying the loss of biodiversity throughout the planet resides in the fact that societies have failed to value the environment and its resources” (Global Biodiversity Strategy, WRI, IUCN, UNEP, 1992)

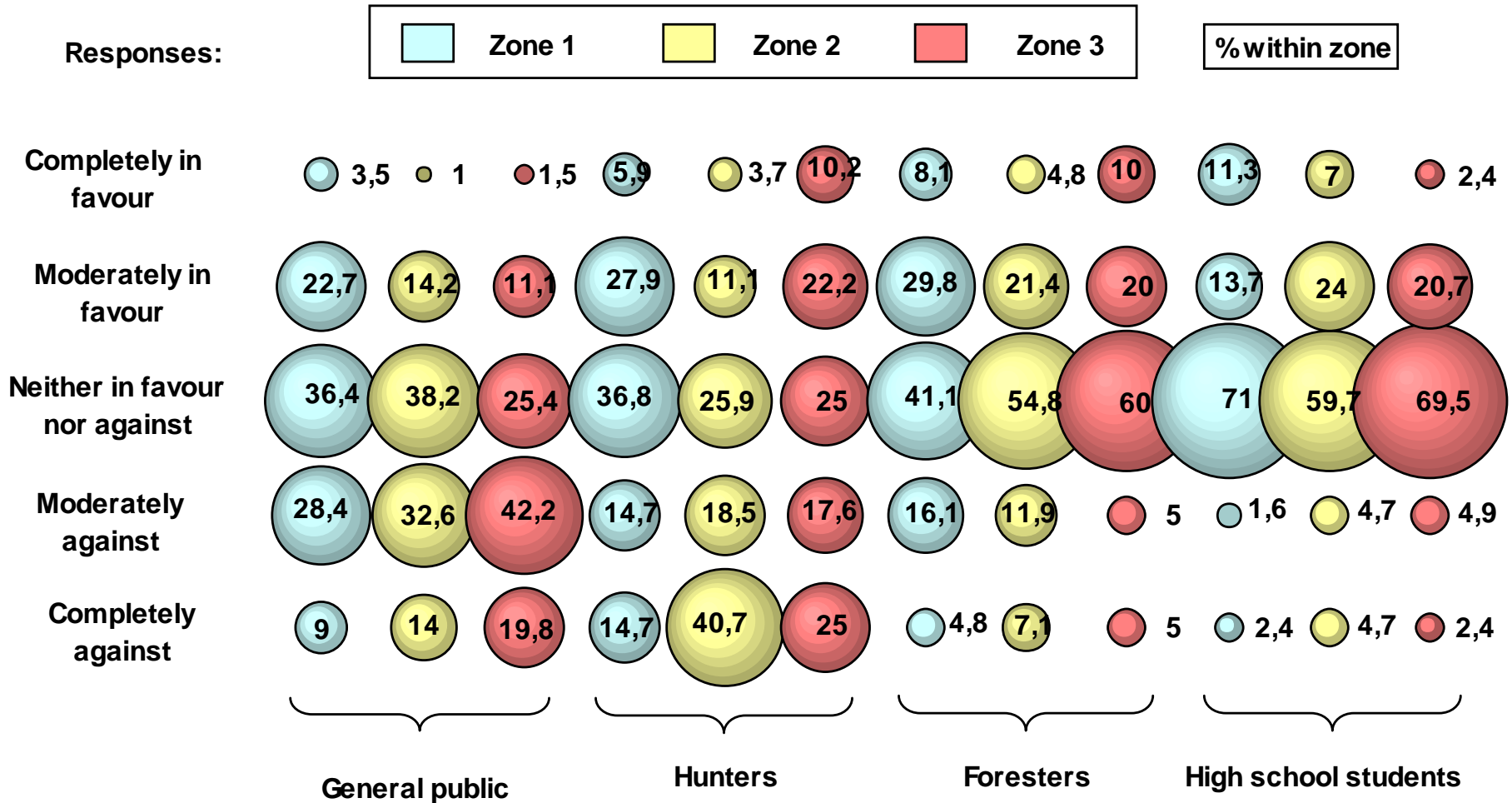
- **Biodiversity conservation** is not only about collecting ecological information, it is also about **understanding people's values, beliefs, attitudes and behaviour.**

Human Dimensions Research

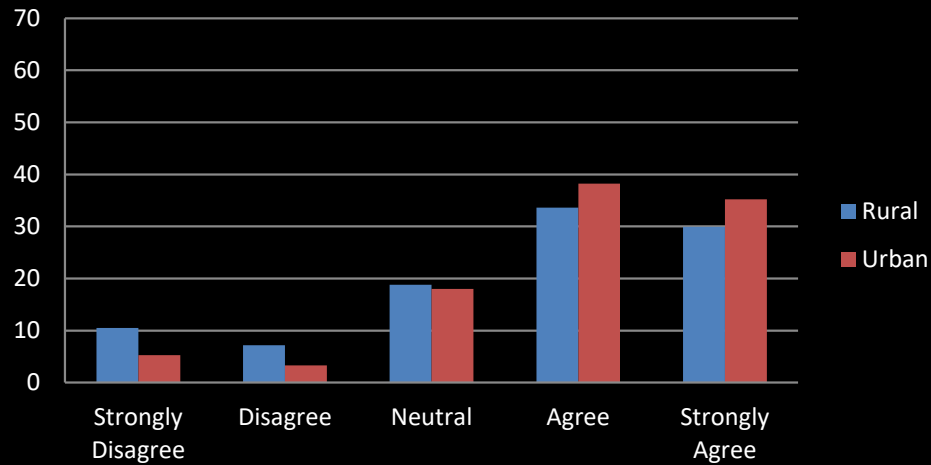
- **Understanding public attitudes toward wildlife species.**

Which of the following best describes your feelings toward wolves?

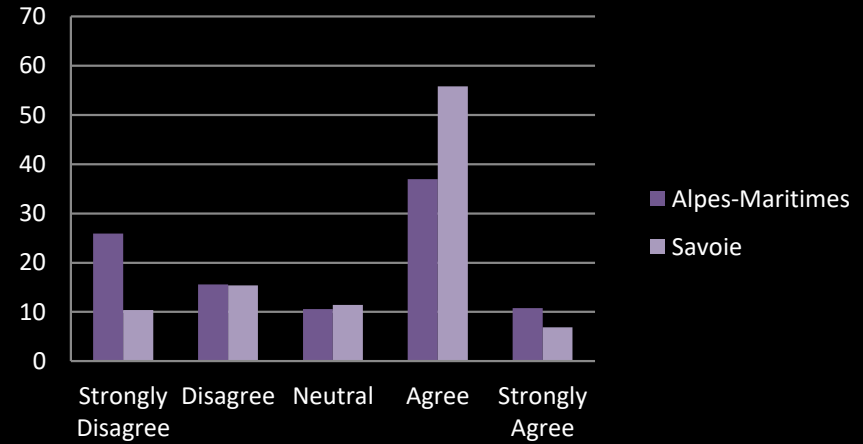

Whether or not I would get to see these species it is important to me that they exist.

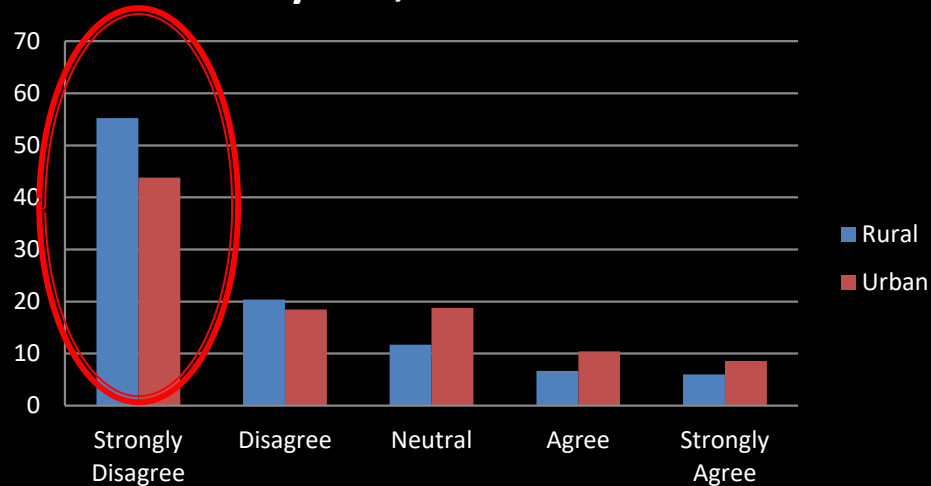
Black Bears, Newfoundland

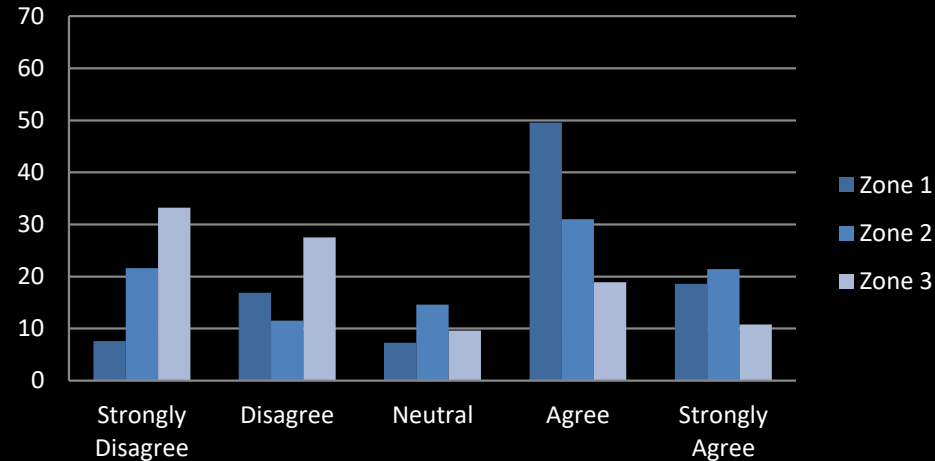
Wolves, France

Coyotes, Newfoundland

Wolves, Croatia

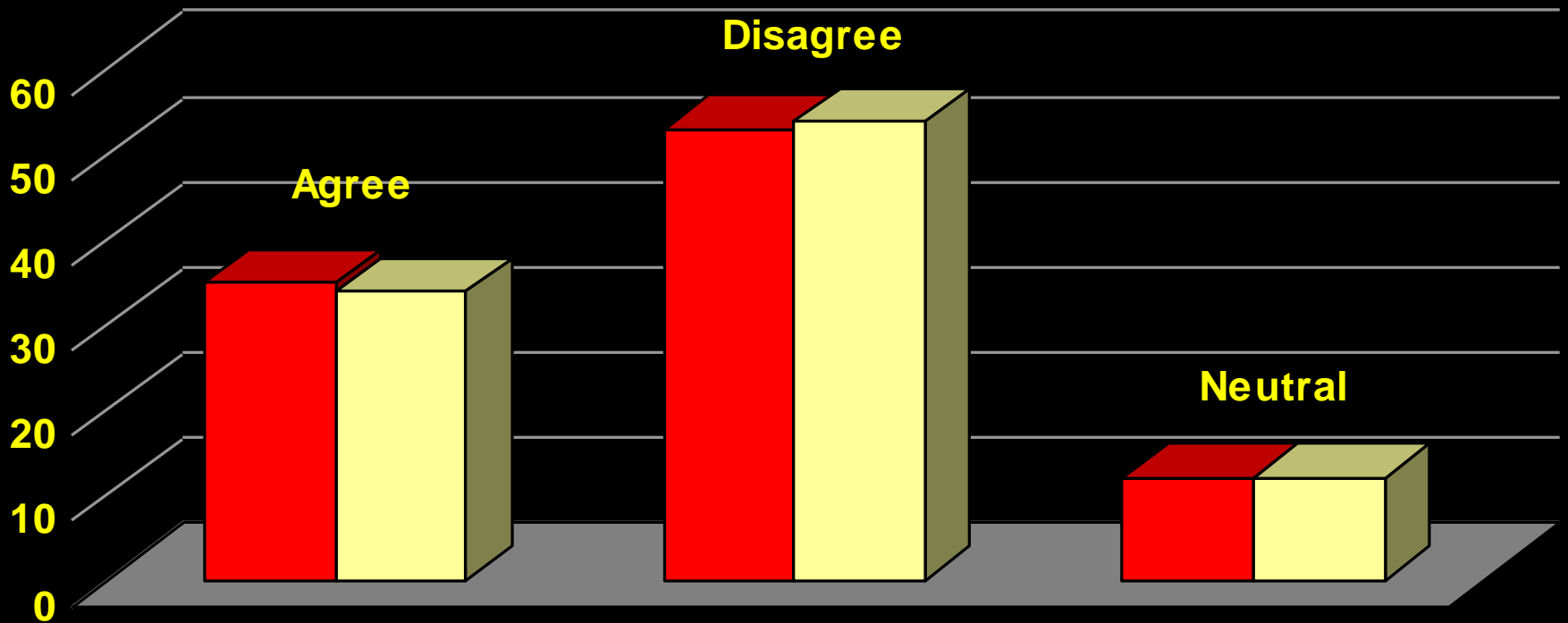

Human Dimensions Research

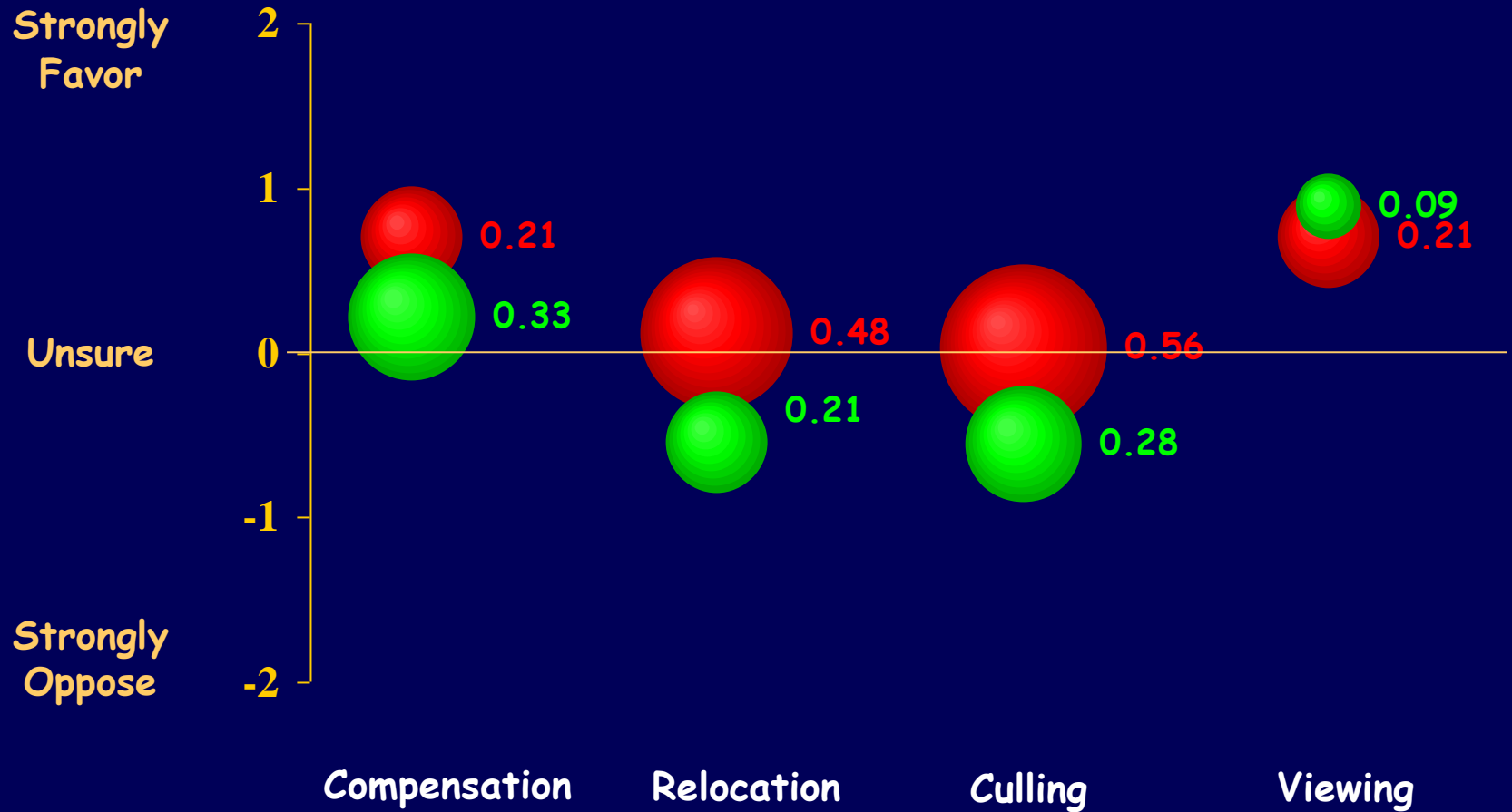
- Understanding public attitudes toward wildlife species.
- **Understanding public attitudes toward possible management approaches**

In Savoie/Des Alpes Maritimes, we should be authorized to hunt wolves during the legal hunting season.

■ Savoie ■ Des Alpes Maritimes

Results

Farmer

General public

Human Dimensions Research

- Understanding public attitudes toward wildlife species.
- Understanding public attitudes toward possible management approaches;
- **Targeting educational programs on key beliefs affecting attitudes**

Fear of wolves

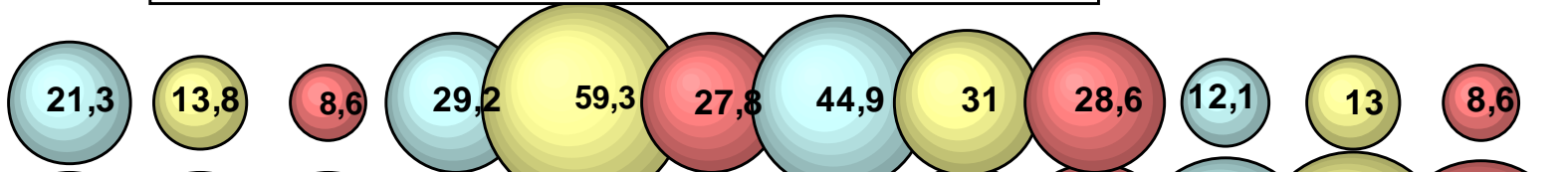

In your opinion, which animal is most dangerous to humans?

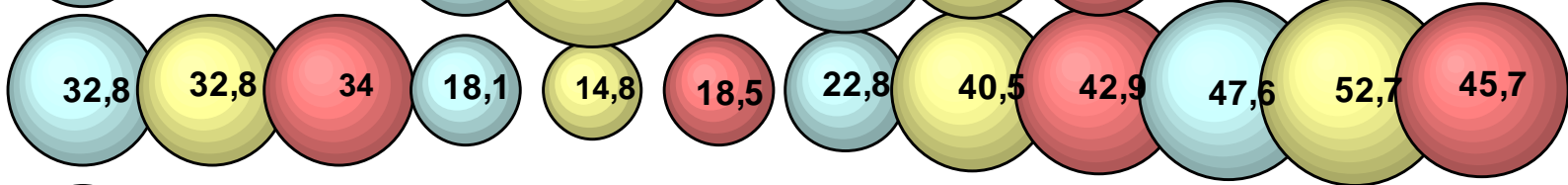
Responses:

None are dangerous

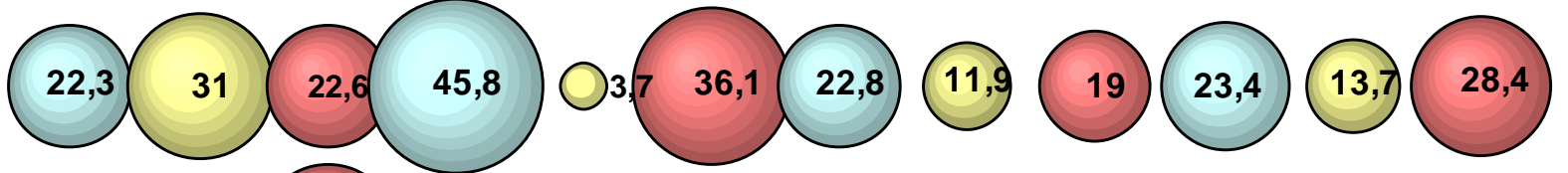
Equally dangerous

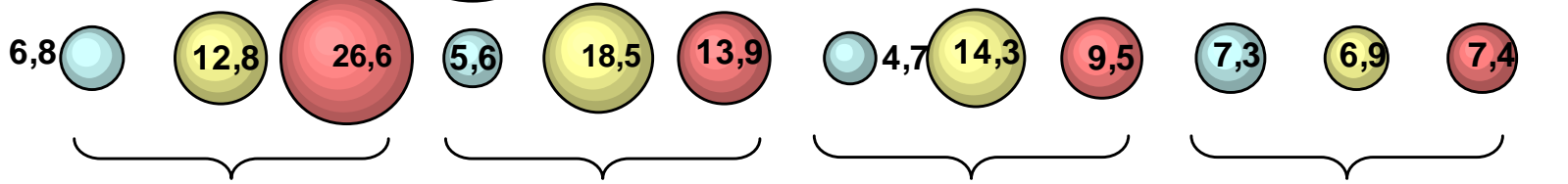
Lynx

Bear

Wolf

General public

Hunters

Foresters

High school students

Human Dimensions Research

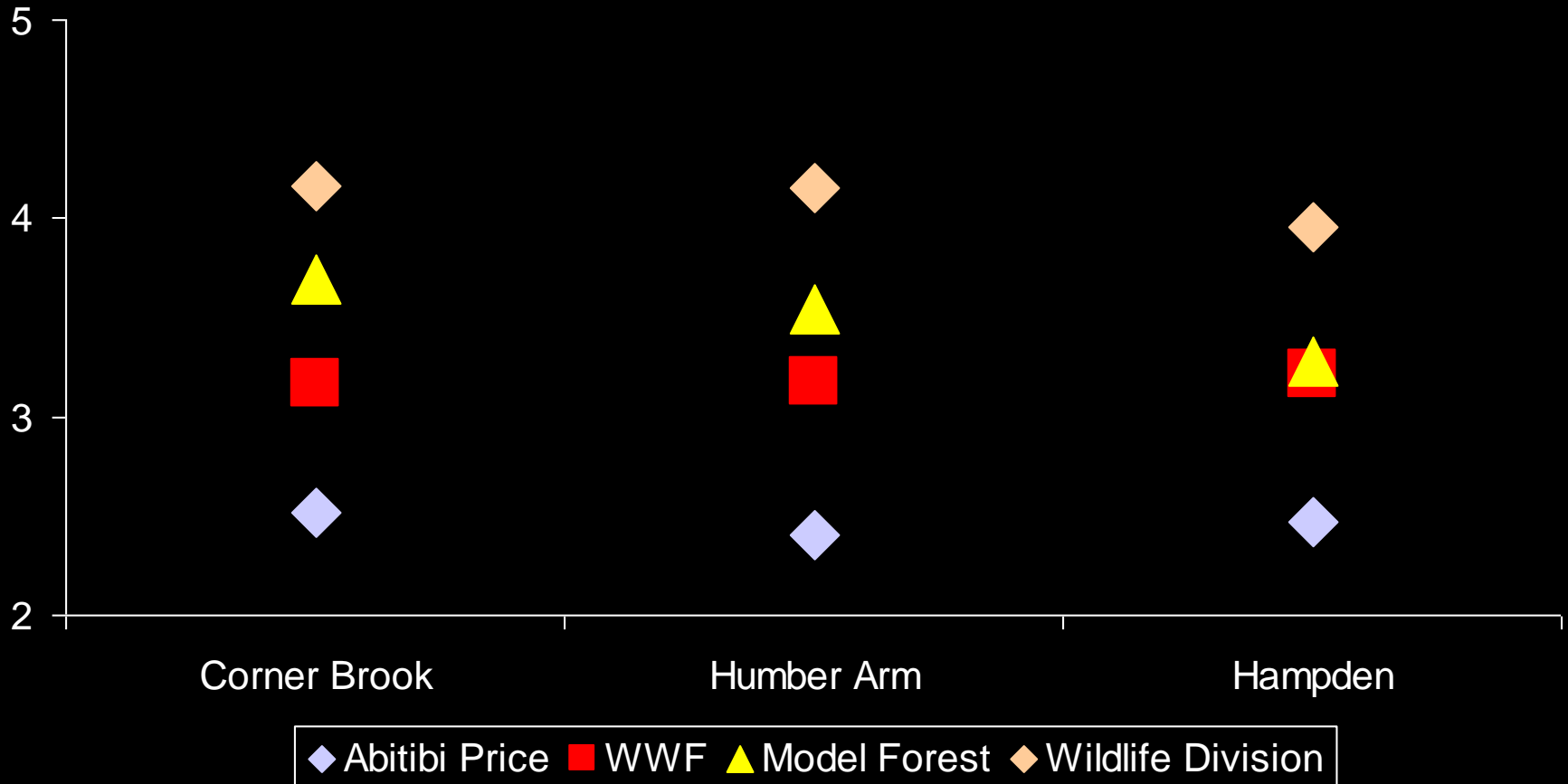
- Understanding public attitudes toward wildlife species.
- Understanding public attitudes toward possible management approaches;
- Targeting educational programs on key beliefs affecting attitudes and behavior.
- **Identifying the nature of conflict in wildlife management issues;**

Types of Conflict

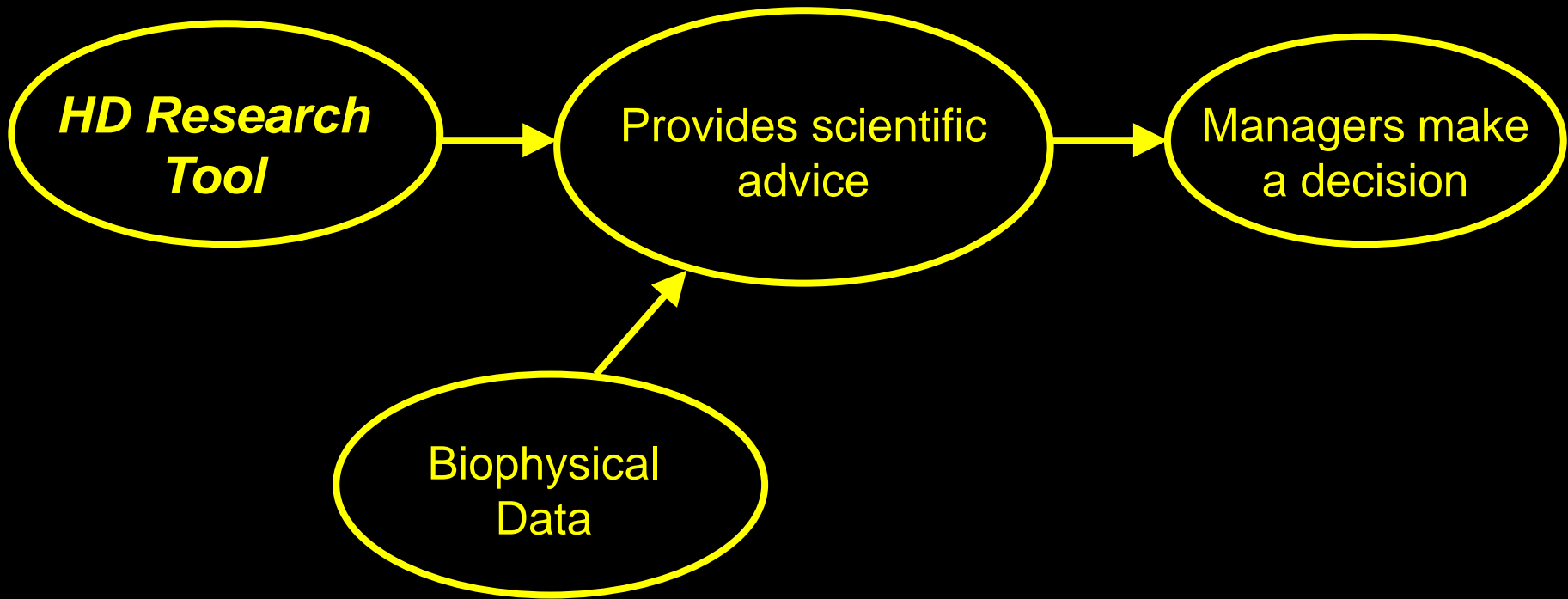
- **Cognitive**
- **Value**
- **Cost / Benefits**
- **Behavioral**

Assessing Credibility of the Messenger

Behavioural Conflicts

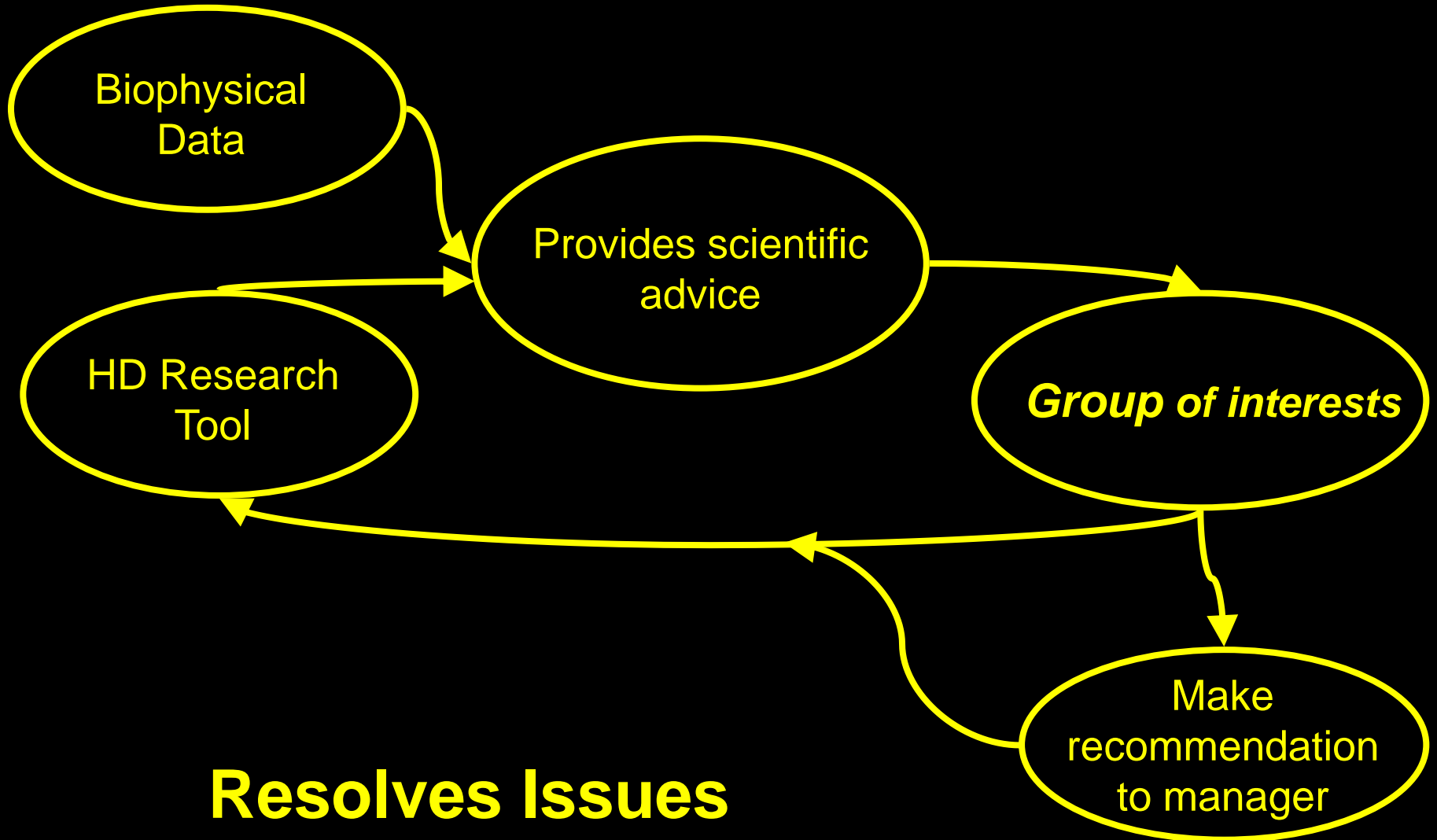

Human Dimensions as a Traditional Research Tool

Provides Insights to Issues

Human Dimensions as an Approach to Management

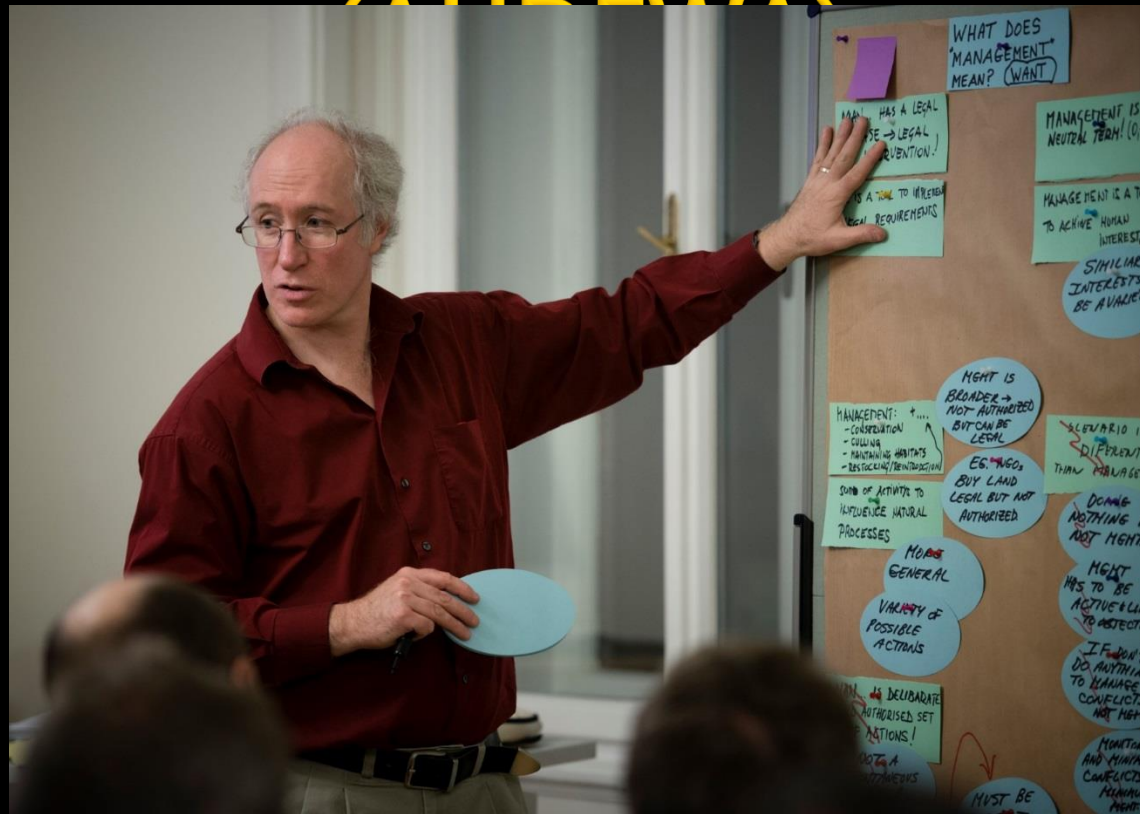

Who? Identifying the Publics

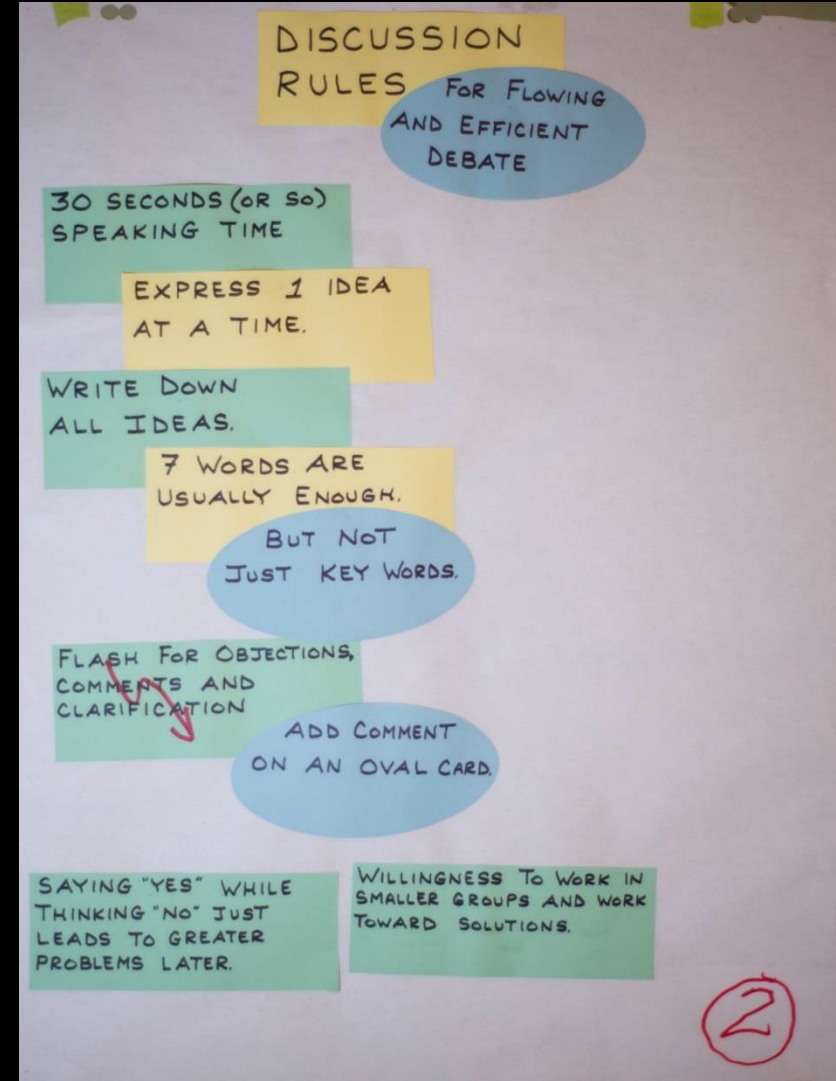
- Define attitudinal spectrum (extreme interest groups)
- Identify key lobby groups (vocal, active, affected groups)
- Representative general public (in affected and/or adjacent area)
- Representative general public (at political decision-making unit level)

The Applied Human Dimensions Facilitated Workshop Approach

Characteristics of the AHDFWA

- Clear discussion rules that give everyone an opportunity to be heard but not dominate discussion.
- No interpretation of the minutes of the meeting or workshop.
- Build feedback between workshops if involved with groups working in a process.
- The fine line between facilitation and manipulation.
- Trust the group to always work hard.

1. PREDSTAVLJENJE 21. MARČA / 2014

Članek: Določanje prostora za ženo (1) - kaj je to? Kaj to pomeni? Kaj to pomeni? Kaj to pomeni?

2. ŽENSKA ZAVEST

3. ŽENSKA ZAVEST

2. KAKO SU PRAVILNE ZA POSTIZANJE VIZIJE?

1. ŽENSKA ZAVEST

NEVTRŽNOST SUSTAVU

MANOŽIL

NEPRIZNANJE ZAKONIA

1. ŽENSKA ZAVEST

NEJAVNA ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

SIROMAŠTVO

3. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

4. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

5. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

NEBOSTAJAN ZANTERESKRAJOSI

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

NEINFORMIRANOSTI

NEZNANJE

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

TRADICIONALNE PREDRASUDE

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

1. ŽENSKA ZAVEST

Human Dimensions Facilitated Workshops

I KNOW WHY I AM HERE.

-- - + ++

OPTIMISTIC
ENJOYING TO
SEE INTERESTS.

INTEREST IN
COLLABORATION
OVERALL STRATEGY

ROOM FULL OF GREAT
IDEAS WHEN WE ARE
GOING TO WORK TOWARD
A COMMON VISION

VERY UNFAMILIAR
WILLING TO
LEARN

LOOKING AT REGION
HOW MUCH
FURTHER CAN WE
PUSH IT

SOMETHING
NEW EMERGING

WHAT ROLE
SHOULD YOU PLAY?

FIGURE OUT OUR
ROLE IN
STEWARDSHIP
- CONNECTIONS

LOT TO LEARN

LOOKING AT ADDRESS
TO HOW WE GET
PEOPLE INVOLVED IN
SCIENCE → FINDING
LINKS

WHERE ARE WE
GOING?

MORE FAMILIAR
ABOUT BIOSPHERE
RESERVE
- SYNERGISTIC PROCESS

SO MANY PLAYERS
IMPORTANT TO
LISTEN TO ALL
GROUPS

COOPERATIVE
INITIATIVES
- COMMUNICATION/
SHARING LINKAGES

HOW TO THE THINGS
TOGETHER & GET
ACTION ON GROUND

7

FACILITATOR DR ALISTAIR BATH
ABATH@MUN.CA

WORKSHOP 2
JAN. 13TH
2012

I KNOW WHY I AM HERE.

-- - + ++

NEW TO SITUATION
HERE

THINGS CHANGE
KNOW PROCESS IS
FLEXIBLE

COMING OFF VACATION

BUILDING A COMMUNITY
& A SENSE OF
SHARED MEANING
- OBJECTIVES & ACTIONS

MOVE FORWARD
NOT SURE WHAT

FIND PATHS TO
SOLUTIONS.

UNDERSTAND PROCESS
WHAT'S MY ROLE?
WHAT IS ACHIEVABLE
IN WHAT TIME SCALE.
NEW TO PROCESS

NOT SEEN ANY PROGRESS
REPORTS FROM BEFORE

WE'VE SCOPED OUT
THE CHALLENGE
LET'S GET OUT OF
THE BLOCKS.

FACILITATOR ALISTAIR BATH
abath@munc.ca

WORKSHOP 3
FEB. 22-23, 2012

I KNOW WHY I AM HERE
AT THIS WORKSHOP.

-- - + ++

NOT QUITE SURE

TRYING TO RECALL
DISCUSSION
→ UPDATE

FIRST WORKSHOP

FIRST WORKSHOP

CLARITY ON MY
ROLE
- GROUP NEEDS
REFINEMENT

GETTING THE
PICTURE
→ CITIZEN SCIENCE

DOVE INTO SOME
MEAT OF IT!

RESULT STATEMENT
OUTCOME THAT
CAN BE SHARED

COALESCING
→ WE'VE GOT
FOCUS

UNDERSTAND
ACTIVITIES
- FIND LINKAGE TO
BHZ

HAVE A GOOD IDEA
OF WHAT IS A
BIOSPHERE
→ STRAYING TO GET
THE DETAILS

OPTIMISTIC
→ TIME TO DRILL
DOWN & MAKE IT
CONNECT TO BHZ

From Engaging Society in Conservation to staying Happily Married for 30 Years!

Engagement – Dating is Fun!

Slovakia

- 5 workshops and still going out
- Measure of success?

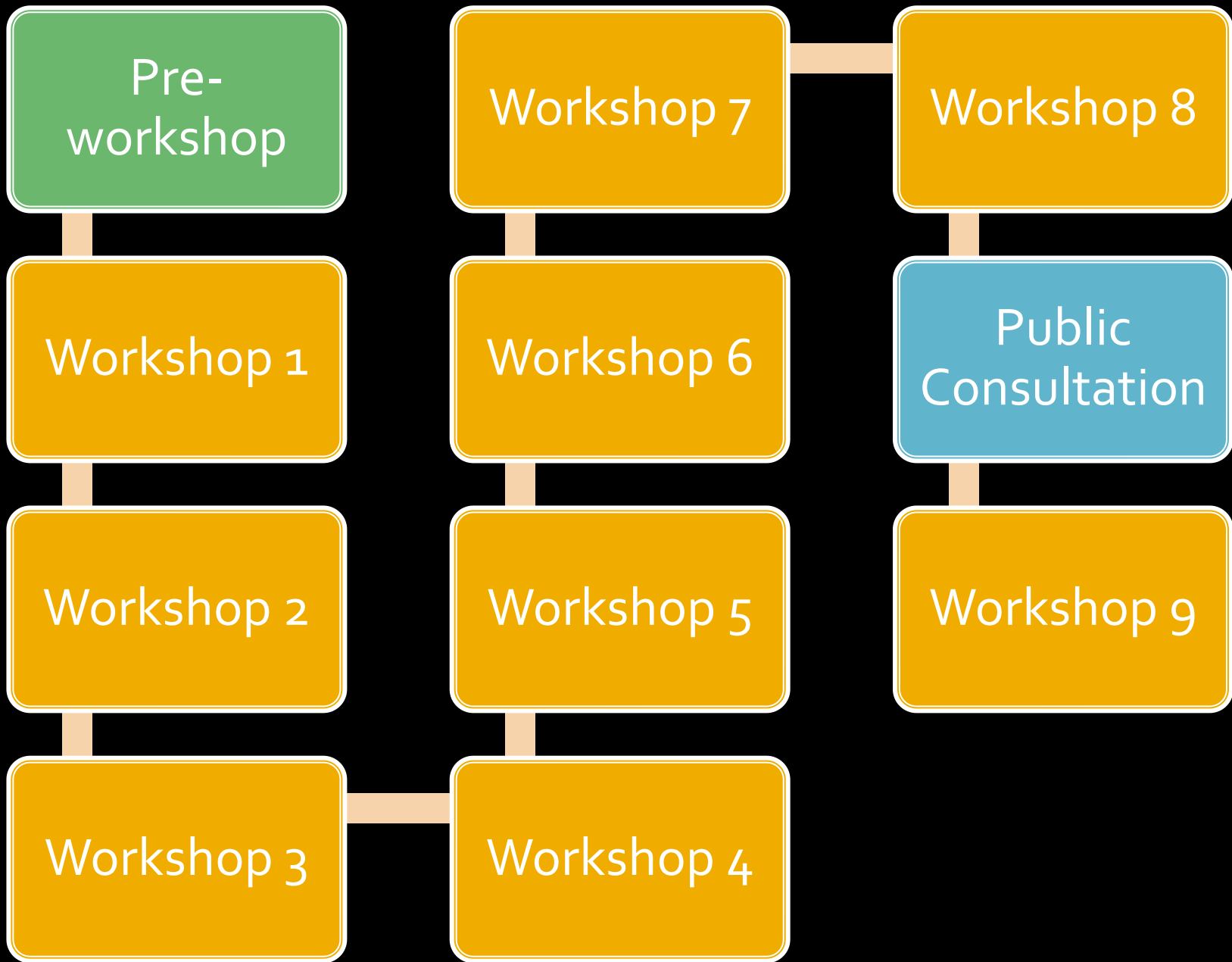
Just Married – Honeymoon is Great!

Bulgaria

- 9 workshops over 2 years – bear
- 10 workshops over 4 years -
wolf

СЪЗДАВАНЕ НА ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В РАБОТНИ ГРУПИ

Pre-workshop

- Behind the scenes
- Setting the stage

Workshop 1

- Making the room safe
- Process issues

Workshop 2

- Homework gets done
- Getting into the issues

The Planning Pyramid

Workshop 3

- Science in the room
- Everyone's facts heard

Workshop 4

- Tackling tough issues
- Lots of feedback

Workshop 5

- Revisiting values
- Assign writing tasks

Workshop 6

- From cards to screen
- Agreement on wording

Workshop 7

- Working on the details
- Working in the field

Workshop 8

- Ready for public review
- Ready to defend

Public Consultation

- Visiting communities
- Team works the room

Workshop 9

- Discuss comments
- Celebrate consensus

Continuing the Relationship

- How are things going?
- Do we need changes?

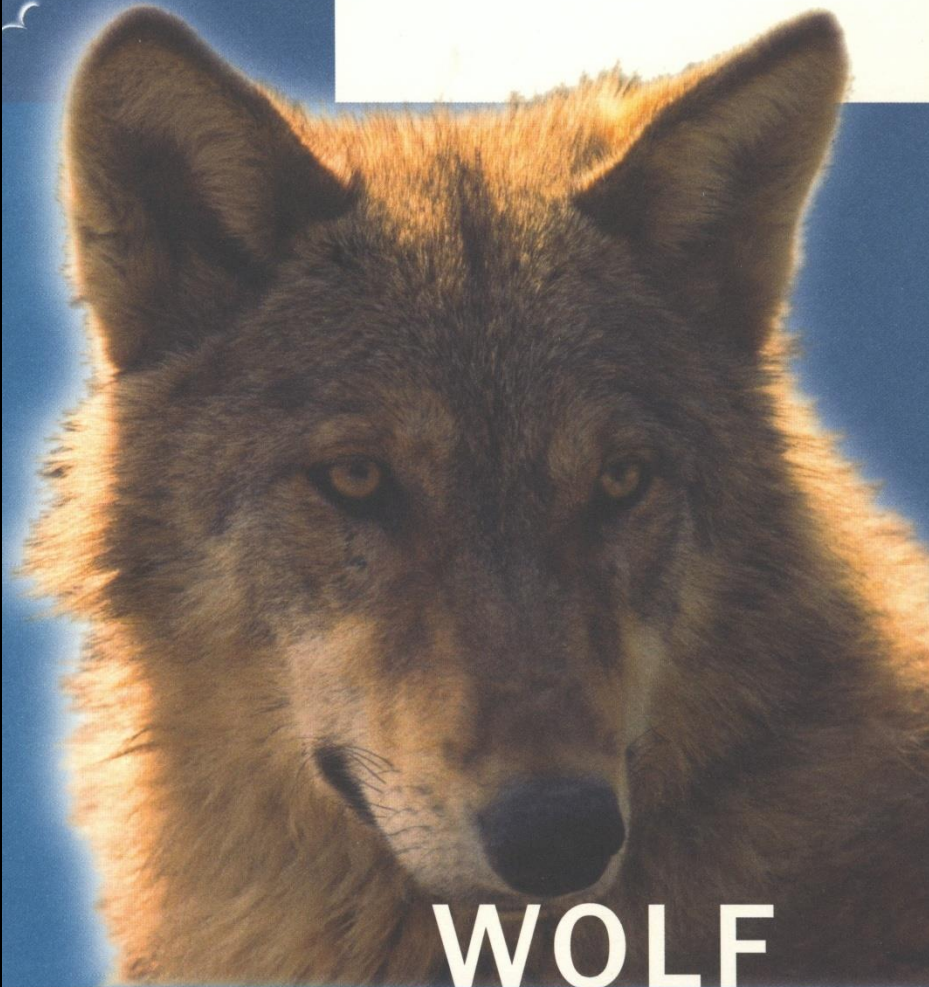

Building a lasting marriage?

Croatia

- 9 workshops over 2 years – wolf
- 2 years later still talking to each other
- 5 years time to check base again

STATE INSTITUTE FOR NATURE PROTECTION
REPUBLIC OF CROATIA

WOLF

Management Plan for Croatia

Towards understanding and
addressing key issues in wolf
management planning in Croatia

What do we know?

- **Research alone whether solely HD or biological work doesn't necessarily achieve conservation,**
- **Applied HD work, community engagement alone also doesn't necessarily work,**
- **Need every project to integrate biological and HD research as well as applied HD work and community engagement**

LION GUARDIANS

A participatory approach to carnivore conservation

© P. Briggs

**Large carnivore management in
Norway:
Lessons relevant for Latvia**

Who am I?

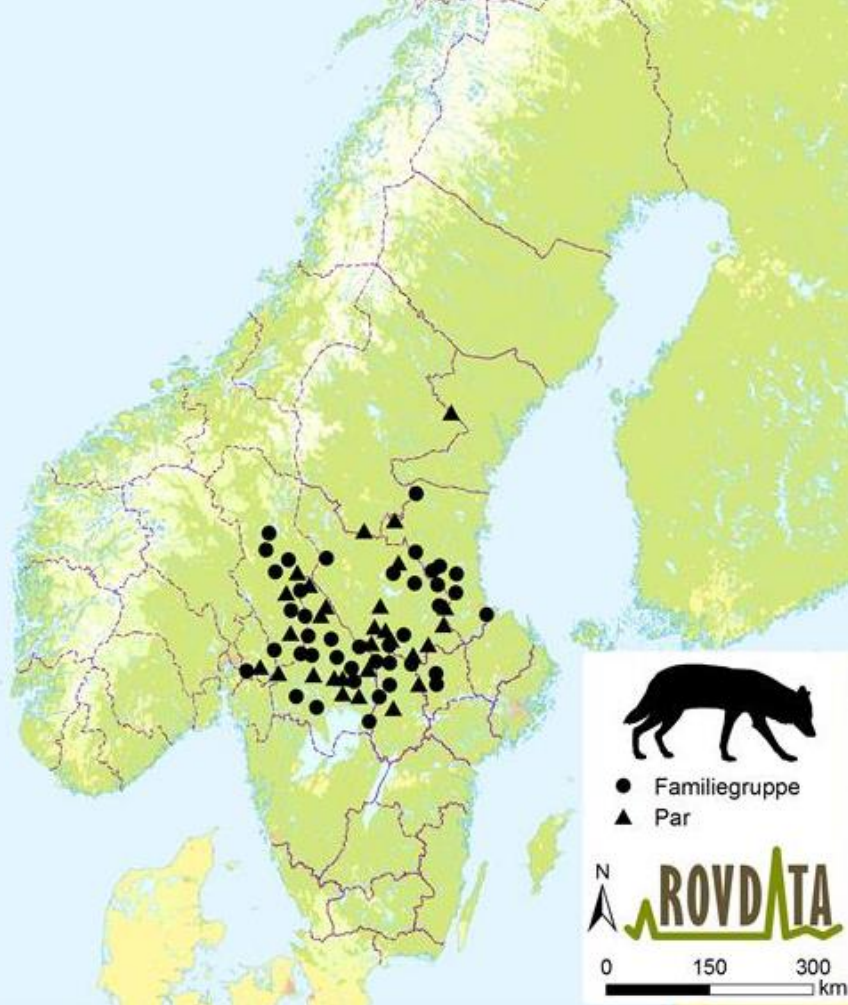
- Scientist at Norwegian Institute for Nature Research (NINA).
- Have studied lynx & other large carnivores in Norway and beyond.

Who am I?

- Member of the **Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE)**.
- IUCN Specialist Group
- Contracts to support EC with policy development.

430 wolves (N: 60-90 vs S: 350)

1600 lynx (N: 310 vs S: 1300)

Monitoring is the crucial!

- Conflict over numbers is widespread
- For science
- For Article 17 reporting (if EU)
- For adaptive management

- Different purposes require different designs
 - Methods
 - Areas of coverage
 - Frequency

Properties of a monitoring program

Robust

**Practical /
affordable**

Credible

How to monitor?

- Different aspects need monitoring
- **Distribution**
- **Trend** (with or without numbers)
- **Numbers**
- **Habitat**
- **Health** (diseases / genetics)

- Different species need different approaches

Monitoring

- Huge investment since 2000
- Coordinated approaches in Norway and Sweden
- Observations from many sources – hunters, public, wardens
- Standardised and centralized interpretation and reporting

How to monitor? – All species

- **Dead carnivores** should be collected and examined
 - Hunters
 - Vehicle collisions
 - Other causes

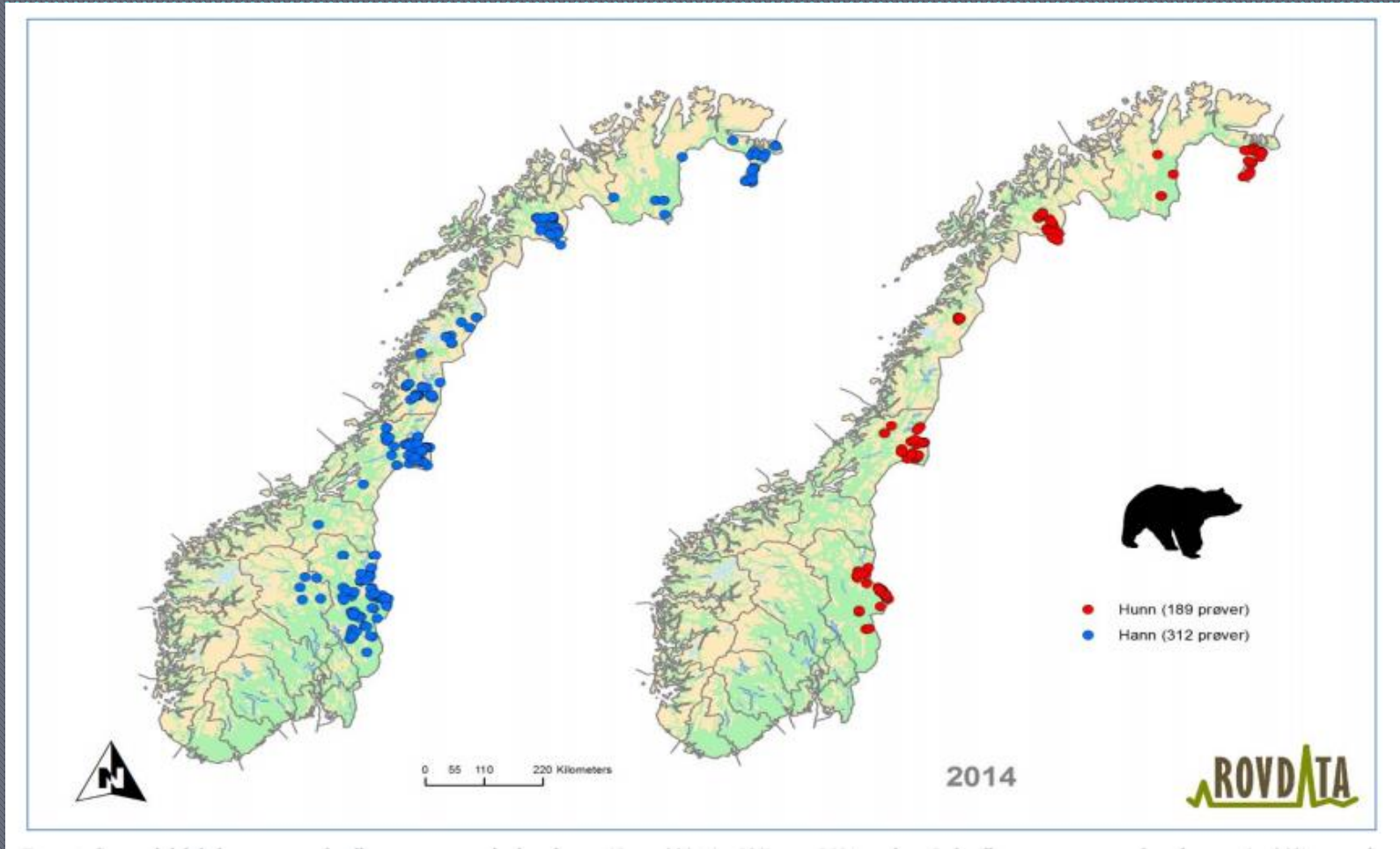
- **Livestock depredation** cases
 - Examined in most countries

How to monitor? - Bears

- DNA based estimates from faeces / hairs
 - Estimate of all individuals
- Observations of females with cubs-of-the-year
 - Count of reproductive events
- Hunter observations
 - Sweden = bears seen per hunting day = index
 - Eastern Europe = feeding site counts

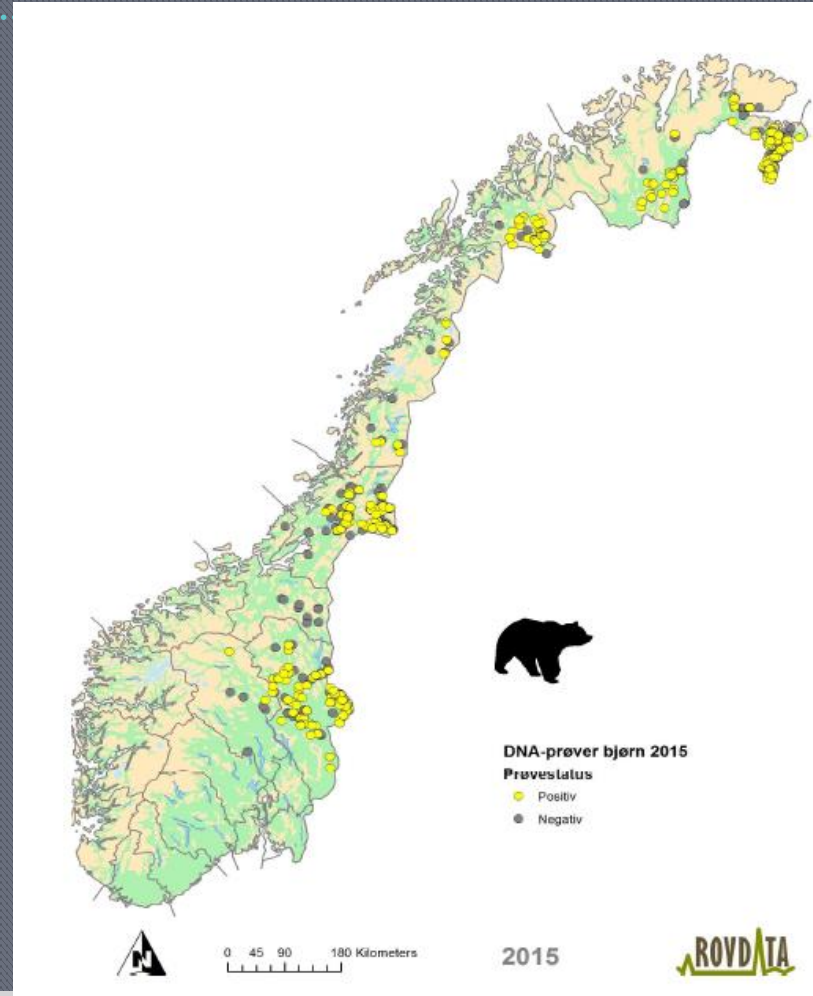

How to monitor? - Bears

How to monitor? - Bears

- ▶ Norway 2015
- ▶ **1293 scats for DNA analysis**
- ▶ **128 individual bears**

How to monitor? – Eurasian lynx

- Observations of family groups
 - Count of reproductive individuals
 - Observations of tracks from multiple lynx in snow
 - Follow for >2 km – state wardens
 - Increasingly using camera traps in areas with poor snow
 - Use distance rules to separate

How to monitor? – Eurasian lynx

- Camera trapping
 - Estimate of total population & family groups
 - Areas with less snow
 - Now have almost 500 camera traps out.

How to monitor? – Wolves

- Pack mapping
 - Multiple data sources – observations, tracks in sand or snow, DNA, telemetry, camera traps, howling
 - Count based, number of reproductive units (plus some idea of pack size)
- DNA analysis
 - Scats
 - Estimate of total population size

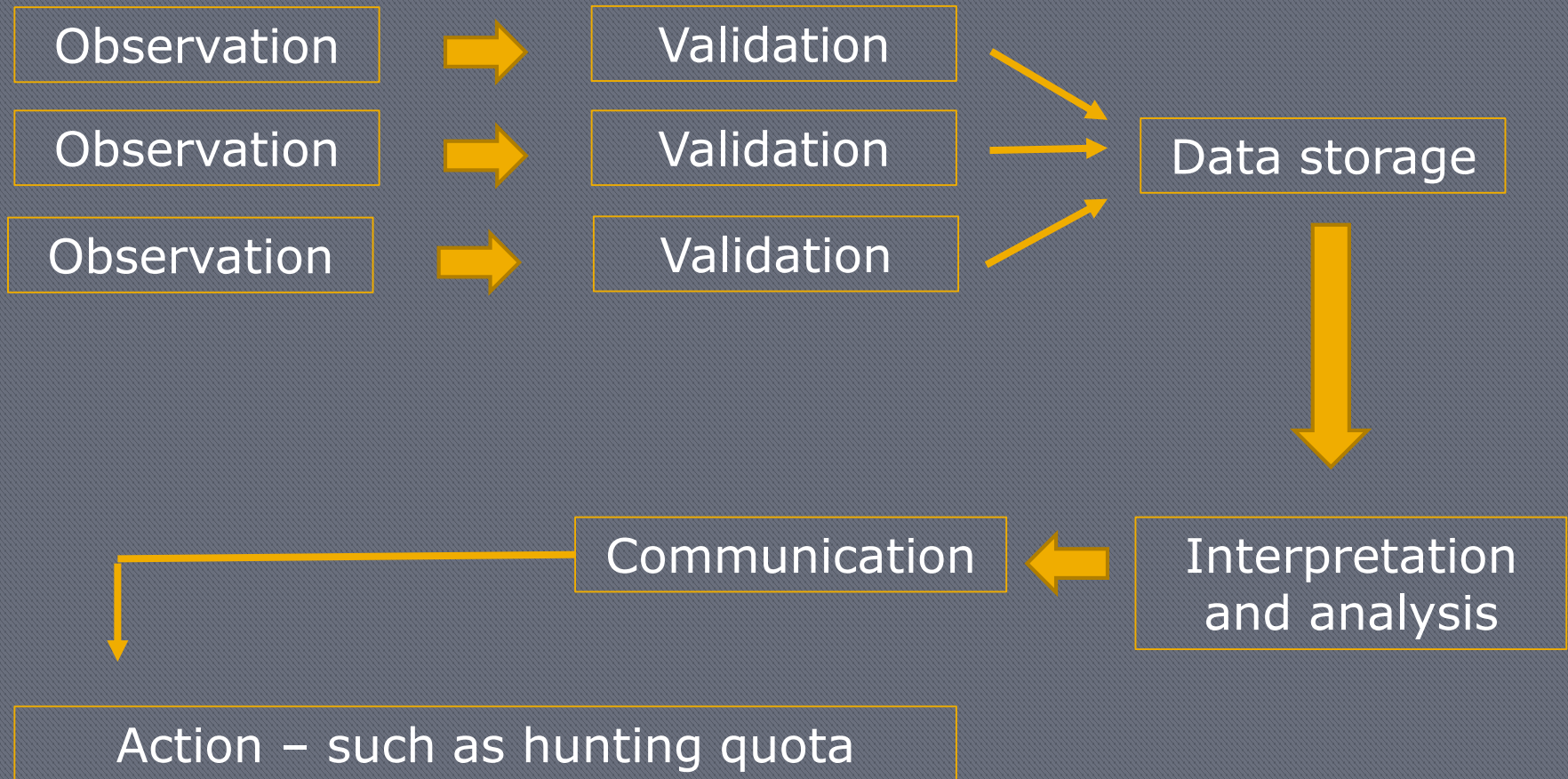
Who should monitor?

- Very challenging – counting invisible phantoms
- Needs broad engagement
- Public
- Key stakeholders – hunters / environmentalists
- Networks of trained observers
- State game wardens / foresters
- Researchers

Who should monitor? – Data quality

- Observations must be categorized
- Species identity must be confirmed by trained staff
- Preferably some form of record that can be re-analysed or verified (photograph, DNA)
- Nobody is beyond being questioned!
- Transparency is essential
 - Curse of secret observations

Who should monitor? – Data flow

Who should monitor? – Data flow

The screenshot shows the ROVBASE website interface. At the top, there is a navigation bar with the text "ROVBASE" and logos for "MILJØ-DIREKTORATET" and "NATUR VÅRDS VERKET". Below this, there are tabs for "Søk i rovbase", "Rovdyr", and "Erstatning rovdyr". The main content area is divided into a search panel on the left and a map on the right. The search panel includes a search bar, a "Søk" button, and sections for "VELG ROVDYR" (select predator) and "VELG OMRÅDE" (select area). The "VELG ROVDYR" section has four options: "Ulv" (Wolf), "Bjørn" (Bear), "Jerv" (Lynx), and "Gaupe" (Eurasian lynx), each with a checkmark. The "VELG OMRÅDE" section has a search bar with the text "Land, region, fylke eller kommune". The "TIDSPERIODE - SISTE" section has buttons for "Uke", "Måned", "År", and "Alle". The map on the right shows Scandinavia and surrounding regions, with labels for "Norge", "Sverige", "Finland", "Estland", "Riga", "Oslo", "Stockholm", "Helsinki", "Tallinn", and "Russland". A toolbar with various map navigation icons is visible above the map.

Who should monitor? – Data flow

The screenshot displays the ROVBASE website interface. At the top, the URL is www.rovbase.no/?type=1&rovdyr=2&tidsperiode=år. The page features the ROVBASE logo, the Miljødirektoratet logo, and the Naturvårdsverket logo. Navigation links include "Norsk (Bokmål)", "Hjelp", "Om Rovbase", and "Kontakt oss".

The main content area is titled "Søk i rovbases" and includes tabs for "Rovdyr" and "Erstatning rovdyr". A search bar shows "Søk" and "Treff". Below the search bar, there are navigation buttons for "Fonige" and "Neste". The search results are displayed on "Side 1 av 78 | 3886 treff".

The search results list the following entries:

- DNA - Rødaln**
18.04.2016
Engerdal (N)
- DNA - Rødaln**
18.04.2016
Engerdal (N)
- DNA - Rødaln**
18.04.2016
Engerdal (N)
- Spor, ulv - Leveld, Ål kommune**
16.04.2016
Ål (N)
- Spor, ulv - Dassbua**
15.04.2016
Sel (N)

The map on the right shows Norway with numerous data points represented by red and green circles, some containing numbers. The map includes a toolbar with icons for home, zoom in, zoom out, pan, and other map functions. Neighboring countries like Finland, Estland, and Russland are also visible.

Who should monitor? – Data flow

The screenshot shows the website viltkamera.nina.no in a browser window. The main content is a map of Norway and Sweden with numerous green circular markers indicating camera locations, each with a number. A photo of a lynx is displayed on the left. The sidebar on the right contains the following elements:

- NINA** Norsk institutt for naturforskning
- Velg kommune: -- Alle --
- Velg periode: -- Alle --
- Velg art: Gaupe
- Velg gaupeID: -- Alle --
- Vis posisjoner for: -- Velg --
- Vis:
 - min posisjon
 - topografisk kart
 - kamera uten bilder
 - private kamera
 - kadaverkamera
 - inaktive kamera
- Ant. bilder: 57392
- Ant. video: 240
- Nyeste bilde/video:
- Lokalitet: 496
- Dato: 01.04.2016
- Zoom til lokalitet: m

Who should monitor? – Data interpretation

- Essential elements
- Data interpretation must be at a centralized level
- Avoid double counts in different units
- Standard methods
- Transparency
- Efficiency of resource use (statistics / labs / IT)

Who should monitor? – Data interpretation

➤ **Norway – Sweden**

- Shared database
- Standardised protocols in field and lab
- Joint reports
- Identify shared individuals / packs

Communication

- Monitoring and damage data
- www.rovdata.no
- www.rovbase.no
- www.viltskadecenter.se

- App for registering observations from public
- www.skandobs.no

- Alternative facts and fake news

Transboundary cooperation

- Essential for large carnivores in Europe
- Strongly encouraged by EU and CoE
- Much progress on technical level – especially monitoring and research
- On political level still limited to dialogue – no binding agreements

Hunting

- Sometimes controversial
- We view it as an essential component of the system
 - Controlling population size and distribution – limiting conflicts
 - Empowering rural communities – and increasing tolerance
 - Giving value (recreational) to these species
 - Normalising these species within wildlife management framework
 - Quotas must adjust to population size - monitoring

Legal issues

- Increasingly important
- Sweden has faced many challenges from EU over wolf management
- Norway in middle of major debate over interpretation of Bern Convention for wolves
- Many questions and gray areas remain!

Scale

- Large carnivores move!
- Home ranges 100s – 1000s of km²
- Dispersal 100s – 1000 km
- Latvia is small!
- While the local perspective is important it must be viewed within a national and Baltic framework

Compensation 1

- Norway: 5 million euro in 2016 for 18.000 sheep
- Sweden: 200.000 euro in 2015 for 542 livestock
- Plus huge transaction costs associated with verification and processing claims
- Uncertain benefits – at least in Norway
 - Takes away sense of responsibility
 - Constant conflict over numbers

Compensation 2

- #1 Encourage low conflict agricultural policies
- #2 Invest subsidy in mitigation / prevention
 - Electric fencing, livestock guarding dogs etc
 - Both funds and technical assistance
- #3 Consider (subsidised) insurance scheme
- #4 If you really want it make compensation conditional on good agricultural practices

Research

- Has been a massive investment in Scandinavia from 1995 to 2016.
- Joint / coordinated projects – radio telemetry and social science
- > 1 million euros per year
- 500 + scientific papers ecology
- Many new insights into ecology and social issues
- Future is focused topics

- Very limited use of results in policy!

Status and management of large carnivores in Estonia

Peep Männil
Nature Department
Estonian Environment Agency

1. Monitoring

- Recording of sight and track observations*
- Data from hunted individuals*
- Winter track census on permanent transects*
- Damage surveys
- Independent track observations in certain areas
- Telemetry

*Data collection is hunter`s duty by hunting law

Observations

- Occasional recordings of sight and track observations
- All year round
- Date, coordinates, group size (number of juveniles)

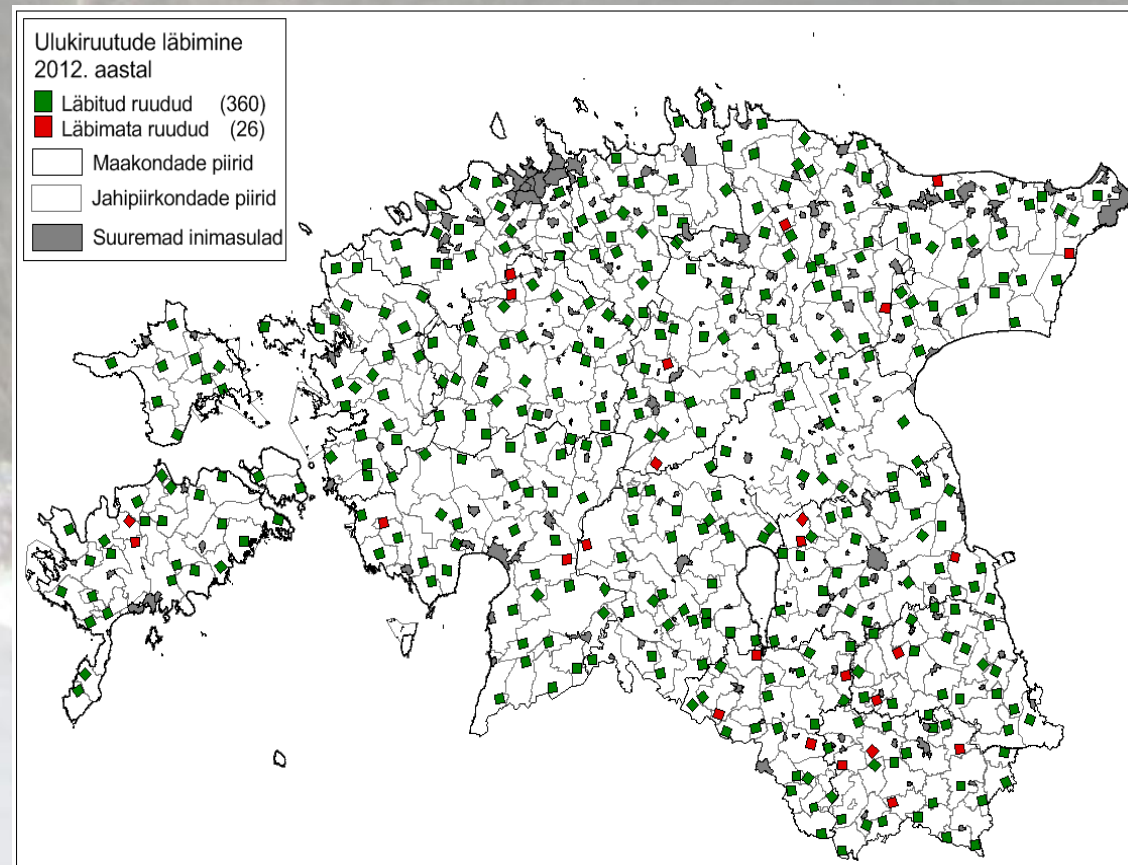
Hunted individuals

- Date, coordinates, sex, main body measurements, health status (scabies)
- Biomaterial: teeth samples, uterus with ovaries, DNA samples
- 100 % of hunted /dead by other reasons individuals

Winter track census

- 3x4 km permanent transects (390)
- Once in every winter
- Crossed tracks are counted
- Track index - tracks per 1 km as a result
- Trends for 17 species including wolf and lynx

Damage inspection

- Damage cases are inspected by experts of Environmental Board

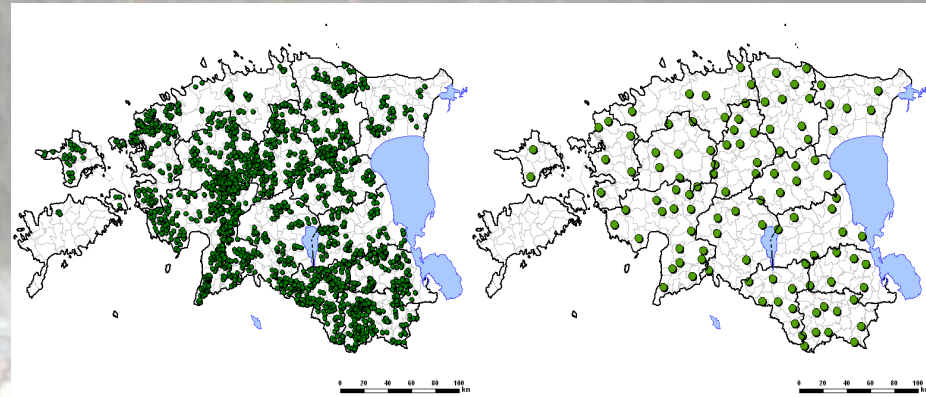
Telemetry

- 18 lynx (since 2008) and 8 wolves (since 2011) are collared with GPS-GSM transmitters

Data analyse and results*

- Analysing of all collected data and material
- Main result is number and location of unique reproductive units

- Annual population status reports (last one: http://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/seirearuanne_2016.pdf)
- Reproduction prognosis and proposals of hunting quotas for next season

2. Management

- National LC management plan for 2012-2021

English version available:

http://www2.nina.no/lcie_new/pdf/635379340188248258_LC_action%20plan_Estonia_2012-2021.pdf

- Objective to keep the number of reproductive units:
 - Wolf: 15-25
 - Lynx: 100-130
 - Brown bear: at least 60*

*females with cubs of-the-year

Hunting seasons

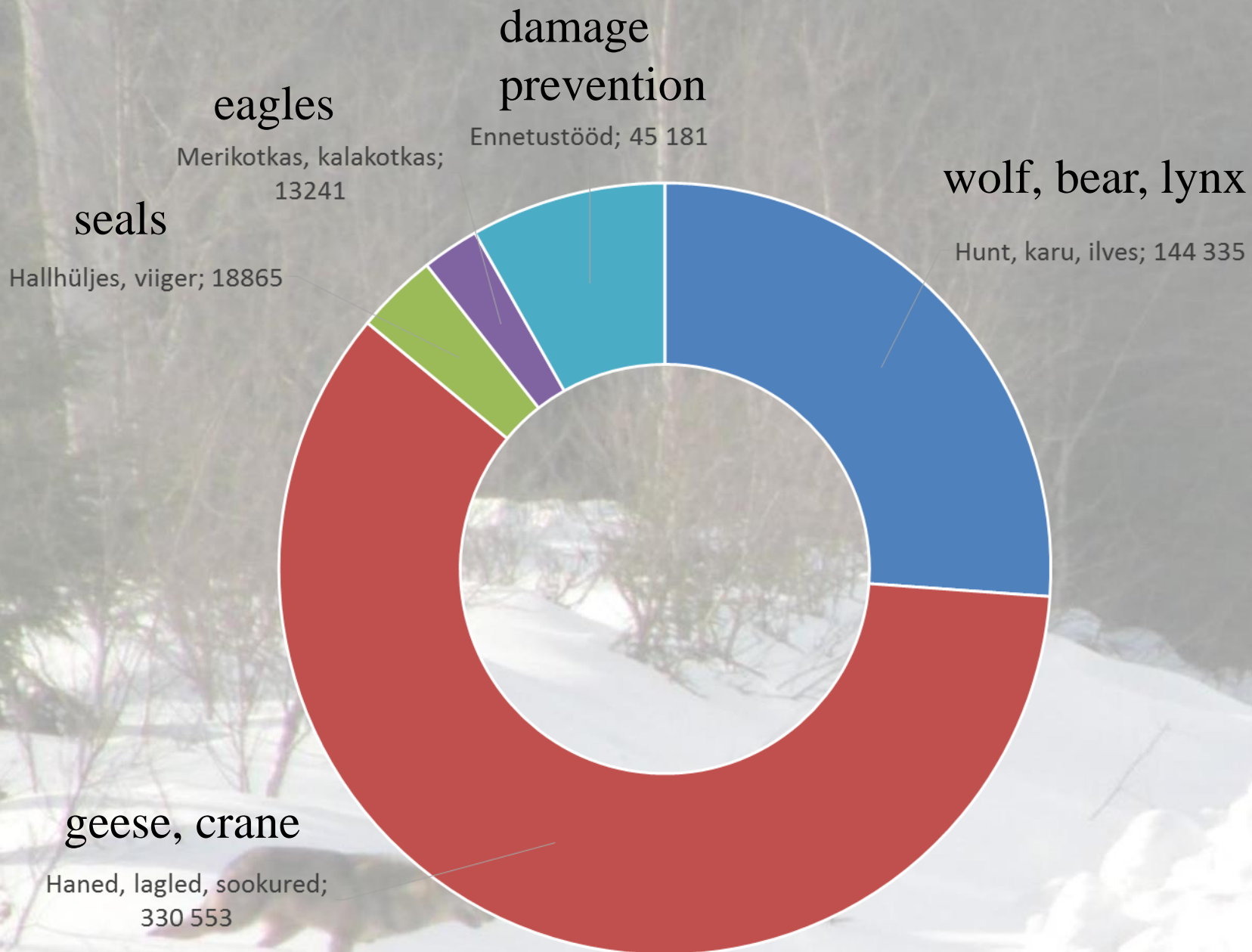
- **Wolf:** November-February
(with temporary exception for islands: October-March)
- **Lynx:** December-February
- **Brown bear:** August-October
- Lynx and bear: hunting on females accompanied with offsprings is prohibited
- Brown bear: Driven hunt and hunting with dogs is not allowed

Establishment of hunting quotas

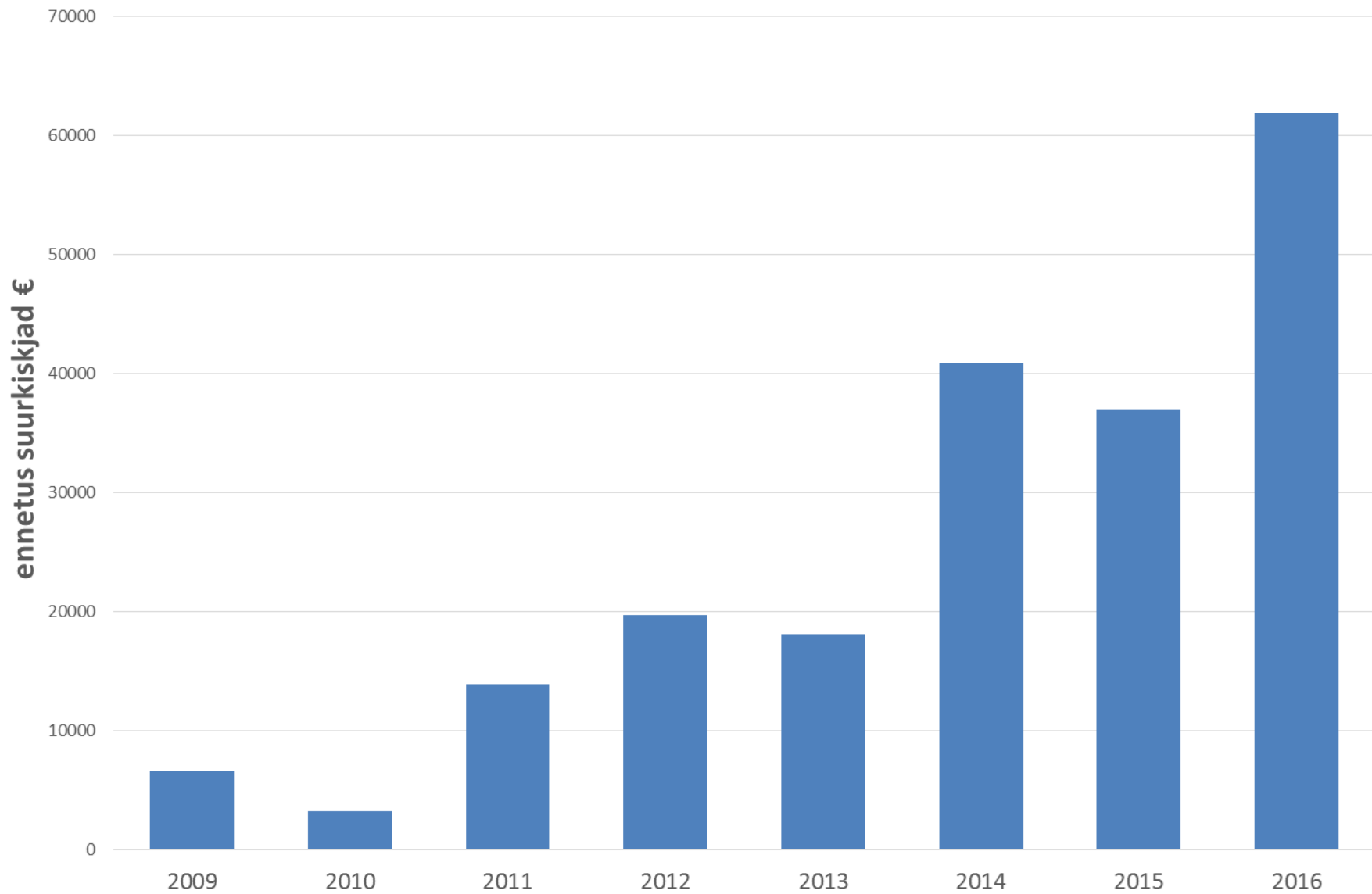
- **Lynx and Brown bear:** quota shared by counties
- **Wolf:** mainly shared by counties, sometimes by the other temporary management units
- Density, habitats and damages are taken into account
- **Wolf** quota is given in two parts: first one before and the second one during the hunting season
- **Brown bear** buffer zones (e.g. 50 km) along the Latvian border are implemented time to time supporting the distribution southwards

Damage management

- **Damage compensation** – 100 % (- little sum of own responsibility) since 2008
- **Subsidies** for preventive measures – 50 %
- Money from Environmental Investment Centre
- **Zoning** is partly used for wolf hunting– lower hunting pressure in wilder and higher in semi-cultural habitats
- Certain part of (bear, wolf) hunting quota directed to areas of higher depredation rate

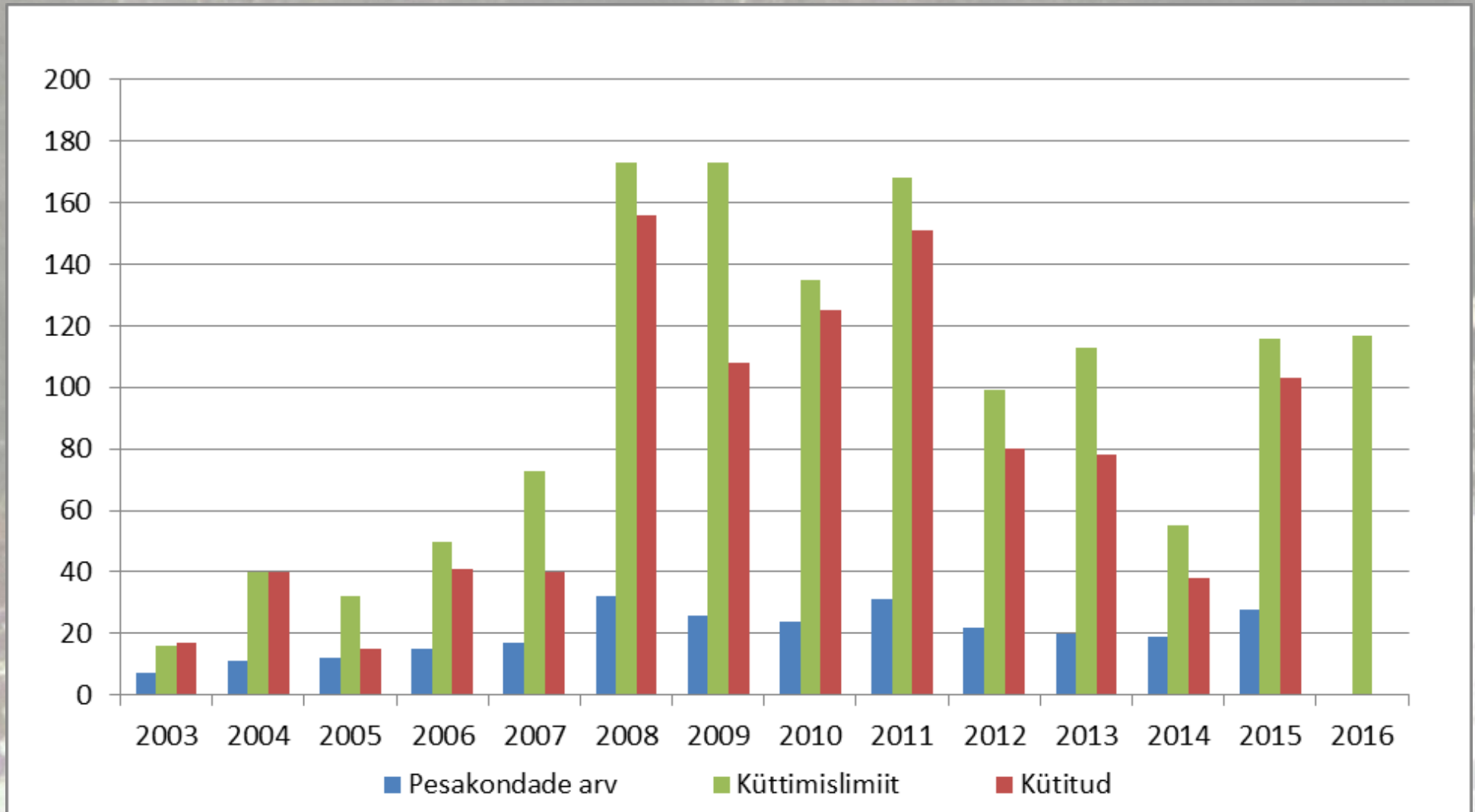
Money paid by state for wild animal damages in 2015 in €

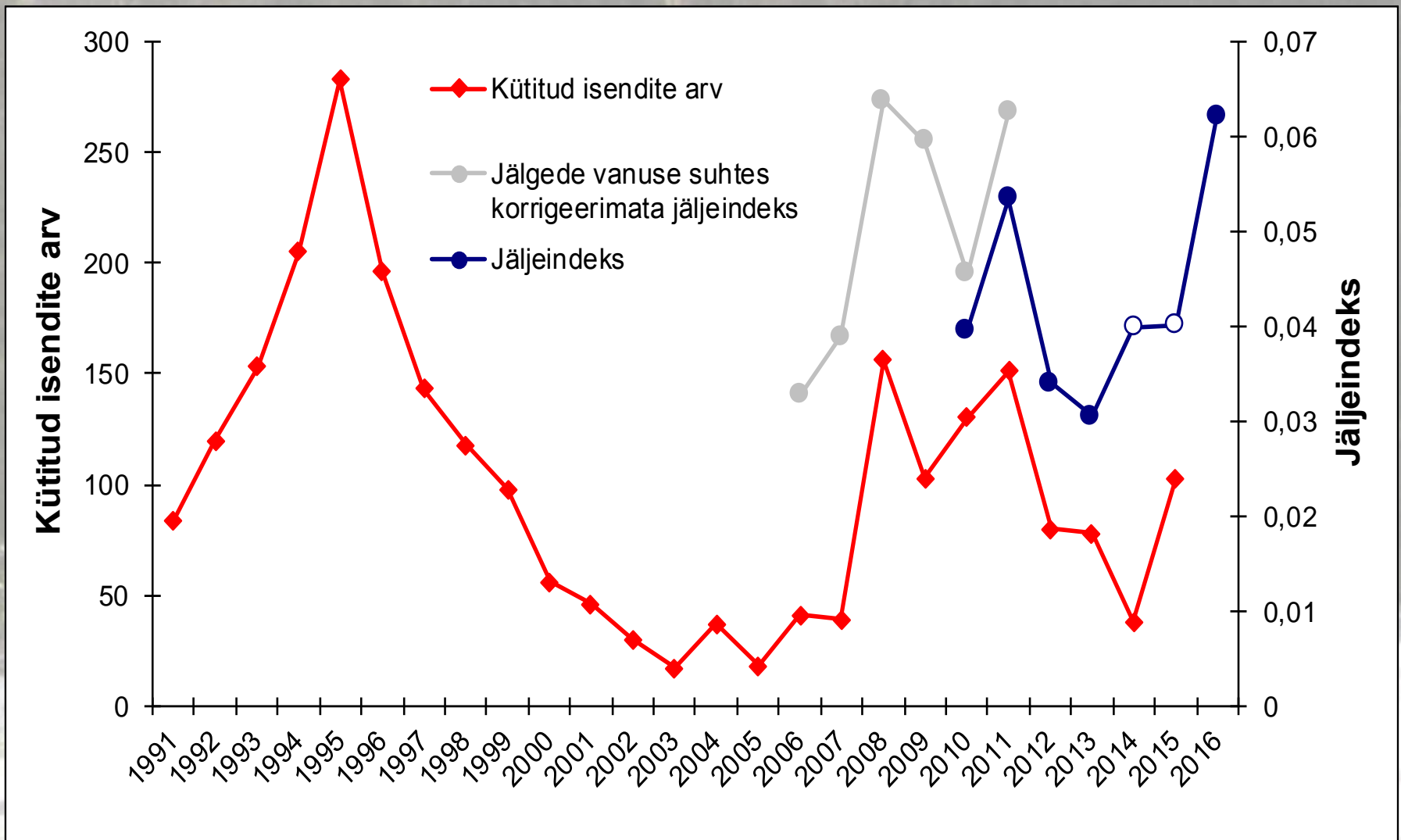
State subsidies for LC damage prevention in 2009-2016 in €

3. Population dynamics

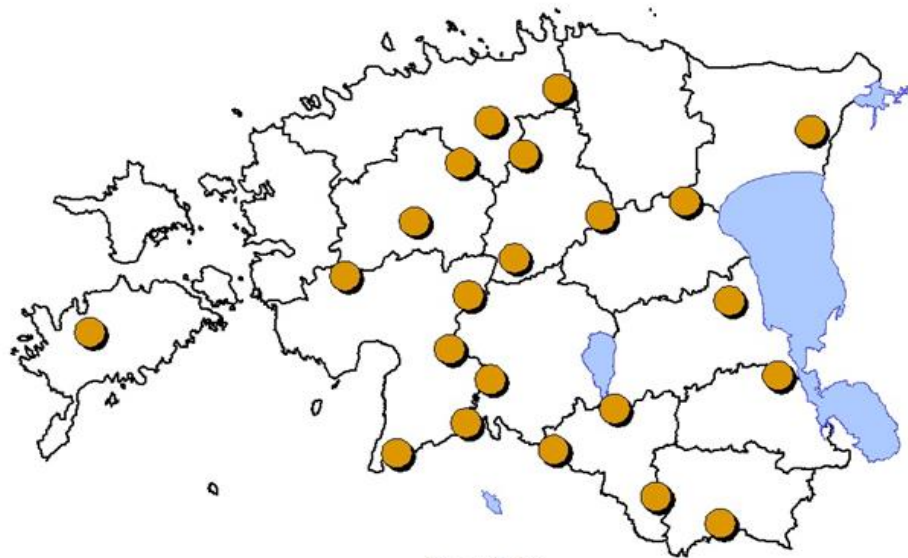
Wolf

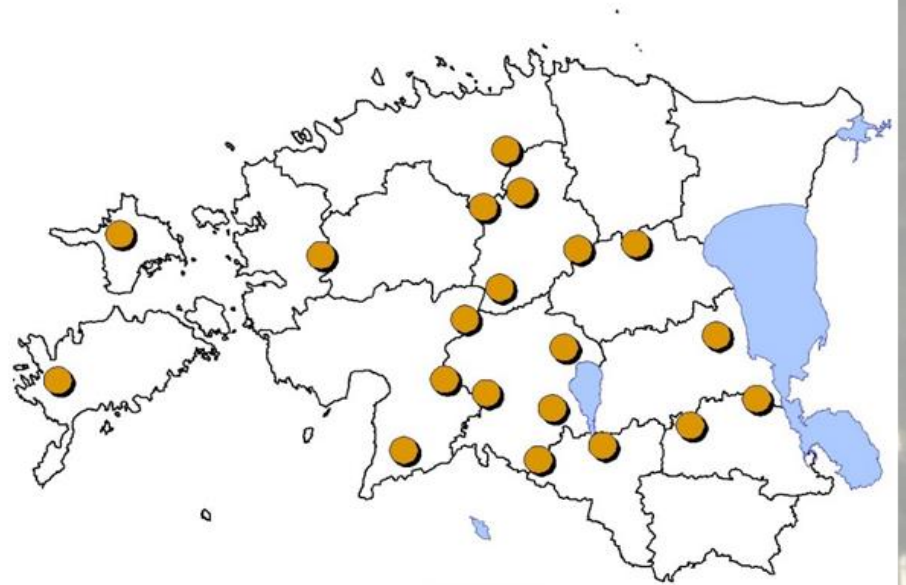
Number of wolf reproductive packs (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2016.

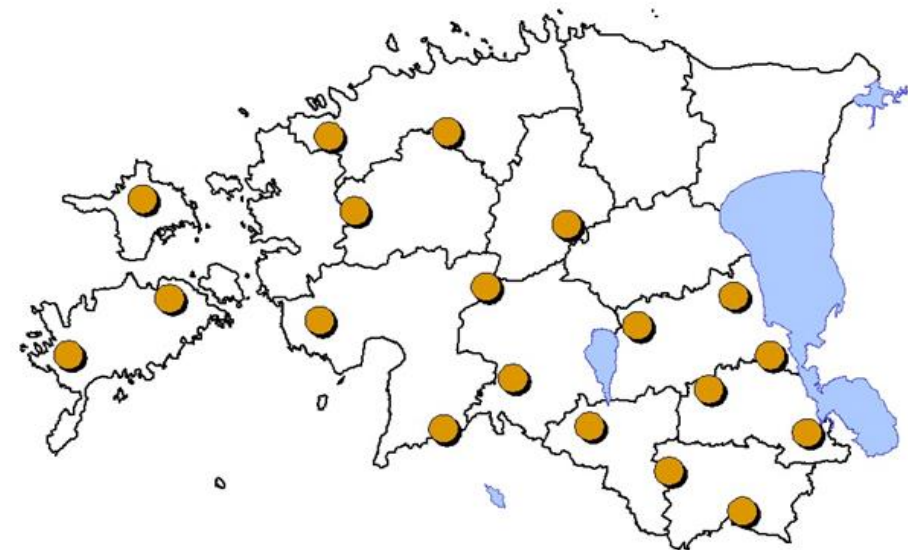
The number of wolf hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

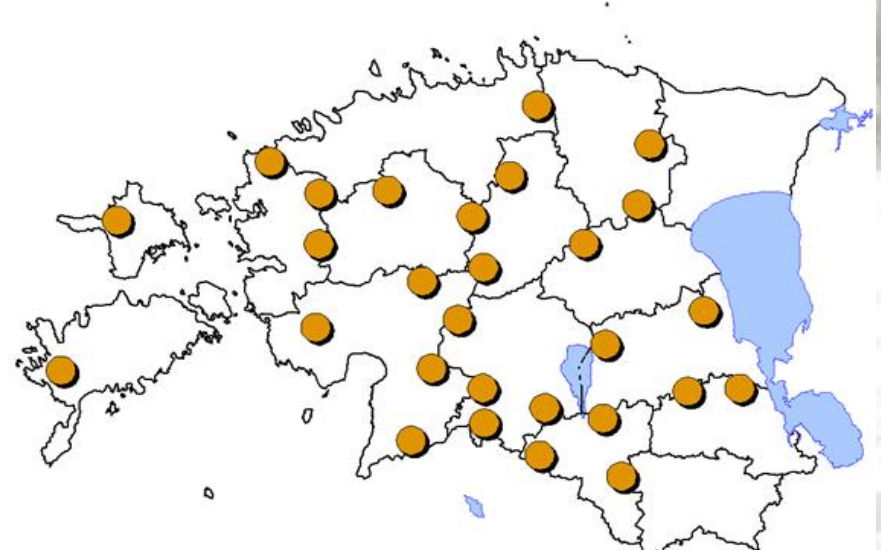
2012

2013

2014

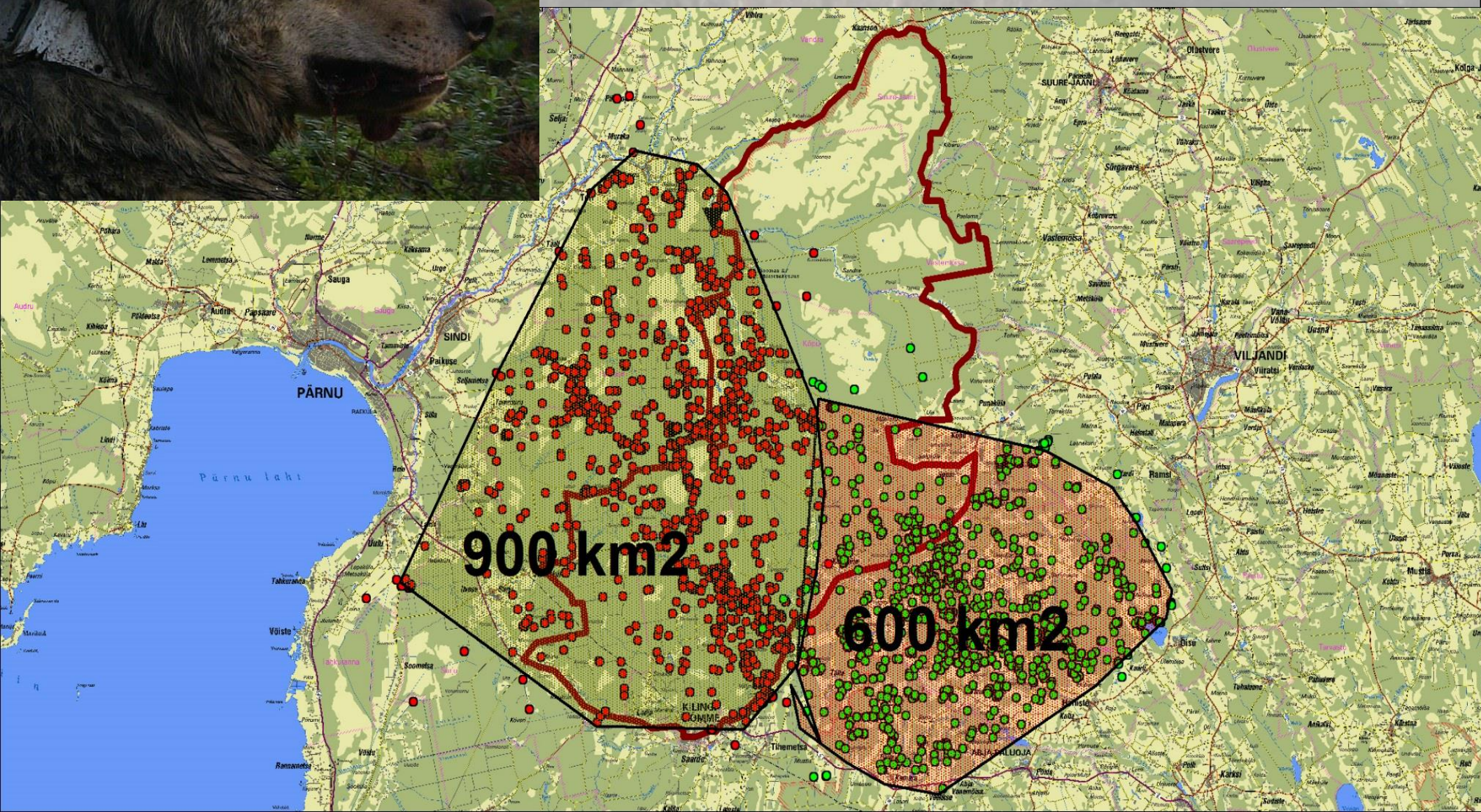

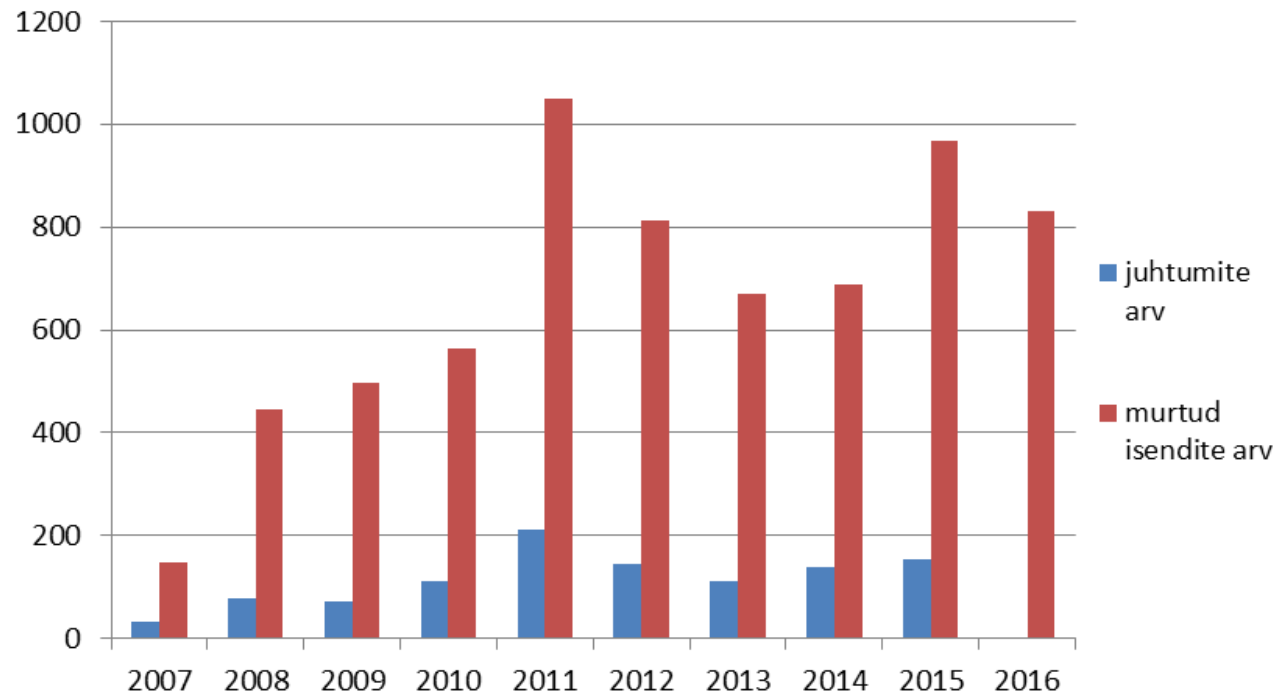
2015

Reproductive wolf packs

Territories of two neighbouring α -females in 2014

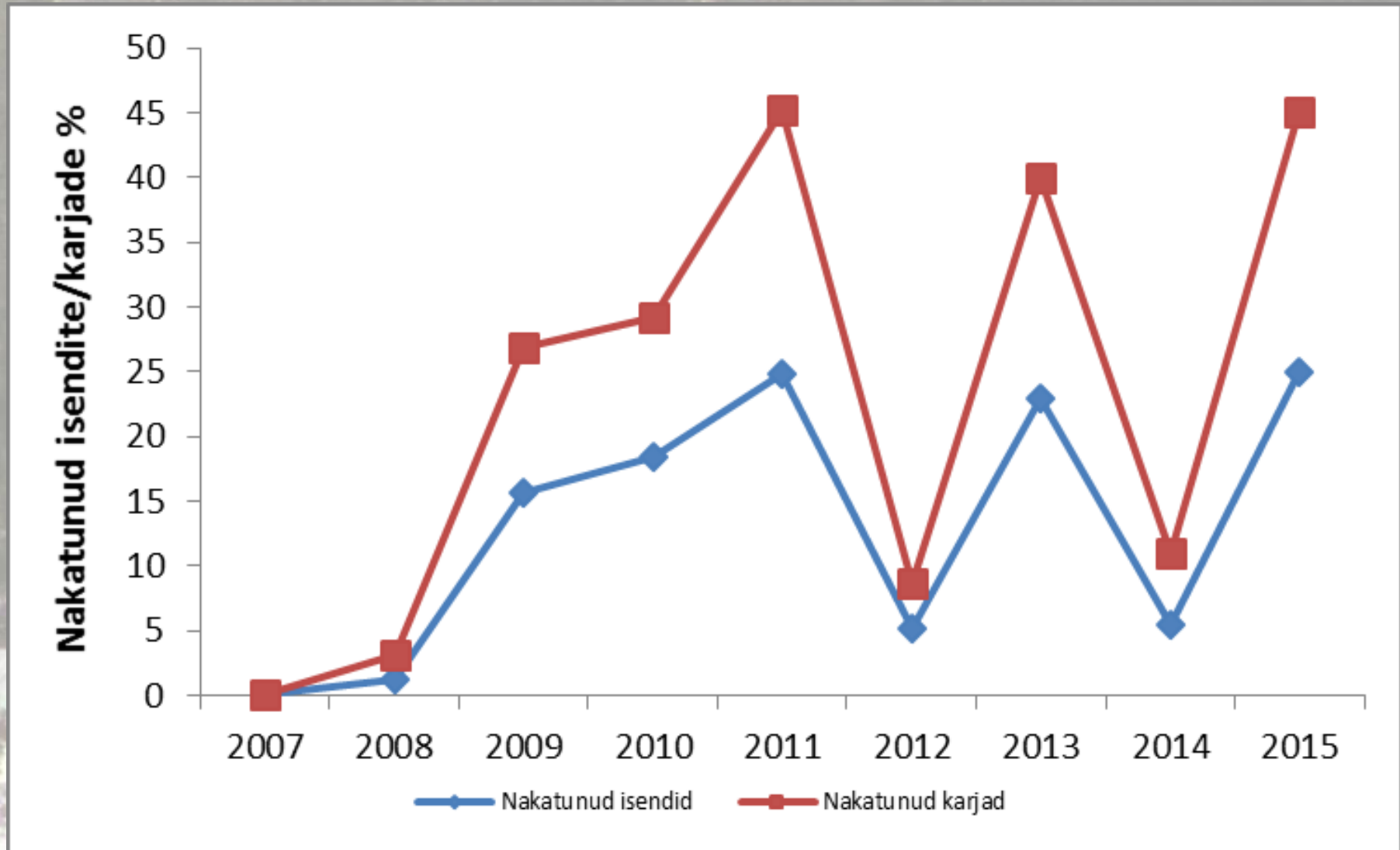

Number of wolf damage cases (blue) and killed sheep (red)

2016 – preliminary result

Spreading of sarcoptic mange in wolf population

Proportion of infected packs (red) and infected individuals (blue) among hunted wolves in 2007-2015

Distribution on African swine fever in wild boars

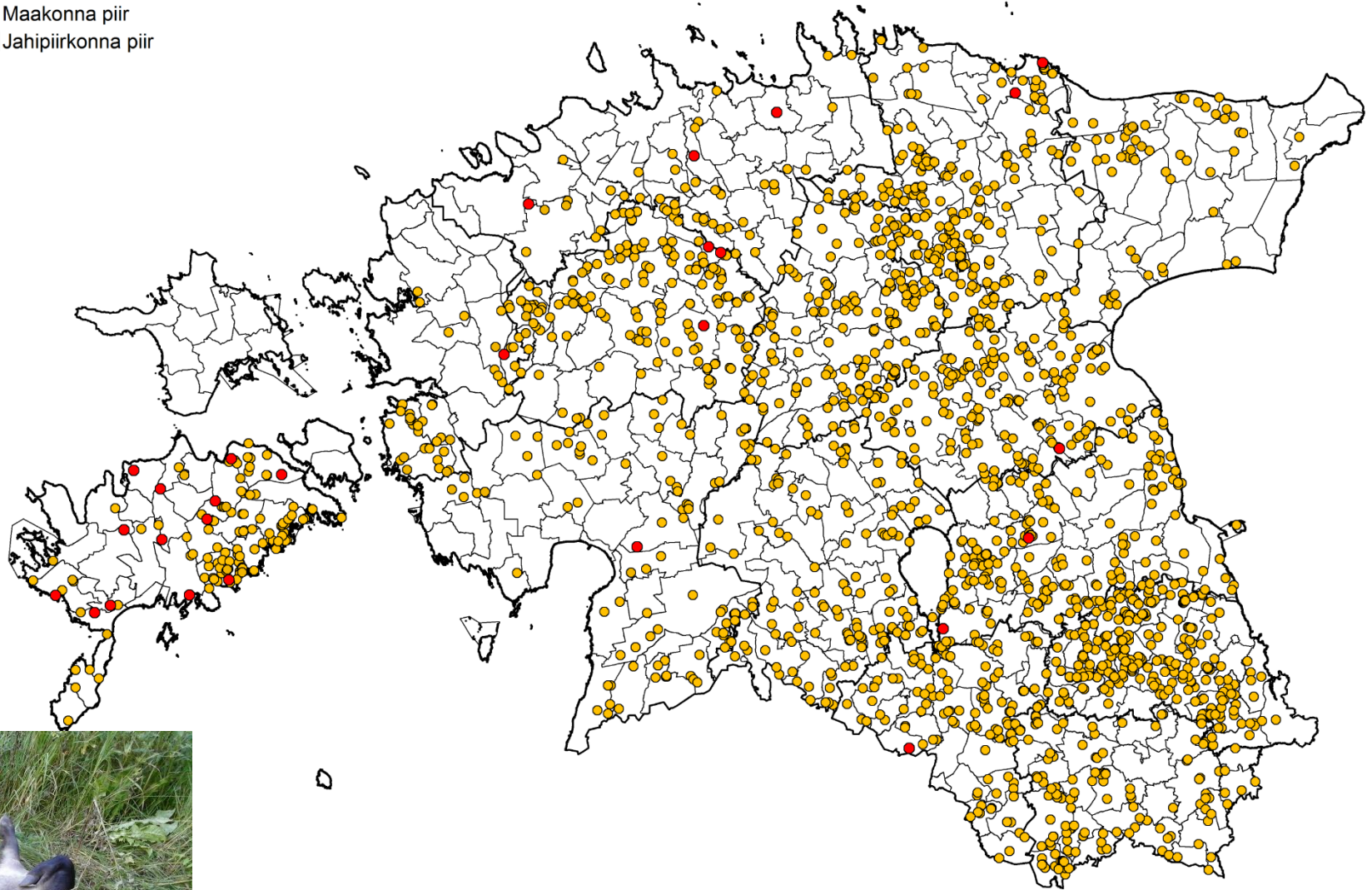
SAK leiud metssigadel

● 11.-17. veebruar 2017

● Varasemad

□ Maakonna piir

□ Jahipiirkonna piir

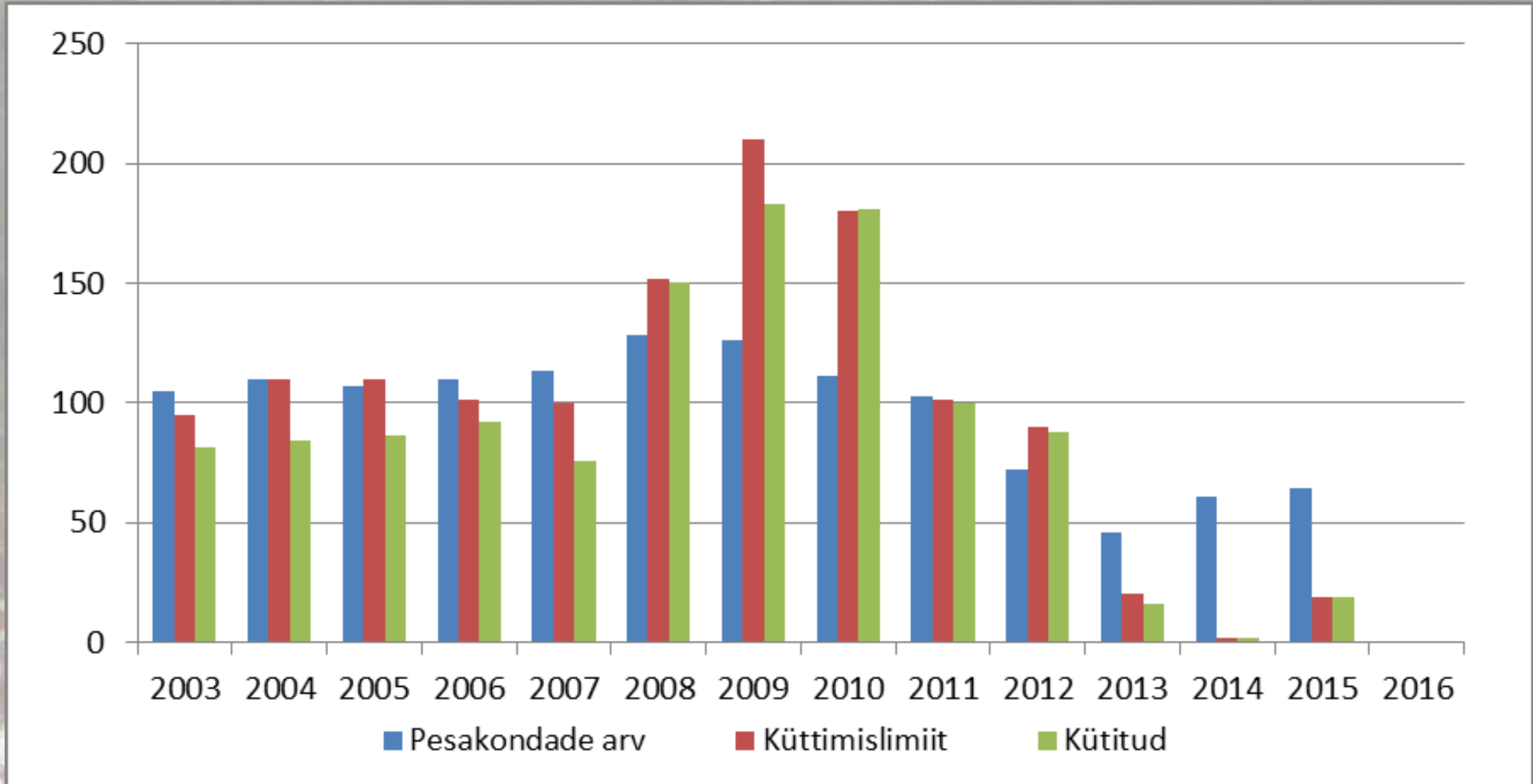

17.2.2017

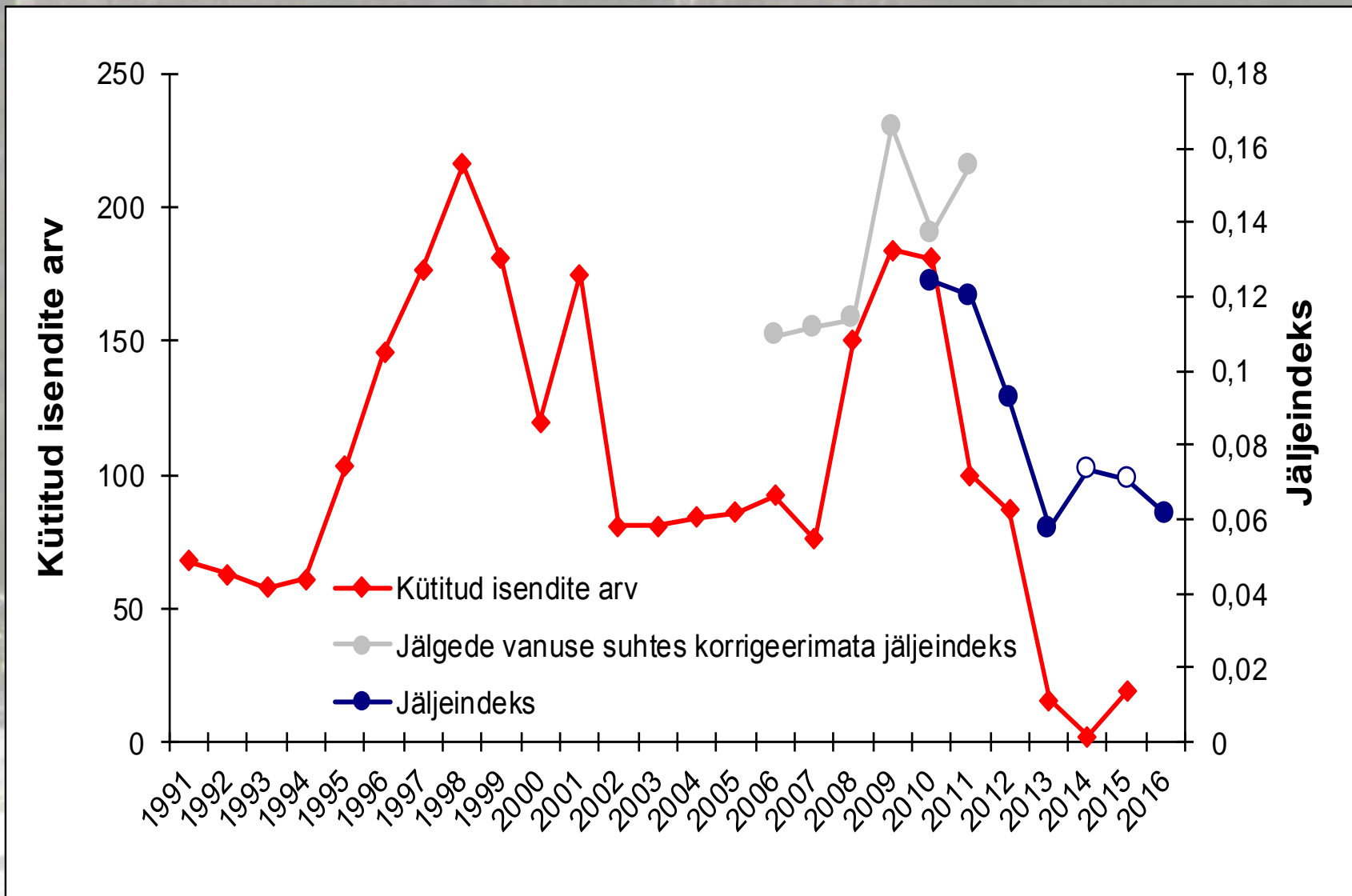

red – last week, yellow - earlier

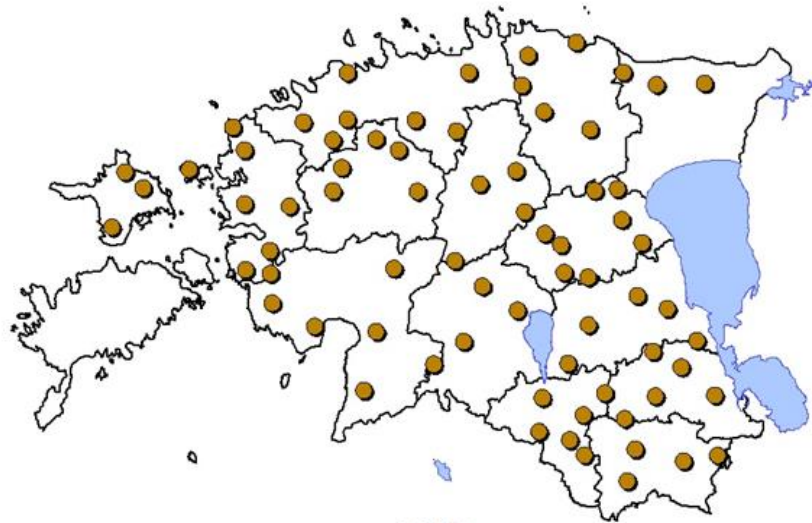
Lynx

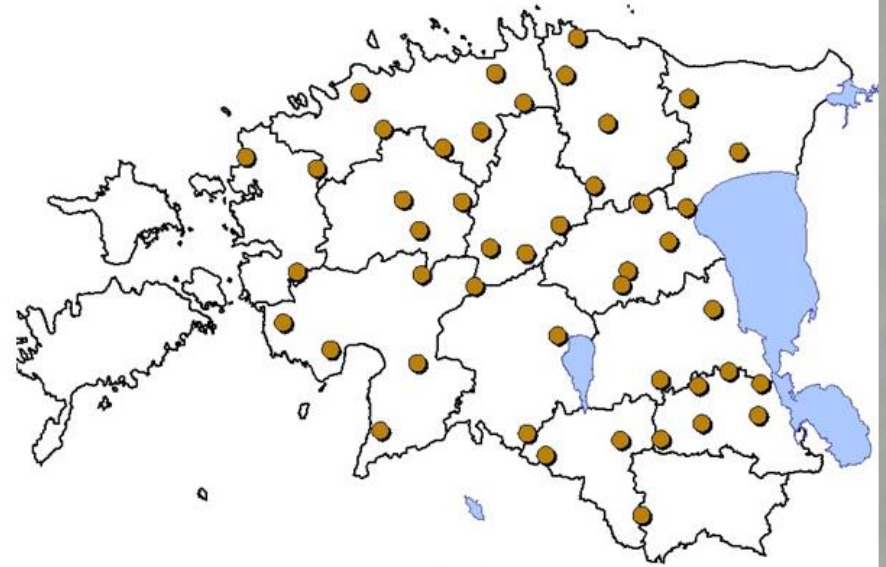
Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2016.

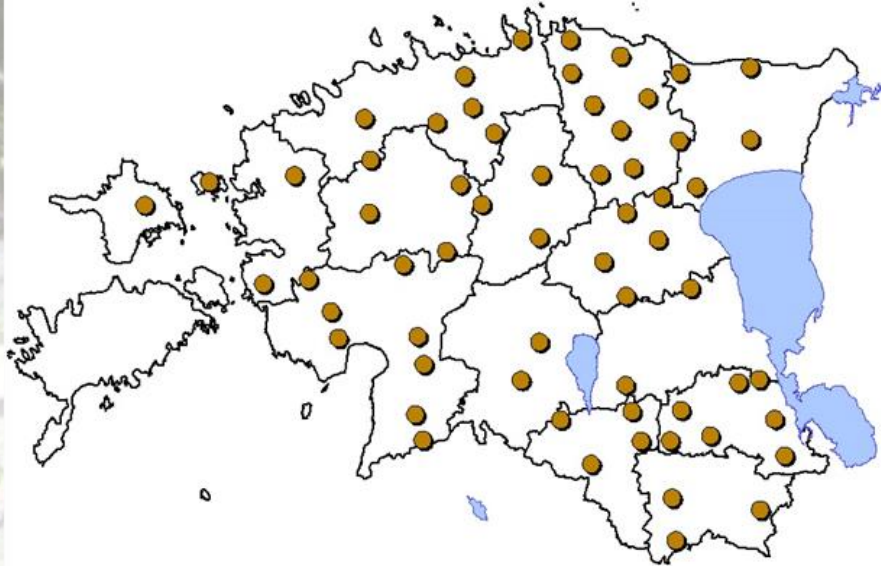
The number of lynx hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

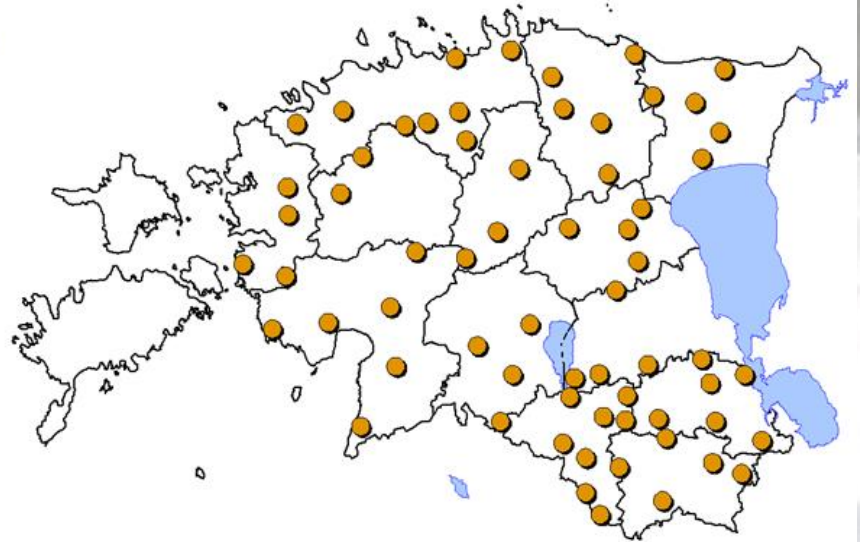
2012

2013

2014

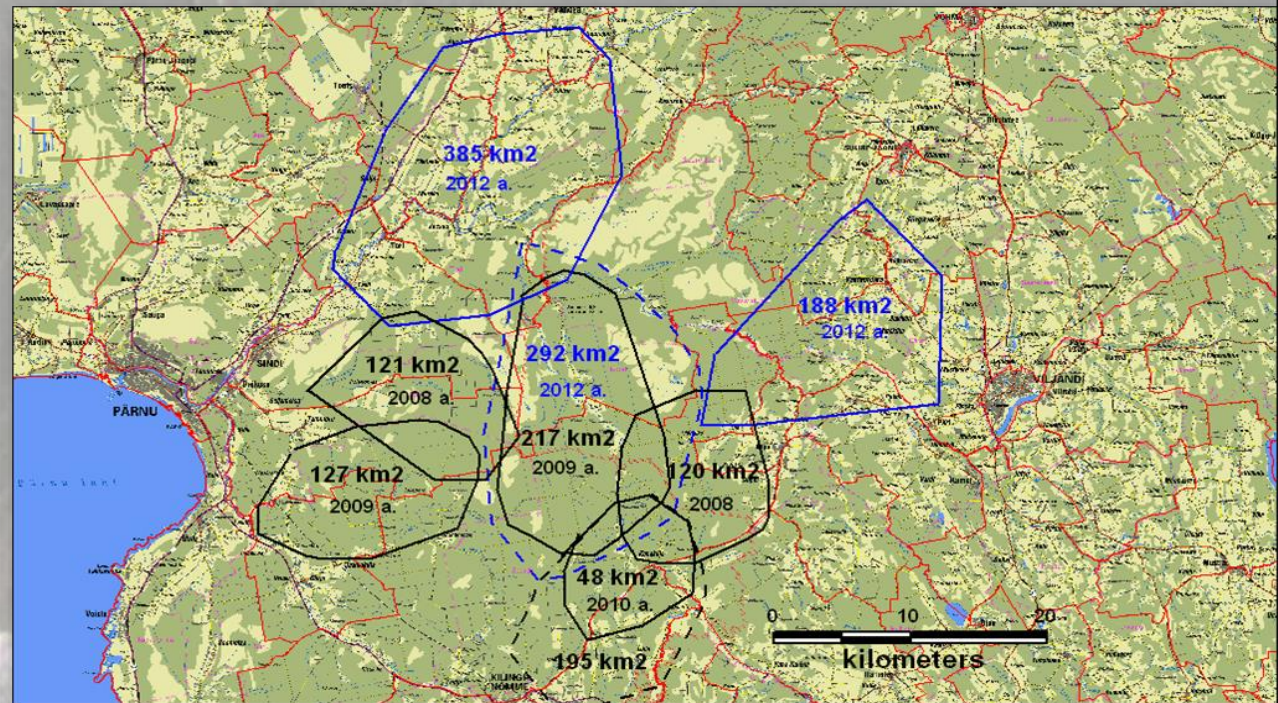

2015

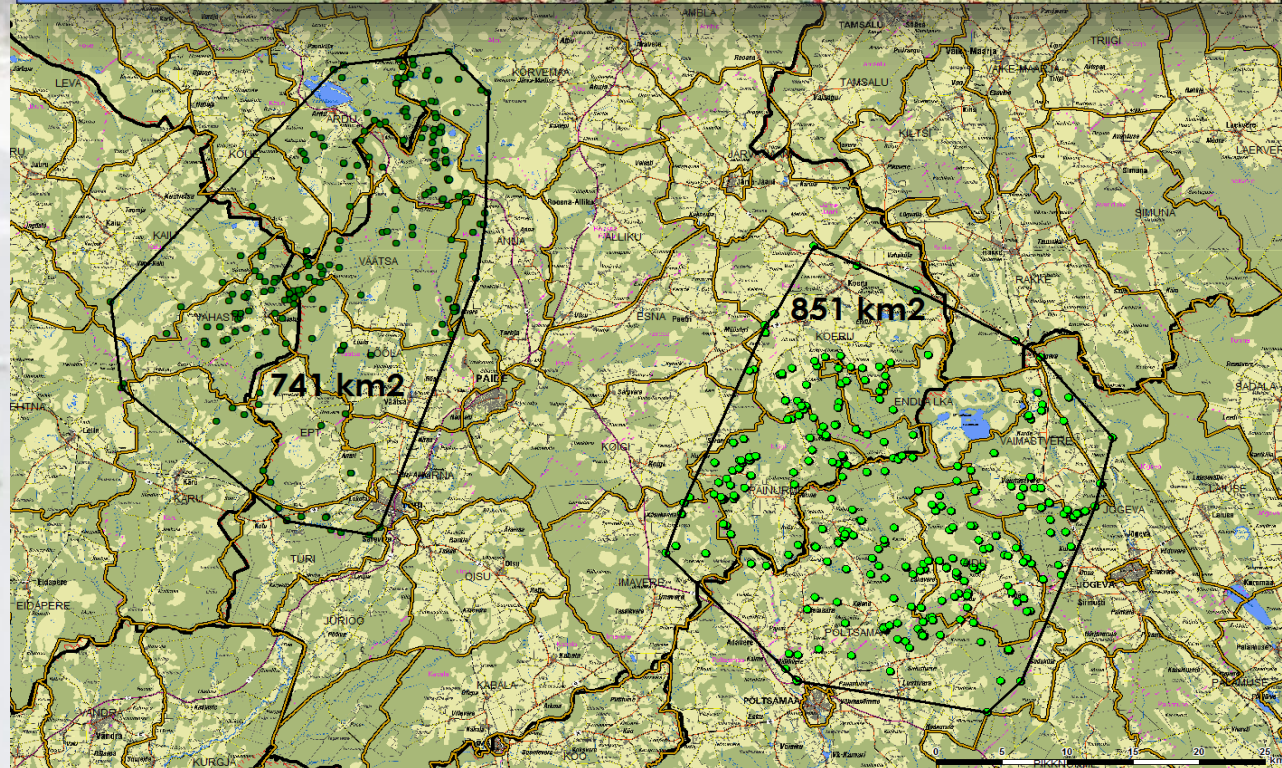
Reproductive lynx females

Home range size of adult males

2008-2012

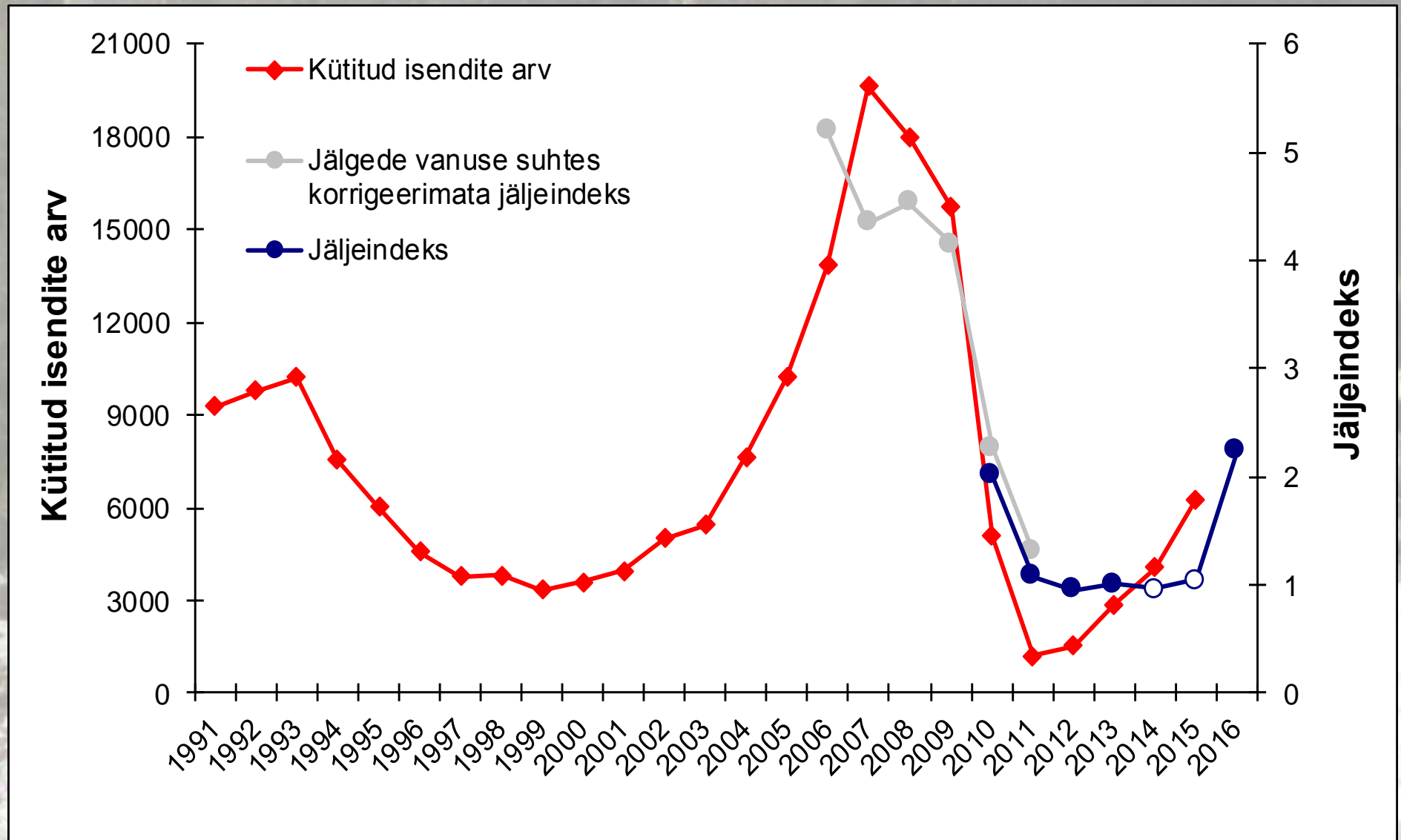

2014

851 km²

Quick fall of lynx main prey - roe deer in 2009-2011

The number of roe deer hunted in 1991 – 2015 and winter track index (gray line - tracks per 1 km and blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

Why the lynx population crashed?

- Too poor food base for raising the kitten
- Too high hunting pressure in 2011 and 2012
- **Why the population doesn't improve as predicted?**
 - Sarcoptic mange
 - Poaching
 - Negative migration

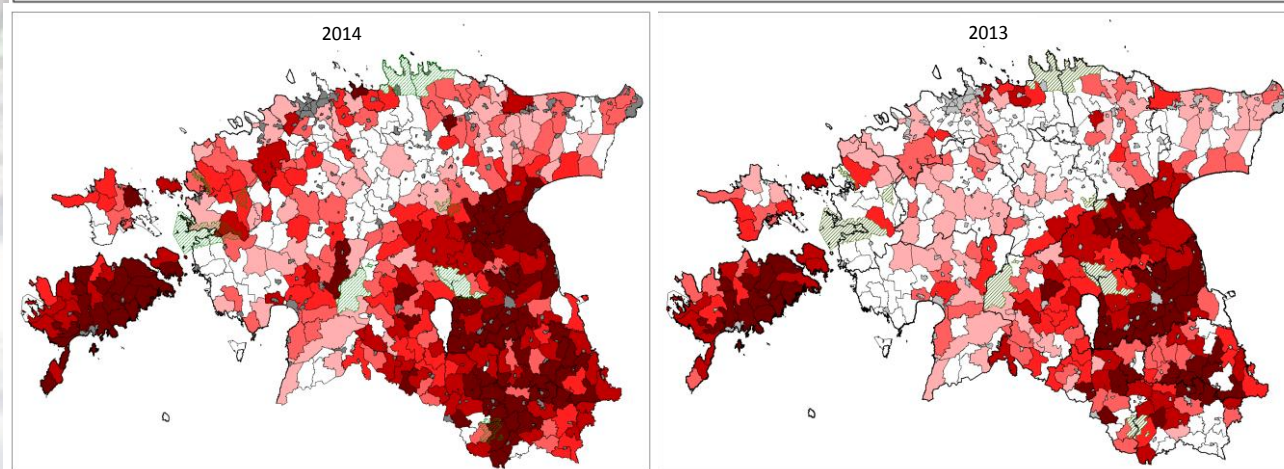
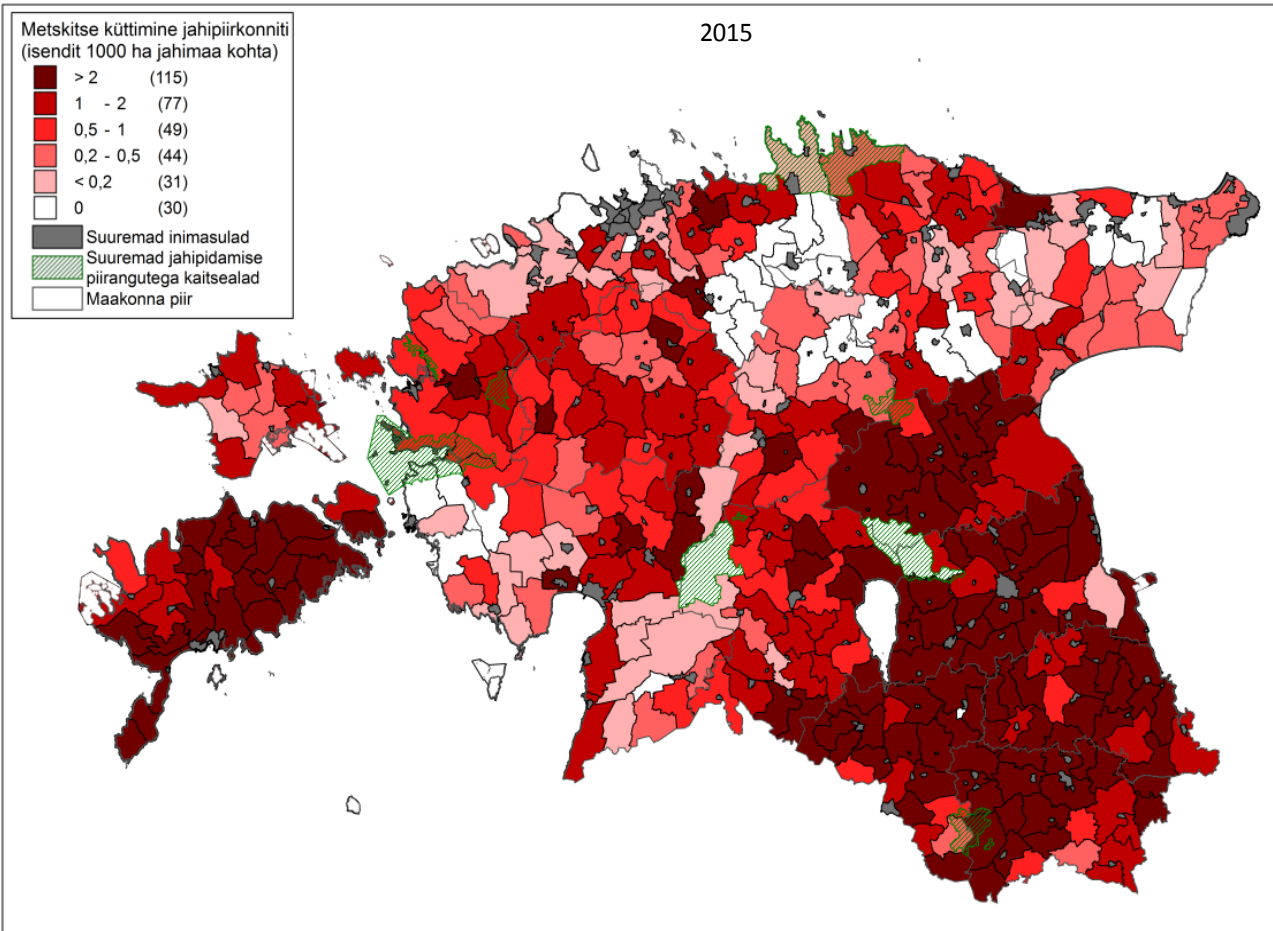
Dispersal of juveniles and subadults

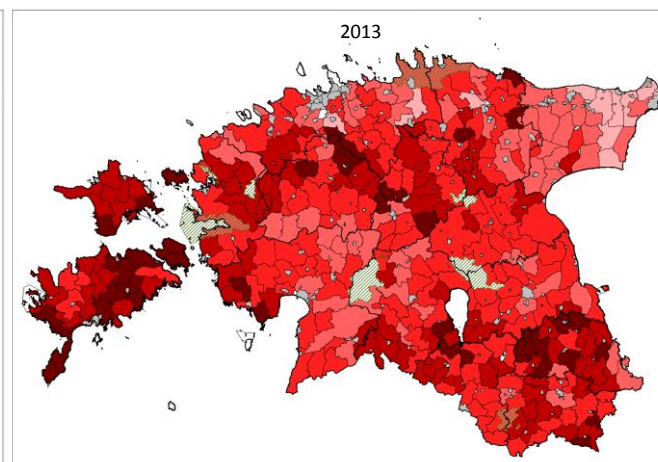
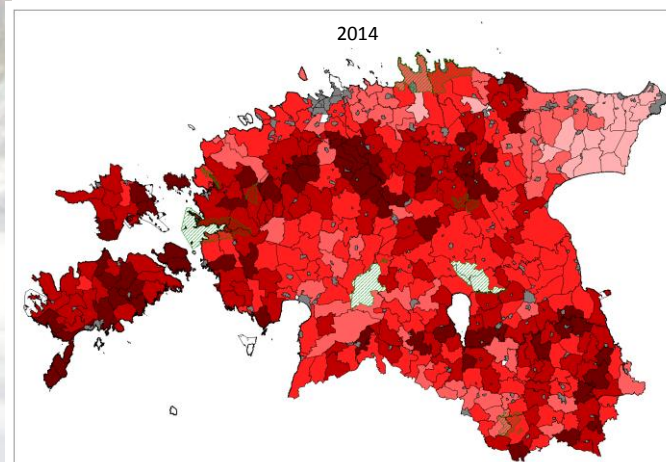
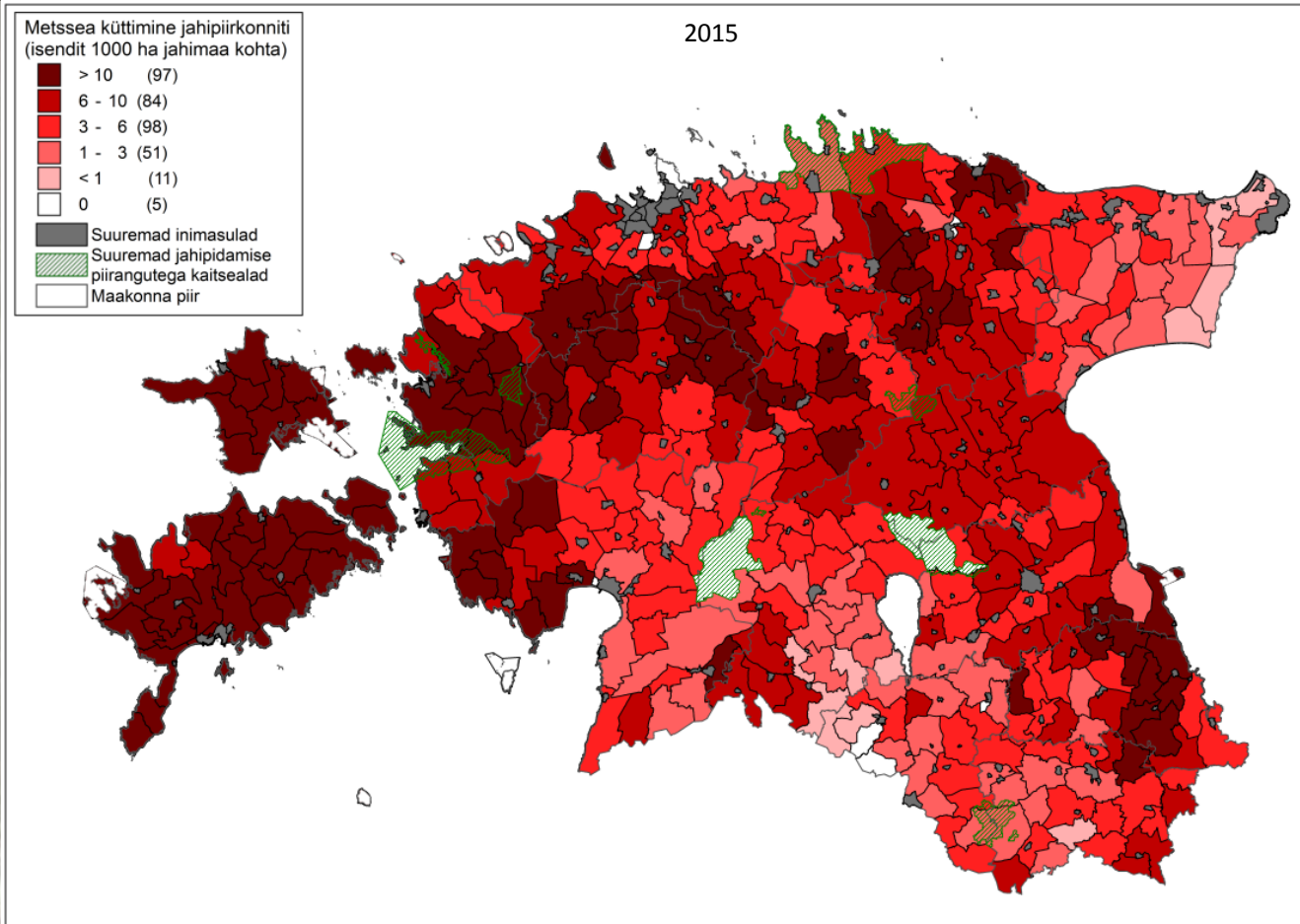
TRAP?

Competition for prey with wolf?

- No correlation between wolf and roe deer density
- No correlation between wolf and lynx density
- Wild boar population crashed when roe deer population was already well recovered
- If both prey populations crashed at the same time, the competition for food might have been really problematic for lynx

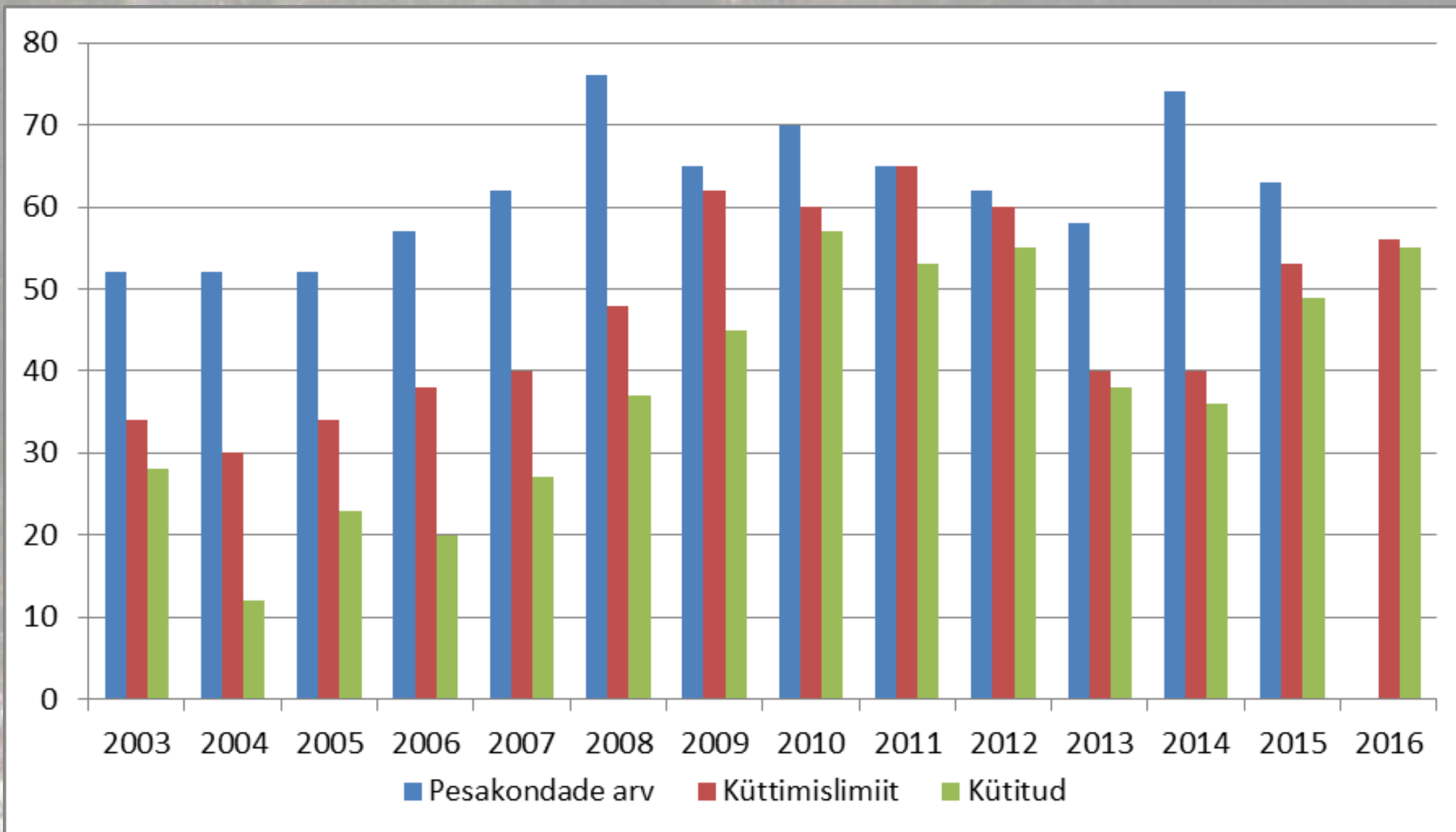

Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

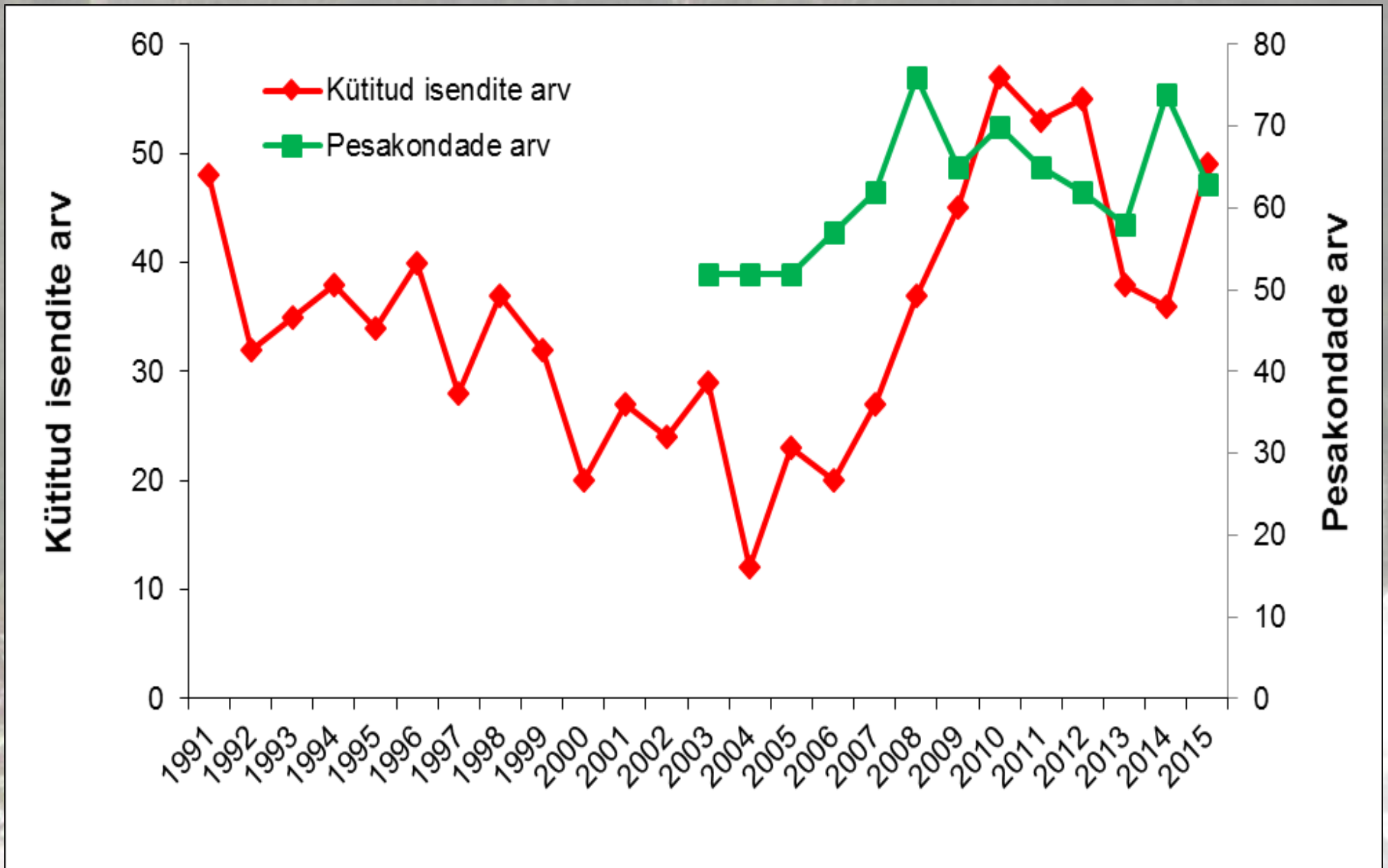

Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2015 and in previous hunting seasons.

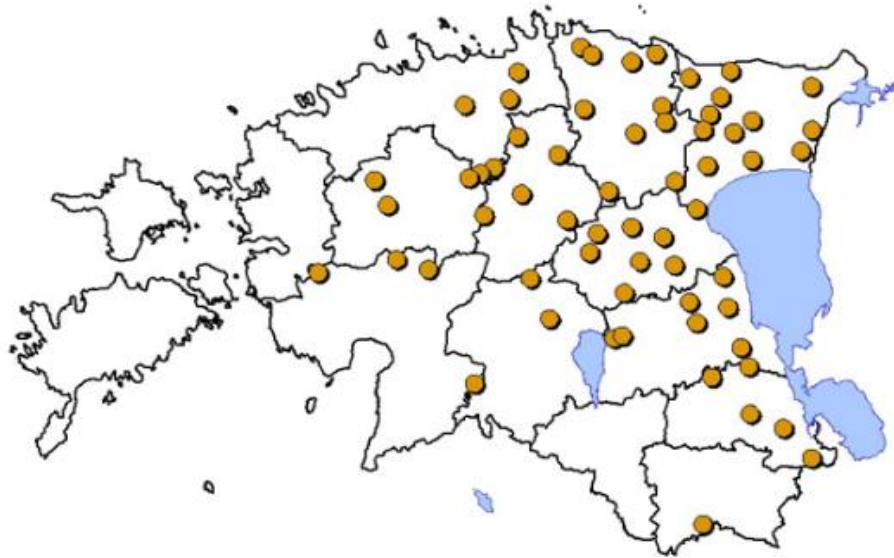
Brown bear

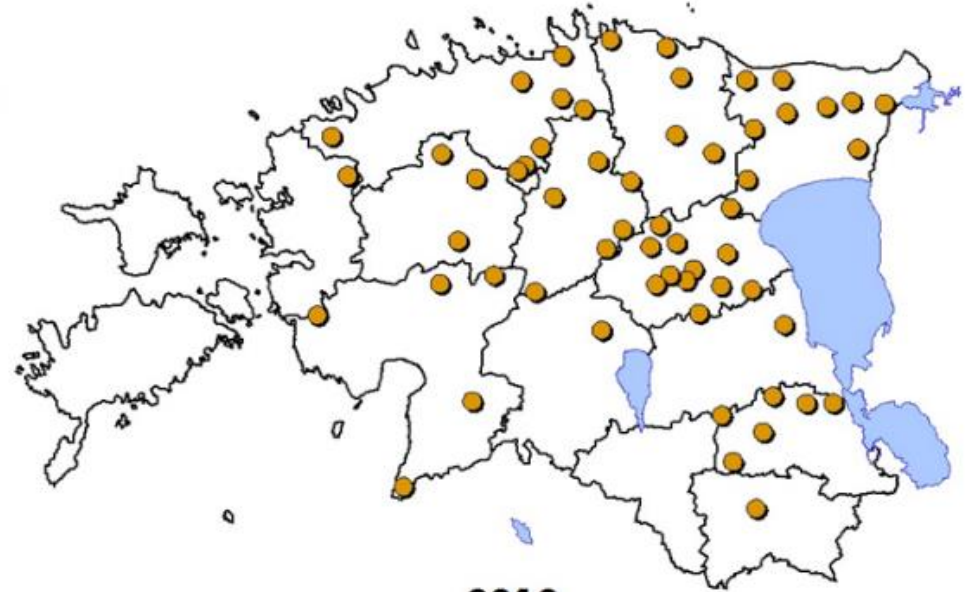
Number of bear females with cubs of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003 - 2016.

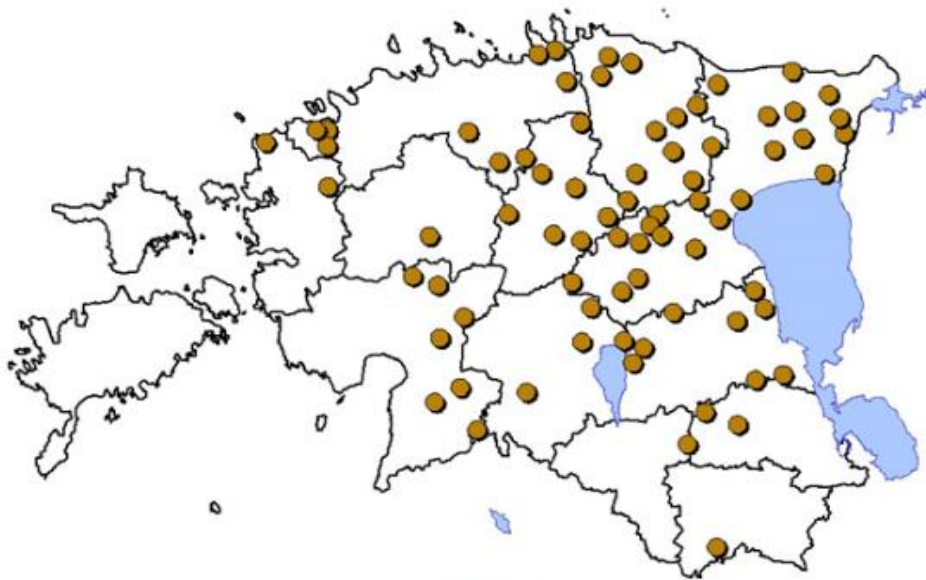
The number of brown bear hunted in 1991 – 2015 and number of females with cubs of the year in 2004 - 2015

2012

2013

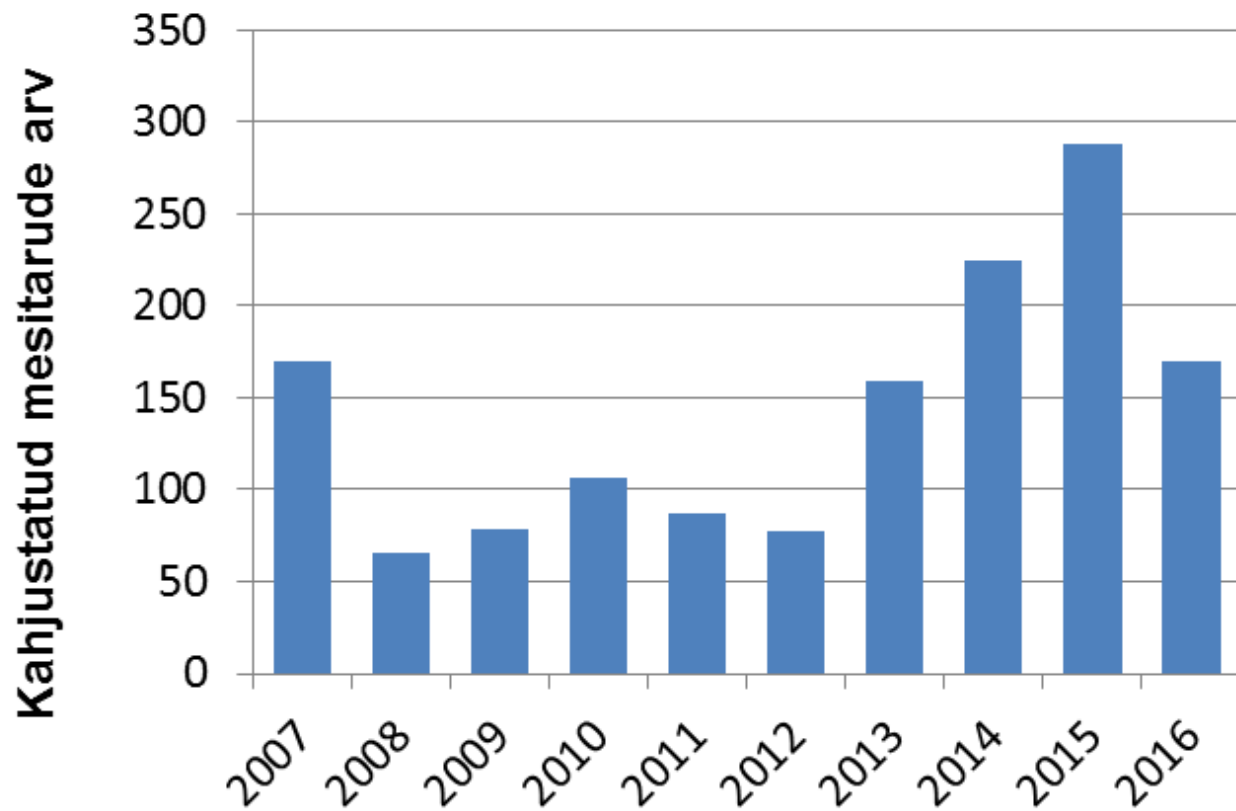

2014

2015

Females with cubs of-the-year

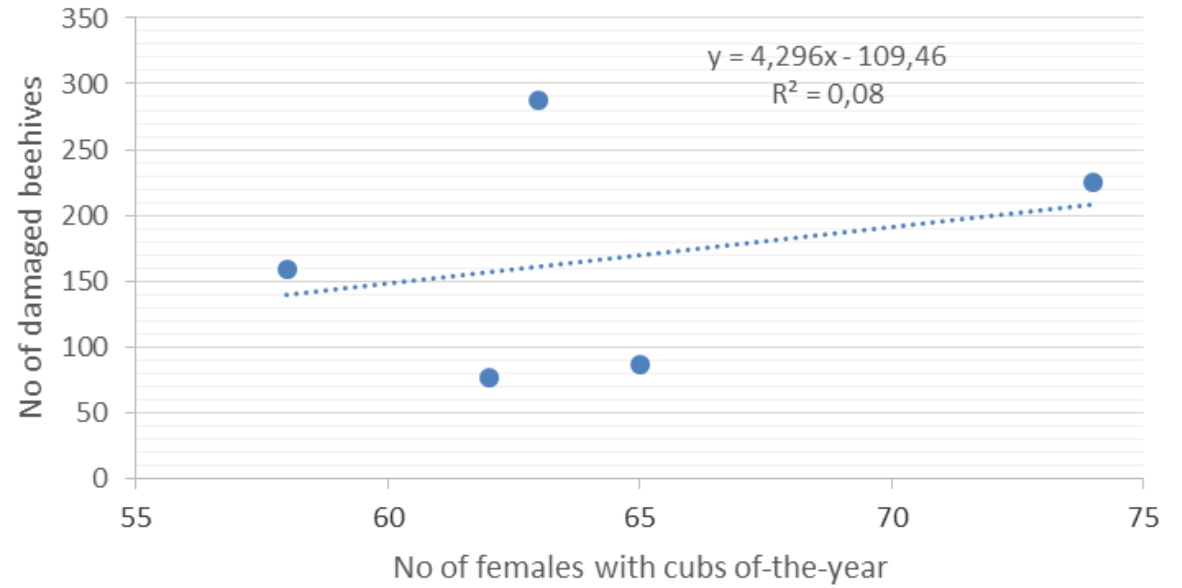

Number of beehives damaged by brown bear

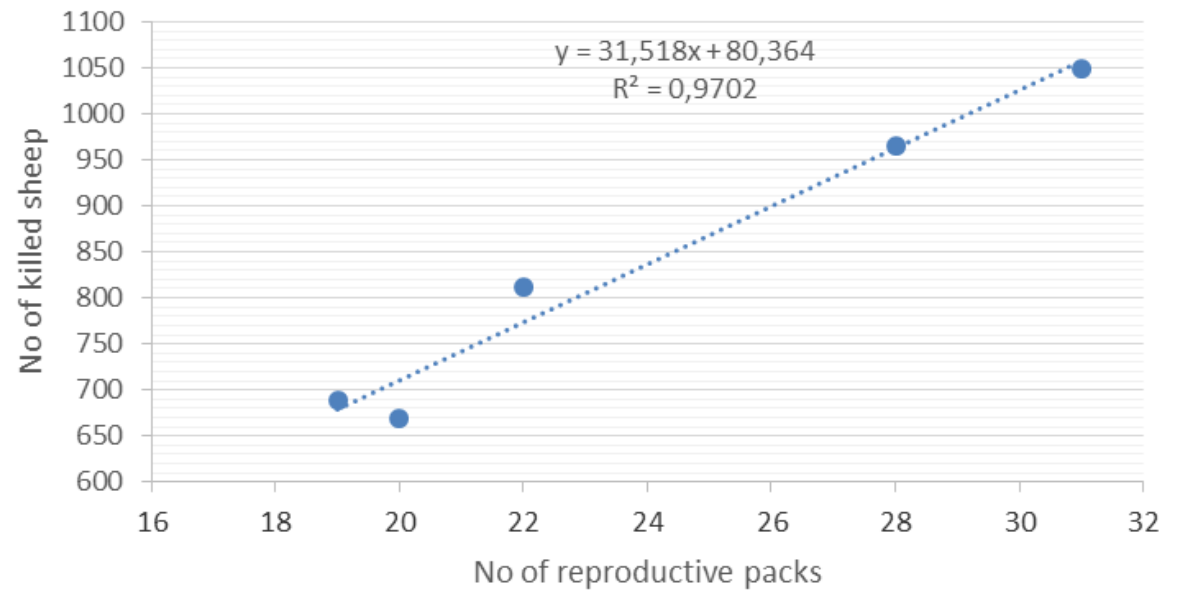
Bear

Correlation between bear numbers and damages

Wolf

Correlation between wolf numbers and damages

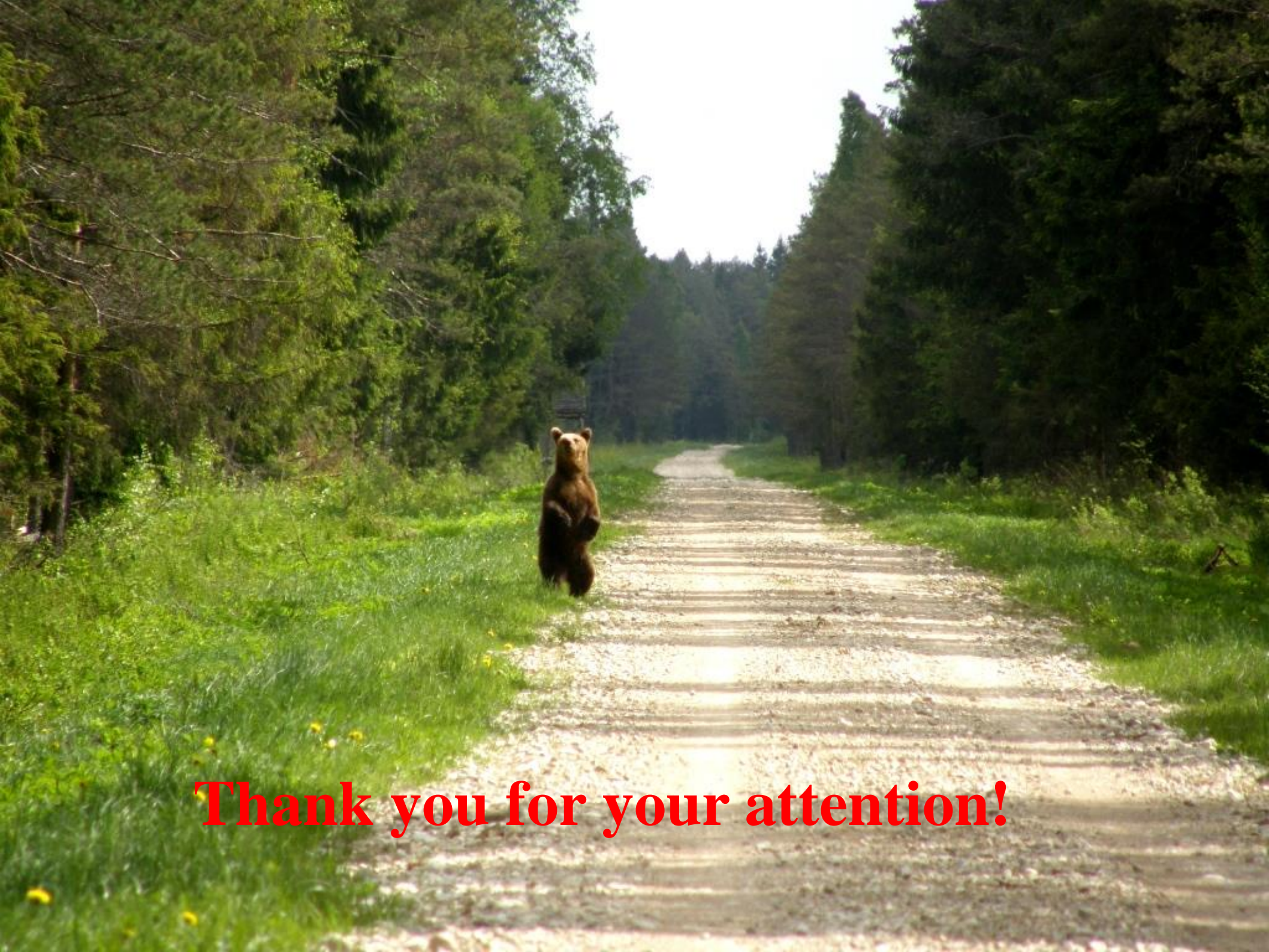

2°C

04.15.2016 00:55:39

Bears and boars: photos from hunters trail cameras

Thank you for your attention!

**Latvijā īpaši aizsargājamo dzīvnieku –
Eirāzijas lūša, vilka un brūnā lāča –
sugu aizsardzības plānu atjaunošanas apspriede**

PROTOKOLS

Nr. 2

Salaspilī

2017. gada 22. februārī

Apspriedi atklāj plkst. 10:00

Apspriedē piedalās: Guna Bagrade, Gundega Done, Mārtiņš Lūkins, Aivars Ornicāns, Jānis Ozoliņš, Digna Pilāte, Jurgis Šuba, Agrita Žunna (LVMI „Silava”), Linas Balčiauskas (Lietuvas Dabas pētījumu centrs), Peep Männil (Igaunijas Vides aģentūra), Edgars Bojārs, Valdo Kuusemets (Igaunijas Dzīvības zinātņu universitāte), John Linnell (Norvēģijas Dabas izpētes institūts), Alistair Bath (Memoriāla Universitāte, Kanāda), Colette Philips (fotogrāfe), Daiga Vilkašte, Vilnis Bernards (LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija), Sarmīte Pastere (Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija), Jēkabs Dzenis, Inta Lange, Valdis Pilāts, Vilnis Skuja, Gita Strode, Andris Širovs, Dace Vasiļevska, Dagnis Vasiļevskis, Dace Vītola (Dabas aizsardzības pārvalde), Antons Mikoss (Vides konsultatīvā padome), Kristīne Mickāne (Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra), Sandra Bērziņa (Latvijas Pašvaldību savienība), Ilgvars Zihmanis (Valsts meža dienests), Mārtiņš Līdums (Meža pētīšanas stacija), Mārtiņš Ailts (Latvijas Meža īpašnieku biedrība), Lars-George Hedlund (SIA „Bergvik Skog”), Jānis Baumanis (Latvijas Mednieku savienība), Haralds Barviks (Latvijas Mednieku asociācija), Anita Upīte (Žurnāls „MMD”), Linda Dombrovska (AS „Lauku Avīze”), Andris Zariņš (Medniekiem.lv), Kārlis Dadeiks (Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome), Dina Avotiņa (Latvijas Aitu audzētāju asociācija), Juris Šteiselis (Latvijas Biškopības biedrība), Tatjana Ivasenko, Guna Vītola (Rīgas Nacionālais Zooloģiskais dārzs), Ingūna Bedikere (SIA „Sibeta”), Arno Klevinskis (veterinārā privātprakse)

Apspriedi atklāj LVMI „Silava” Medniecības un faunas menedžmenta virziena vadošais pētnieks Jānis Ozoliņš, iepazīstinot ar ārvalstu ekspertiem un apspriedes plānu.

APSPRIEDES PLĀNS

1. Lielo plēsēju stāvoklis kaimiņvalstīs un citviet Ziemeļeiropā
 - 1.1. Lielo plēsēju stāvoklis Lietuvā
 - 1.2. Lielo plēsēju stāvoklis un aizsardzība Igaunijā
 - 1.3. Lielo plēsēju apsaimniekošana Norvēģijā un Zviedrijā
2. Piemēri konfliktu risināšanā sugu aizsardzības plānu izstrādes gaitā
3. Diskusija par Latvijas lielo plēsēju aizsardzības pasākumiem

1.1. LIELO PLĒSĒJU STĀVOKLIS LIETUVĀ

Lietuvas Dabas pētījumu centra Zīdītājdzīvnieku ekoloģijas laboratorijas vadītājs Linas Balčiauskas ziņo par lielo plēsēju (vilku, lūšu un brūno lāču) stāvokli Lietuvā. Ar pilnu prezentācijas saturu var iepazīties LVMI „Silava” mājas lapā (<http://www.silava.lv/73/section.aspx/641>).

Brūnie lāči no Lietuvas faunas izmiruši, tomēr katru gadu sastop indivīdus, kas Lietuvā ieklejo no kaimiņvalstīm (2016. gadā bijuši 9 novērojumi).

Lūši patlaban atzīti par apdraudētiem, taču to skaita vērtējums no aptuveni 50 indivīdiem ir izaudzis līdz aptuveni 150 (ziemas pēdu uzskaites) vai 1500 indivīdiem (mednieku vērtējums).

Vilki Lietuvā ir medijami dzīvnieki, kuru populācija ir augoša (pašreizējais skaita vērtējums 300–1000 indivīdi).

Vilku izplatīšanos ierobežo mežu, kas aizņem ~35% no Lietuvas teritorijas, sadrumstalotība. Vilku izplatība katru gadu variē. Piemēram, 2014. gadā vilku novērojumi bija izkliedēti pa visu valsts teritoriju, 2015. gadā vilki galvenokārt novēroti Lietuvas ziemeļu daļā, bet 2016. gadā – valsts dienvidu daļā.

Gada laikā Lietuvā reģistrē 150–250 gadījumus ar vilku izraisītiem postījumiem, kuros nogalināti 350–700 mājlopi. Izmaksāto kompensāciju apjoms bijis 50 000–70 000 € gadā. Lai saņemtu kompensāciju, postījumi jāreģistrē (dažkārt tiek sniegtas nepatiesas ziņas).

Lietuvā vilku medību sezona agrāk sākās vasarā, kopš 2013. gada – no 15. oktobra un ilgst līdz nākamā gada 1. aprīlim. Nomedijamo vilku limitu nosaka Vides ministrija, aptaujājot ekspertus. Līdz šim medību limiti variējuši no 20 līdz 60 vilkiem un sasniegti ļoti ātri, kas var liecināt par pārāk zemu limitu, veiksmīgām medībām vai augstu vilku populācijas blīvumu.

Lauksaimnieki ieinteresēti, lai vilku nebūtu, mednieki vēlas lielākus nomedīšanas limitus, bet dabas aizsardzības entuziasti grib panākt pilnīgu vilku medību aizliegumu. Kā kompromiss pašreizējā vilku aizsardzības plānā noteiktais minimālais dzīvotspējīgas vilku populācijas lielums ir 250 indivīdi, minimālais pieļaujamais populācijas lielums – 100 indivīdi, bet maksimālais pieļaujamais populācijas lielums – 400 indivīdi.

Nomedijamo vilku kopējo limitu nosaka pēc uzskaišu rezultātiem (20% no skaita vērtējuma) un sadala pa reģioniem atkarībā no uzskaišu rezultātiem un reģistrētiem postījumiem. Teorētiski medības paredzēts atcelt, ja skaita vērtējums nepārsniedz 100 indivīdus. Praksē, nosakot nomedijamo vilku limitu, liela ietekme bijusi dabas aizsardzības entuziastu nepamatoti apgalvojumiem par vilku stāvokli, bet zinātnieku viedoklis bieži nav ņemts vērā. Piemēram, 2016. gadā Lietuvā noteiktais nomedijamo vilku limits bija 60 īpatņi, kaut arī ekspertu (L. Balčiauskas un citu) ieteiktais limits bija divas reizes lielāks. Bijis arī gads, kurā medības oficiāli pārtrauktas, kad legāli nomedīja tikai piecus vilkus.

Lai novērtētu lielo plēsēju populāciju stāvokli Lietuvā, pēdējos gados uzsākts sabiedriska pētījums, apkopojot vilku, lūšu un brūno lāču novērojumus no iedzīvotājiem un izvietotām fotokamerām. Tā 2016. gadā Lietuvā reģistrēti ~900 novērojumu, to skaitā 700 vilku, 200 lūšu un 9 brūno lāču novērojumi.

Jautājumi un atbildes

Igaunijas Vides aģentūras speciālists Peep Männil jautā, kuras sezonas (rudens vai pavasara) populācijas lieluma vērtējums ir ņemts vērā, nosakot nomedijamo vilku limitus. Linas Balčiauskas atbild, ka izmantots rudens populācijas lieluma vērtējums. Tomēr tā kā noteiktie limiti līdz šim bijuši mazi, atšķirībai nevajadzētu būt lielai. Norvēģijas dabas izpētes institūta pētnieks John Linnell piebilst, ka populācijas lieluma mērķis jākoncentrē uz pieaugušiem dzīvniekiem nevis uz visu vecumgrupu indivīdu kopskaitu.

Latvijas Aitu audzētāju asociācijas pārstāve Dina Avotiņa jautā, cik liela ir kompensācija par vienu nogalinātu aitu un no kādiem līdzekļiem kompensācijas izmaksā. Linas Balčiauskas atbild, ka Lietuvā vilku radīto postījumu gadījumus izmeklē īpaša komisija un kompensācijas apjoms ir atkarīgs no apstākļiem (sapulces dalībnieki no demonstrētiem skaitļiem lēš, ka kompensācijas apjoms ir ~100 € par aitu). Kompensācijas izmaksā Lauku atbalsta fonds daļēji no Eiropas Savienības fondu līdzekļiem.

1.2. LIELO PLĒSĒJU STĀVOKLIS UN AIZSARDZĪBA IGAUNIJĀ

Par Igaunijas lielo plēsēju stāvokli un pētījumiem ziņo Igaunijas Vides aģentūras speciālists Peep Männil. Ar pilnu prezentācijas saturu var iepazīties LVMI „Silava” mājas lapā (<http://www.silava.lv/73/section.aspx/641>).

Igaunijā lielo plēsēju monitorings ietver 1) novērojumus, 2) datus un paraugus, kas iegūti no nomedētiem dzīvniekiem (medniekiem šī informācija un paraugi jāsniedz likumā noteiktā kārtībā), 3) ziemā veiktas pēdu uzskaites (390 3x4 km transektes), 4) telemetrijas pētījumus (18 lūši, 8 vilki), kā arī citus zinātniskus pētījumus. Datu analīzi veic Igaunijas Vides aģentūra, kas sagatavo pārskatus (pārskats par 2016. gadu būs pieejams jūnijā) un ieteikumus par nomedājamo dzīvnieku skaita limitu.

Pašreizējo Igaunijas sugu aizsardzības plānu mērķis ir saglabāt 15–25 vilku reproduktīvās vienības (t.i. apmēram 10 vilku uz katru reproduktīvo mātīti, resp., 150–250 īpatņi), 100–130 lūšu reproduktīvās vienības un vismaz 60 brūno lāču reproduktīvās vienības.

Igaunijā vilkus medī no novembra līdz februārim, bet Igaunijas salās medību sezona ir ilgāka (no oktobra līdz martam). Nomedājamo vilku limitu medību sezonā nosaka divas reizes (pirmo – piesardzīgāku vērtējumu – nosaka sezonas sākumā, otru – sezonas laikā). Kopējo limitu sadala pa reģioniem, ir mēģināts ieviest apsaimniekojamas vienības. 2015. un 2016. gadā nomedāja ~100 vilku.

Lūšus Igaunijā medī no decembra līdz februārim, bet brūnos lāčus – no augusta līdz oktobrim. Aizliegts medīt mātītes, kas ir kopā ar mazuliem. Nomedājamo lūšu un brūno lāču limitus sadala pa reģioniem.

Agrāk Igaunijā nomedāti 180 lūši gadā. Patlaban Igaunijas lūšu populācija atjaunojas pēc skaita samazinājuma 2009.–2012. gadā, kad strauji samazinājās stirnu skaits un pieauga medību slodze. Šajā gadā medību limits ir 0. Patlaban stirnu skaits Igaunijā pieaug, taču lūšu populācijas lēnā atjaunošanās izskaidrojama ar 1) kašķa epidēmiju, 2) nelegālām medībām un 3) emigrāciju.

Telemetrijas pētījumi rāda, ka vilku α -mātītes teritorija aizņem 600–900 km². Lūšu gadījumā teritorijas lielums svārstās no vidēji 120 km² (gados ar labu barības pieejamību) līdz 800 km² (gados ar samazinātu pieejamās barības daudzumu). Pētījumi rāda, ka vilki un lūši savstarpēji nekonkurē, jo nav konstatēta korelācija starp vilku un stirnu populācijas blīvumu, kā arī lūšu un vilku populācijas blīvumu.

Lielo plēsēju radītos zaudējumus Igaunijā kompensē jau kopš 2008. gada, ko pilnā apmērā sedz no valsts līdzekļiem. Turklāt preventīviem pasākumiem pieejamas subsīdijas 50% apmērā (pārējo sedz īpašnieki). Līdzekļus piešķir Vides investīciju centrs. Katru gadu Igaunijā vilku dēļ iet bojā 700–1000 aitu (līdz šim nav novēroti gadījumi, kad vilki nokostu medību suņus). Domājams, ka Āfrikas cūku mēra dēļ, kas konstatēts visā Igaunijas teritorijā, samazinājusies vilku barības pieejamība. Vērtē, ka katru gadu lāči izposta ~200 bišu stropu. Nav konstatēta korelācija starp postījumu intensitāti un lāču populācijas blīvumu. Turpretī vilku radīto postījumu skaits būtiski korelē ar vilku populācijas blīvumu.

Jautājumi un atbildes

Atsaucoties uz lāču populācijas blīvuma samazinājumu un postījumu biežuma pieaugumu, Antons Mikoss (Vides konsultatīvā padome) jautā, vai lāči specializējušies

izpostīt stropus un ēst medu. Peep Männil atbild, ka būtiskas saistības nav. Daži lāči ir specializējušies ēst medu, tomēr to radītiem postījumiem ir gadījuma raksturs (resp., postījumi nav konstatēti katru gadu vienās un tais pašās vietās).

Dabas aizsardzības pārvaldes CITES nodaļas vadītājs Jēkabs Dzenis jautā 1) kādas iespējas paturēt pašaizsardzībā nogalinātu dzīvnieku kā trofeju, 2) cik maksā brūnā lāča nomedīšanas licence un 3) kādi ir iemesli lūšu malumedībām? Peep Männil atbild, ka gadījumus, kad dzīvnieks nogalināts pašaizsardzības nolūkos, izmeklē un par dzīvnieka līķi lemj tiesas darbinieki, visbiežāk tas nonāk pie zinātniekiem. Lāča nomedīšanas licences cena atkarīga no zemes īpašnieka un svārstās 0–1000 € robežās. Visbiežāk malumednieki medī vilkus, taču lūšu medīšanas iemesls varētu būt vēlme pasargāt stirnas kā vērtīgus gaļas resursus.

Meža pētīšanas stacijas direktors Mārtiņš Līdums jautā, kā izskaidrot Igaunijas vilku skaita samazinājumu un to radīto postījumu biežuma palielinājumu? Peep Männil atbild, ka valstī reģistrētais postījumu pieaugums saistīts ar situāciju Igaunijas salās, kur iepriekš vilki bijuši reti sastopami (pirmoreiz vairošanās konstatēta tikai 2011. gadā) un iedzīvotāji neveica nekādus preventīvos pasākumus. Vilku skaits Igaunijā samazināts tīši, lai atbilstoši sugas aizsardzības mērķim nodrošinātu 25 reprodutīvo vienību saglabāšanu (toreizējais vilku skaits atbilda 30 reprodutīvām vienībām, pārsniedzot plānā noteikto mērķi).

Latvijas Meža īpašnieku biedrības un SIA „Bergvik Skog” pārstāvis Lars-George Hedlund jautā, kāda varētu būt Āfrikas cūku mēra ietekme uz vilkiem? Peep Männil atbild, ka Igaunijā būtiska Āfrikas cūku mēra ietekme uz vilkiem nav konstatēta (vilki novēroti vietās, kur atklāts Āfrikas cūku mēris). Ņemot vērā briežu dzimtas dzīvnieku pieejamību, būtiska ietekme nav sagaidāma, tomēr pieļauj iespēju, ka barības samazinājuma dēļ vilki varētu biežāk baroties ar jenotsuņiem un tādējādi biežāk inficēties ar kašķi. Iespējams samazināsies metienu lielums.

Jānis Ozoliņš jautā, kurš nosaka atsevišķu novēroto vilku piederību noteiktām reprodutīvām vienībām. Peep Männil atbild, ka datu un novērojumu analīze ir Igaunijas Vides aģentūras kompetencē, un atsevišķu indivīdu piederība noteiktām reprodutīvām vienībām ir pētnieku vērtējums, izvērtējot novērojuma apstākļus, datumu, telemetrijas datus un citu pieejamo informāciju

[Pārtraukums no plkst. 10:35 līdz 10:45]

1.3. LIELO PLĒSĒJU APSAIMNIEKOŠANA NORVĒGIJĀ

Norvēģijas Dabas izpētes institūta pētnieks John Linnell ziņo par lielo plēsēju stāvokli Zviedrijā un Norvēģijā, kā arī Norvēģijas valdības nostāju to saglabāšanā un aizsardzībā. Ar pilnu prezentācijas saturu var iepazīties LVMI Silava mājas lapā (<http://www.silava.lv/73/section.aspx/641>).

Vērtē, ka Zviedrijā un Norvēģijā sastopami ~430 vilki, no kuriem 60–90 sastopami Norvēģijā, bet ~350 – Zviedrijā. Savukārt lūšu skaita vērtējums ir ~1600, no kuriem 310 sastopami Norvēģijā, bet ~1300 – Zviedrijā. Norvēģijas valdības mērķis ir samazināt vilku skaitu līdz 4 bariem un lūšu skaitu līdz 65 ģimenēm.

Uzsver nepieciešamību veikt monitoringu, rūpīgi izvērtējot un analizējot rezultātus, jo par aizsargājamo dzīvnieku populāciju stāvokli nepieciešams ziņot ES, kā arī nomedījamo dzīvnieku skaita limits ir nosakāms atbilstīgi populācijas lielumam. Piemēram, Norvēģijā kopš 1980. gadiem mēģināts noskaidrot brūno lāču skaitu. Apkopojot visus novērojumus, pētnieki nonāca pie secinājuma, ka Norvēģijā ir 400–500 brūno lāču un 25 lāču mikropopulācijas. Vēlāk noskaidrojās, ka Norvēģijā bija tikai 4 klejojoši lāču tēviņi. Šādu kļūdu izslēgšanai kopš 1990. gadiem Zviedrijā un Norvēģijā izstrādāta vienota monitoringa sistēma.

Monitoringa programmai jābūt pietiekami precīzai, uzticamai un praktiskai (izdevīgai). Zviedrijā un Norvēģijā monitoringa veikšanai piešķir daudz līdzekļu. Ikviens var ziņot par novērojumiem. Tomēr jau pašā sākumā novērojumi ir atšķirti no interpretatīviem apgalvojumiem. Vērtīgi dati iegūstami no beigtiem dzīvniekiem.

Precīzākā metode, kas Norvēģijā un Zviedrijā ļauj spriest par brūno lāču skaitu, ir DNS paraugu ievākšana un analīze no ekskrementiem. Tā 2015. gadā Norvēģijā ievākti 1293 paraugi no 128 dažādiem indivīdiem, kas, domājams, bija klejotāji un uzturējās arī Zviedrijas teritorijā.

Lūšu populācijas stāvokli vērtē pēc ģimeņu skaita, ko nosaka, veicot pēdu uzskaites, un pēc dzīvnieku novērojumiem fotokamerās ar kustību sensoriem.

Vilku populācijas stāvokli vērtē pēc baru skaita, to kartēšanas pēc dažādiem datiem, un DNS paraugu analīzēm (nosprausts mērķis iegūt katra Norvēģijas un Zviedrijas vilka DNS profilu).

Aktuāls jautājums: kura pienākums ir veikt monitoringu (sabiedrībai, medniekiem vai dabas aizsardzības entuziastiem)? Monitoringā jāiesaista ikviens, taču datu ievākšanai jābūt organizētai un tie ir jāpārbauda. Ja monitoringu veic sabiedrība, ir liela iespēja kļūdīties un dzīvniekus nepareizi identificēt.

Informācijai ir jābūt caurspīdīgai (resp., publiski pieejamai, ar zināmu avotu, tās pareizība jāapstiprina ekspertiem utt.). Tāpēc datu apkopošanai un analīzei jābūt centralizētai. Zviedrijai un Norvēģijai ir kopīga publiski pieejama datubāze.

Pārrobežu sadarbībai jāietver arī sadarbība starp politiķiem. Dažkārt reakcija uz populācijas lieluma svārstībām un atbilstīga limita noteikšana ir ar novēlošanos. Juridiskos jautājumus labāk atrisināt pirms nonākšanas līdz tiesai. Piemēram, EK vaino Zviedriju par nepareizu vilku apsaimniekošanu, bet Norvēģija ar EP debatē par Bernes konvencijas interpretāciju.

Jāņem vērā valsts mērogs salīdzinājumā ar dzīvnieku apdzīvotās teritorijas mērogu. Piemēram, lielie plēsēji var apdzīvot vairāku simtu vai tūkstošu kvadrātkilometru lielu teritoriju un pārvietoties vairāku simtu vai tūkstošu kilometru attālumā. Dažkārt nav pamatojuma runāt par kādas valsts populāciju, un populācijas aizsardzības nodrošināšanai savstarpēji jāvienojas kaimiņvalstīm, kuru teritorijas aptver vienotu dzīvnieku populāciju.

Norvēģija izmaksā lielas kompensācijas par ganāmpulkiem nodarītiem postījumiem. Piemēram, 2016. gadā Norvēģijā kompensācijās izmaksāti 5 milj. € par 18 000 saplosītām aitām. Turpretī 2015. gadā Zviedrijā izmaksāti 200 000 € par 542 saplosītiem mājlopiem. Zviedrijā mājlopi turēti iežogojumā, turpretī Norvēģijā aitas ganās savvaļā un ir vieglāki mērķi vilkiem. Izmaksājot kompensācijas, katru gadījumu izmeklē, turklāt valdības izdevumus veido arī procedūras izmaksas. Diemžēl Norvēģijas piemērs liecina, ka kompensācijas vien neveicina sabiedrības toleranci pret vilkiem.

1. Atbalstāma zema konfliktu riska lauksaimniecības politika, neaudzējot lopus reģionos ar augstu lielo plēsēju populācijas blīvumu.
2. Līdzekļi jāiegulda preventīvos pasākumos (aploku vai elektrisko ganu ierīkošanai, īpaši apmācītu suņu iegādei utt.) un palīdzībā, lai tos ieviestu.
3. Iespējamo zaudējumu samazināšanai ieviešama apdrošināšanas shēma.
4. Kompensācijām jābūt nosacītām (piem., kompensācijas apjomam jābūt atkarīgam no veikto preventīvo pasākumu apjoma pirms zaudējumu rašanās).

Zinātniekiem jābūt godīgiem, izvirzot pētījamus jautājumus un izvēloties metodes (vai tiešām tā tiks iegūtas nepieciešamās atbildes?). Pētījumi var būt dārgi, bet pieejamais budžets – ierobežots. Turklāt pētījumu rezultātus politiķi var neņemt vērā. Piemēram, apstiprinot vilku aizsardzības plānu, 85% Norvēģijas parlamenta deputātu nobalsoja par 4 vilku baru

saglabāšanu Norvēģijā, kam trūkst jebkāda zinātniska pamatojuma. Šī uzskatāma par būtisku neveiksmi komunikācijā starp zinātniekiem un politiķiem.

Jautājumi un atbildes

Linās Balčauskas jautā par iespēju mazināt sociālo konfliktu starp lopkopju un dabas aizsardzības interesēm. John Linnell atbild, ka jāuzņemas atbildība maksāt par saņemtām privilēģijām. ES maksā subsīdijas lauksaimniekiem, tādējādi veicinot aitkopības attīstību (bez atbalsta maksājumiem būtu izdevīgāk importēt saldētas aitas no Jaunzēlandes). Tai pašā laikā ES prasa nodrošināt labvēlīgu stāvokli īpaši aizsargājamām dzīvnieku sugām (resp., vilkiem), kas nozīmē ciest zināmus saimnieciskus zaudējumus. Svarīgi izlemēt, kā novirzīt līdzekļus zaudējumu mazināšanai (atlīdzinot zaudējumus no iespējamās peļņas vai veicinot preventīvos pasākumus).

Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas Dabas aizsardzības daļas vecākais eksperts Vilnis Skuja jautā, kāpēc vilki iecienījuši skandināvu medību suņu gaļu (Latvijā vilku uzbrukumu suņiem ir samērā maz)? John Linnell atbild, ka iemesls viņam nav skaidri zināms – uzbrukumi ir lokāli, sporādiski. Iespējams, individuālu vilku baru medību īpatnība. Žurnāla „Medības” galvenā redaktore Linda Dombrovska komentē, ka iemesls varētu būt saistīts ar atšķirīgām medību tradīcijām Skandināvijā un citur Eiropā. Latvijā suņi medībās parasti iet kopā ar cilvēku, kamēr Skandināvijā suns viens pats dodas tālu no mednieka.

Juris Šteiselis (Latvijas Biškopības biedrība) jautā, kāpēc Norvēģijas aitkopji pēc vilku postījumiem vieglāk saņem kompensācijas nekā biškopji pēc brūno lāču postījumiem? John Linnell atbild, ka aitkopjiem Norvēģijā ir lielāka ietekme un lielāks valdības atbalsts nekā biškopjiem. Biškopji nav varējuši pierādīt, ka vajag kompensācijas.

Tiek jautāts par atšķirībām Zviedrijas un Norvēģijas politiskajā attieksmē. John Linnell atbild, ka dažkārt divu valstu iedzīvotājiem var būt līdzīgi viedokļi un vērtības, taču dažādām iedzīvotāju grupām var būt atšķirīga ietekme. Zviedrija un Norvēģija ir ļoti līdzīgas, taču lielo plēsēju politika un varas sadalījums abās valstīs ļoti atšķiras. Norvēģijā cilvēki dzīvo pārsvarā lauku vidē, viņiem ir svarīgi savi apgabali, lēmumu pieņemšana notiek to ietvaros un ir virzīta uz vietējās industrijas saglabāšanu, kamēr Zviedrijā ir centralizētāks dzīvesveids un urbānāka sabiedrība.

[Pārtraukums no plkst. 12:52 līdz 13:37]

2. PIEMĒRI KONFLIKTU RISINĀŠANĀ SUGU AIZSARDZĪBAS PLĀNU IZSTRĀDES GAITĀ

Memoriāla universitātes profesors Alistair Bath (Sentdžonsa, Kanāda) runā par sabiedrības un politiķu iesaistīšanas nozīmi dabas aizsardzībā. Ar pilnu prezentācijas saturu var iepazīties LVMI Silava mājas lapā (<http://www.silava.lv/73/section.aspx/641>).

Par bioloģiskās daudzveidības samazināšanās iemeslu atzīst vides pienācīgu nenovērtēšanu. Tādēļ dabas aizsardzības problēmu izpētei jāietver sabiedrības vērtības, viedokļi, nostājas, jūtas un motivācijas faktori.

Uzstājoties jānoskaidro un jāņem vērā auditorijas attieksme. Piemēram, brūnie lāči un vilki daudzu valstu iedzīvotājiem šķiet pieņemami, bet Ņūfaundlendas iedzīvotājiem nav pieņemami koijoti, kas var ieklejojot pilsētās un apdraudēt iedzīvotājus.

Izglītībā jākoncentrējas uz galveno uzskatu un attieksmju ietekmēšanu. Piemēram, pasakas jau bērnībā iemāca, ka vilki ir slikti dzīvnieki un liek no tiem baidīties. Vēlāk šīs bailes ietekmē vispārējo attieksmi pret vilkiem.

Konfliktu veidi:

1. kognitīvs konflikts (saistīts ar atšķirīgiem faktiem, zināšanām);

2. vērtību konflikts (opozīcija vai pozicionēšanās, vērtību hierarhija, kopīgu vērtību iespēja),
3. maksa un ieguvums (kāds iegūst labumu, bet cits nē – nepieciešams vienoties),
4. izturēšanās konflikts (iracionāls apriors lēmums ieņemt noteiktu nostāju, opozīciju; personisko attiecību un antipātiju ietekme) – vislielākais un svarīgākais konflikts, kas grūti atrisināms.

Uzticamības izvērtēšana: sabiedrība netic visiem ziņotājiem. Vēlams publiskam paziņojumam izvēlēties ziņotāju, kam sabiedrība tic visvairāk.

Cilvēciskā dimensija – tradicionāls pētījumu instruments.

Konsensus panākšanai pārrunās jāiesaista:

- plašs attieksmju spektrs (apspriedē jāpiedalās galēji pretēju viedokļu pārstāvjiem);
- galvenie iesaistīto nozaru pārstāvji;
- apkārtējās sabiedrības pārstāvji (no saistītām vai blakus esošām nozarēm);
- nozares politikas pārstāvji.

Min piemērus jaunu sugu aizsardzības plānu izstrādē. Bulgārijas brūno lāču aizsardzības plāna izstrāde ilga divus gadus, rīkojot deviņas apspriedes, piedaloties ~40 cilvēku, kas bija klāt katrā apspriedē. Slovēnijas vilku aizsardzības plāna izstrāde ilga četrus gadus, rīkojot 10 apspriedes. Pēc plāna izstrādāšanas un ieviešanas praksē ieinteresētajām grupām jāpaliek saistītām un laiku pa laikam jātiekas, lai pārrunātu plāna sekmes, turpmākus mērķus un kopīgi atrisinātu jaunas problēmas (min piemēru ar problēmsituāciju rašanos, nesatiekoties piecu gadu laikā).

Tiecoties pēc risinājuma, vispirms vispārīgi jākoncentrējas uz vīziju (atbildot uz jautājumu „KĀPĒC?”). Kad tā definēta, jāizskaidro mērķi, principi, vadlīnijas un izmērāmie mērķi (atbildot uz jautājumu „KĀ?”). Tādējādi var izrunāt visu nepieciešamo un izvairīties no liekas izplūšanas un uzmanības novēršanas no galvenā.

Jautājumi un atbildes

Linda Dombrovska vaicā par konfliktu samazināšanu sabiedrības attieksmē pret medniekiem un medībām. Alistair Bath atbild, ka sabiedrībai var būt jautājumi un aizspriedumi par mednieku motīviem, jo mednieki ne vienmēr labi komunicē ar citiem sabiedrības pārstāvjiem. Jānoskaidro, kādēļ sabiedrība saka “nē”, jāieklausās citu viedokļos. Ja ir kognitīvs konflikts, to mazina savstarpēja komunikācija. Tikai tā sabiedrība var uzzināt, ka medības var būt savienojamas ar ilgtspējīgu savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanu un nepasliktināt to populācijas stāvokli, vai ka medniekiem un pārējiem sabiedrības locekļiem ir līdzīgas vērtības (piemēram, atpūta brīvā dabā utt.).

Mārtiņš Līdums vaicā par „tikai ne manā pagalmā” sindromu (“not in my back yard” syndrome) kā iespējamu problēmu. Alistair Bath atbild, ka daudzviet pasaulē (piem., Indijā) cilvēki ir pielāgojušies jauniem apstākļiem, tādējādi tolerējot lielo plēsēju (piem., leopardu) klātbūtni. Lai koeksistence un pielāgošanās būtu iespējama, kopienas iedzīvotājiem ir jāizprot ieguvums, par ko viņi maksā, ciezdami kādus zaudējumus no lielo plēsēju klātbūtnes.

DISKUSIJA

Sugu aizsardzības plānu aktivitātes un mērķis

Jānis Ozoliņš iepazīstina ar 2017. gada 17. janvāra apspriedē veiktās aptaujas rezultātiem. Kopumā pausts atbalsts līdzšinējām sugu aizsardzības plānu aktivitātēm.

Apspriež sugu aizsardzības mērķi, nodrošināt:

1. funkcionālu koeksistenci starp cilvēku un lielajiem plēsējiem,
2. labvēlīgu lielo plēsēju populācijas stāvokli, par mērķi neizvirzot maksimāli pieļaujama dzīvnieku skaita sasniegšanu.

Mārtiņš Līdums ierosina tekstā paredzēt iespēju, ka vilku un lūšu populācijas apsaimnieko.

Linas Balčauskas ierosina formulēt, ka lielo plēsēju apsaimniekošanu neveic ar mērķi sasniegt dzīvnieku skaita maksimumu.

John Linnell iesaka iekļaut koeksistences definīciju. Alistair Bath precizē, ka apsaimniekošana ietver pasākumus, kas samazina vai palielina dzīvotņu daudzumu, populācijas blīvumu utt., kā arī definē, ka koeksistence pieļauj arī zināmu konfliktu daudzumu.

John Linnell atgādina, ka Eirāzijas lūsis un brūnais lācis ir Sugu un biotopu direktīvas IV pielikuma sugas, tādēļ sugu aizsardzības plānā jālieto korekts šo sugu apsaimniekošanas formulējums.

Jānis Ozoliņš iebilst, ka mērķim nevajadzētu būt populācijas apsaimniekošanai (regulēšanai), lai vienkārši nodarbinātu iedzīvotājus. Mārtiņš Līdums pauž bažas, ka tieši šāds stāvoklis nebūtu vēlams. Lars-George Hedlund apgalvo, ka līdz šim Latvijā panākta laba lielo plēsēju un cilvēku koeksistence, tādēļ vēlams turēties pie līdzšinējās prakses. Linda Dombrovska apgalvo, ka cilvēku intereses mainās, un kamēr cilvēks ir tieši saistīts ar sugu, viņš ir ieinteresēts tās saglabāšanā. Alistair Bath kā vienu no plāna uzdevumiem ierosina veicināt sadarbību un dialogu. Latvijas Mednieku savienības valdes priekšsēdētājs Jānis Baumanis uzskata, ka Latvijas panākumi lielo plēsēju aizsardzībā ir saistīti ar panākto vienprātību starp medniekiem, zinātniekiem un politiķiem. Linda Dombrovska aicina nemeklēt risinājumus problēmām, kuru nav. Vilnis Skuja apsver jautājumu, vai labs rezultāts būtu panākams bez lūšu apsaimniekošanas. Jānis Ozoliņš vaicā, kādu labumu lūšu esamībā saskatīs tie, kuri lūšus nemedī. Vilnis Skuja atbild, ka medības var būt kā “kaitēkļu apkarošana” (pest control), un daļa sabiedrības justos labāk, ja lūšus nemedītu.

John Linnell jautā, par plānā paredzamu minimālo lielo plēsēju skaitu. Mārtiņš Līdums atgādina, ka par minimālo skaitu uzskatāms tāds skaits, kas raksturīgs labvēlīgam populācijas stāvoklim. Jānis Ozoliņš precizē, ka tas pielīdzināms skaitam, kāds bija 2004. gadā, Latvijai iestājoties ES.

Igaunijas Dzīvības zinātņu universitātes doktorants Edgars Bojārs ierosina mērķa formulējumā iekļaut sabiedrības sociālo un ekoloģisko vajadzību nodrošināšanu. Jānis Ozoliņš ierosina šo neiekļaut brūno lāču aizsardzības plāna mērķī, jo sugai šobrīd nav labvēlīgs stāvoklis. Alistair Bath aicina precizēt, kādus labumus varētu iegūt sabiedrība. John Linnell norāda, ka sabiedrības sociālās vajadzības un izvēles ir daudzveidīgas. Alistair Bath secina, ka kopumā ir vienprātība par lielo plēsēju aizsardzības mērķi, kurš paliek tāds pats kā sākotnēji piedāvātajā variantā, vienīgi uzlabojot redakciju angļu valodā.

Populāciju apsaimniekošanas plānu vadlīnijas

Izklāstot populāciju apsaimniekošanas pasākumus, Jānis Ozoliņš piebilst, ka lūšu gadījumā jānodibina starptautiska darba grupa, kurā būtu eksperti arī no Baltkrievijas un Krievijas (vērtē, ka to būtu grūti īstenot), kā arī jāveic tirdzniecības uzraudzība. Vilku gadījumā valstīs ar vienotu vilku populāciju jāsalīdzina atšķirīgi apsaimniekošanas režīmi. Brūno lāču gadījumā jāapkopo novērojumi ārpus to izplatības areāla, kā arī jāsatgato sabiedrība, jo sagaidāma lāču izplatīšanās.

Veicamās aktivitātes iedalāmas trīs grupās:

I grupa – kritiskās,

II grupa – svarīgās,
III grupa – ieteicamās.

Pirmās grupas aktivitāte – populācijas stāvokļa monitorings veicams ar mērķi 1) nodrošināt adaptīvu [t.i. no populācijas stāvokļa atkarīgu] apsaimniekošanu, 2) reizi sešos gados ziņot ES par īpaši aizsargājamo sugu populācijas stāvokli. Līdz šim trūkst datu par medību intensitāti. Barības bāzes pētījumus vēlams sasaistīt ar upuru populāciju pētījumiem. Monitorings jāveic arī īpaši ierīkotās vietās, kur dzīvnieki šķērso autoceļus, kā arī jāapkopo brūno lāču novērojumi (to piedāvā darīt Edgars Bojārs).

John Linnell jautā, vai ar patlaban pieejamiem datiem var pierādīt, ka pašreizējais lielo plēsēju apsaimniekošanas režīms ir labs. Par populācijas stāvokli galvenokārt spriež pēc datiem, ko iegūst no nomedītiem vilkiem (resp., *post mortem*), taču bez aktuāliem datiem medības var stipri negatīvi ietekmēt populāciju viena, divu gadu laikā. Datu trūkumu varētu novērst, piemēram, ar kustību sensoru iedarbināmu fotokameru izvietošana. Ierosina arī apsvērt iespēju aktuālos datus iegūt no dzīvnieku ekskrementiem (DNS paraugi).

Alistair Bath norāda, ka kvotu sistēma nestrādā, lai veiktu efektīvas un laicīgas izmaiņas. Medību intensitātes dati varētu palīdzēt šajā gadījumā.

Mārtiņš Līdums ierosina, ka medību intensitāte korelē ar sniegto dienu skaitu. Šo domu atbalsta arī Jānis Baumanis. Jānis Ozoliņš oponentē, ka medī arī bezsniega dienās. Ierosina par vēl vienu medību intensitātes rādītāju izmantot pārnadžu nomedīšanas limitus. Mārtiņš Līdums medību intensitātes vērtēšanai ierosina izmantot datus par aktīvo mednieku skaita izmaiņām pa gadiem un medību dienu skaitu. Jānis Baumanis piebilst, ka šādus datus no medniekiem varētu iegūt, ja to sniegšana būtu brīvprātīga (savukārt obligātā kārtā – nē).

Dati par lūšu barošanos pieejami tikai no ziemas sezonas, kad pētnieku rīcībā nonāk nomedīto dzīvnieku kuņģa saturs. Peep Männil ziņo, ka vasaras datus var iegūt no telemetrijas un vasarā lūši ēd to pašu, ko ziemā.

Peep Männil norāda arī nepieciešamību pēc kopīgiem salīdzināmiem datiem par Baltijas plēsēju populācijām, un vajadzību pēc lauka datiem, lai var salīdzināt ar valstīm, kur plēsējus nemedī.

[Pārtraukums no plkst. 15:40 līdz 15:50]

Apspriež medību nozīmi lielo plēsēju apsaimniekošanas plānā. Regulētas medības veicamas, lai mazinātu konfliktus un veicinātu koeksistenci. Apspriežot medību ētikas jautājumus, Alistair Bath secina, ka atsaukšanās uz medību ētikas principiem varētu patikt tiem, kas domā, ka medības ir neorganizētas un neētiskas, kā arī norāda, ka medniekiem labāk jākomunicē ar sabiedrību, jo ētikas jautājumos bioloģiskiem datiem nav nozīmes. John Linnell atgādina, ka lūšu gadījumā nepieciešama korekta apsaimniekošanas režīma formulēšana. Jānis Ozoliņš jautā, vai pašreizējā lielo plēsēju medību prakse medniekiem ir pieņemama. Jānis Baumanis un Mārtiņš Līdums atbild pozitīvi.

Apspriež medību intensitātes potenciālās samazināšanas iespējas gadījumā, ja populāciju stāvoklis pasliktinās. Ņemot vērā, ka apsaimniekošana nedrīkstētu radīt nelabvēlīgu populācijas stāvokli, Mārtiņš Līdums ierosina plānā iekļaut tikai tās aktivitātes, ko patlaban veicam vai esam gatavi uzsākt, kā arī neizdalīt atsevišķu punktu par gadu bez medībām (pēc būtības tas ir gads, kad noteiktais nomedījamo dzīvnieku limits ir 0).

Apspriež sabiedriskās aptaujas prioritāti. Alistair Bath atgādina, ka dabas aizsardzība ir 10% bioloģija un 90% sociopolitika. Nolemj to klasificēt kā II grupas prioritāti. John Linnell jautā, vai medības palielina toleranci pret lielajiem plēsējiem. Alistair Bath ierosina veikt sabiedrisku aptauju šī un citu ar medībām saistītu jautājumu noskaidrošanai.

Apspriež lielo plēsēju radīto zaudējumu kompensēšanas iespējamo ietekmi. Atgriežas pie apspriedē paustās domas, ka sabiedrības toleranci nav iespējams nopirkt. Runājot par

iespējamiem kompensācijas mehānismiem, Lars-George Hedlund min, ka Latvijā ir pieejama apdrošināšana un valdība sedz līdz pat 60% no apdrošināšanas izdevumiem (pats audzējot liellopus, ko esot apdrošinājis). Ieviešot kompensāciju mehānismu, katrs gadījums būtu īpaši jāizvērtē (piem., pirmajā reizē zaudējumus kompensē pilnā apmērā, bet atkārtotā pieprasījumā – mazākā apmērā, ja nav veikti preventīvi pasākumi).

Apspiežot tirdzniecības uzraudzību, secina, ka tā jāveic sadarbībā ar kaimiņvalstīm.

Apspiežot lielo plēsēju pētījumu rezultātu popularizēšanu un sabiedrības izglītošanu, Alistair Bath ierosina vispirms ar anketu palīdzību noskaidrot, kādu informāciju, kam un kādā veidā vajag. Izejot no tā, veidot izglītojošos materiālus. Pie mednieku izglītošanas minēta vajadzība informēt, ka lūši nav drauds stirnu izdzīvošanai. Tiek diskutēts, kādos apstākļos notiek lūšu populācijas pašregulācija – tas notiek, kad lūši sasniedz lielu blīvumu un ievērojami samazina stirnu skaitu.

Tiek apspriesta Rail Baltica ietekme uz lielo plēsēju populācijām. Valdis Pilāts (Dabas aizsardzības pārvalde) ziņo, ka ietekmes novērtējums ir veikts un tajā minēts, ka dzīvnieku pārejas ir nepieciešamas.

NOBEIGUMS

Apspriedes nobeigumā Jānis Ozoliņš ziņo, ka prezentācijas būs pieejamas LVMI „Silava” mājaslapā un aicina mēneša laikā iesūtīt priekšlikumus Eirāzijas lūšu, vilku un brūno lāču sugu aizsardzības plānu izstrādei.

Apspriedi beidz plkst. 17:00

Apspriedi vadīja

J. Ozoliņš

Protokolēja

J. Šuba

A. Žunna